

4 september 2026 (update)

Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

MOLDAVIË

Algemene situatie

Disclaimer:

Dit COI-product is, overeenkomstig de [richtlijnen van de Europese Unie](#) voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en de van kracht zijnde wettelijke bepalingen, opgesteld door Cedoca, de dienst die binnen het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) verantwoordelijk is voor onderzoek naar informatie over herkomstlanden. Het document levert informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en velt geen oordeel over de grond van het verzoek om internationale bescherming.

Dit document, opgesteld binnen een afgesproken tijdbestek, steunt op een zo ruim mogelijke waaier aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie met bijzondere aandacht voor de toetsing en kruiscontrole van de bronnen. Cedoca probeert alle relevante aspecten van het onderwerp van dit COI-product te behandelen, maar de informatie in dit document is niet noodzakelijk exhaustief. Als dit document bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vermeldt, betekent dit niet dat ze niet hebben plaatsgevonden of niet bestaan. Alle gebruikte bronnen krijgen een gedetailleerde bronvermelding.

This COI product was produced by Cedoca, the country of origin information research unit of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons (CGRS). It follows the [Common EU Guidelines](#) for processing country of origin information (April 2008) and was drafted in accordance with applicable legal provisions. It aims to provide information for the processing of individual applications for international protection. It does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of applications for international protection.

This report was prepared within an allotted timeframe, using a wide range of carefully selected public information with a constant attention to crosschecking sources. While Cedoca has endeavoured to cover all aspects relevant to the subject of this COI report, the information provided is not necessarily exhaustive. The absence of a specific event, person or organisation from this report should not be taken to imply that the event did not take place or that the person or organisation does not exist. All sources are referenced.

Samenvatting

Moldavië is een soevereine parlementaire republiek. De Grondwet voorziet in een meerpartijenstelsel en een duidelijke scheiding tussen de wetgevende, rechterlijke en uitvoerende macht. De verkiezingen verlopen op een competitieve en transparante wijze. De toezichtrol van het parlement, de controle van de regering en het verifiëren van de wetgeving worden correct uitgevoerd in Moldavië. De staatsstructuren zijn stevig verankerd, zowel op lokaal als nationaal niveau.

Bij de onafhankelijkheid van Moldavië in 1992 ontstond er een gewapend conflict met separatisten van de regio Transnistrië die zich met Russische steun afscheurden. Ze vormen sindsdien een aparte, internationaal niet-erkende, entiteit waarover de Moldavische autoriteiten geen gezag uitvoeren. De situatie in deze entiteit staat apart vermeld aan het einde van deze samenvatting.

De invasie van Rusland in Oekraïne in 2022 vormde een ernstige veiligheidsuitdaging voor Moldavië die tot heden voortduurt. Onder meer via een hybride oorlogsvoering door Rusland, maar ook door de opvang van een groot aantal Oekraïense vluchtelingen.

Het politieke systeem van Moldavië is gekenmerkt door enkele breuklijnen die historisch gegroeid zijn en vaak politiek geïnstrumentaliseerd worden. Zo is er onder meer een splitsing tussen pro-Europese Unie (EU) en pro-Rusland en een tegenstelling tussen traditionele waarden en een meer open maatschappijmodel.

De politieke situatie in Moldavië is drastisch veranderd na de vervroegde parlementsverkiezingen van 2021 toen de EU-gezinde regering van de Partij van Actie en Solidariteit (PAS) aan de macht kwam nadat PAS-leidster en huidige president Maia Sandu in 2020 reeds de presidentsverkiezingen won. Voor deze verkiezingen was er in Moldavië sprake van een *captured state*. De PAS-regering kwam aan de macht met een pro-Europese hervormingsregering en zette zich in om de *state capture* en corruptie uit het staatsstelsel te bannen. Onder andere de Europese Commissie (EC) en de Raad van Europa schrijven dat de huidige Moldavische regering zorgt voor stabiliteit en dat het effectief stappen onderneemt om hervormingen door te voeren die de rechtszekerheid en democratische staatsstructuren moeten versterken.

Het effectief doorvoeren van deze hervormingen verloopt met verschillende snelheden en ondertussen melden verschillende bronnen dat in het buitenland verblijvende oligarchen en de Russische Federatie ook in 2026 nog steeds proberen het politieke systeem in Moldavië volgens hun belangen te beïnvloeden. De overheid onderneemt stappen om deze beïnvloeding tegen te gaan.

Sinds 2021 zijn er meerdere aanpassingen aan de kieswetgeving doorgevoerd, veelal in overleg met de Raad van Europa en de EU. De presidentsverkiezingen van 2024 en de parlementsverkiezingen van 2025 verliepen correct en transparant.

Zowat alle bronnen verklaren dat corruptie sterk aanwezig is in de Moldavische maatschappij. Het gaat hierbij zowel om kleinschalige corruptie op dagelijks niveau als grootschalige. De overheid onderneemt op verschillende manieren stappen om deze corruptie te bestrijden, maar tot op heden met beperkt succes.

In juni 2022 verkreeg Moldavië het statuut van EU kandidaat-lidstaat. De EC formuleerde hierbij verschillende doelstellingen die Moldavië dient te behalen voor zijn lidmaatschap. Op 14 december 2023 besliste de Europese ministerraad om de toetredingsonderhandelingen met Moldavië op te starten.

Moldavië ondertekende de meerderheid van de belangrijke internationale mensenrechtenverdragen. Volgens de EC is het wettelijk en institutioneel kader voor de bescherming van fundamentele rechten

aanwezig in Moldavië, maar hebben de instellingen die instaan voor de implementatie en handhaving niet voldoende middelen, wat een effectieve implementatie en bescherming hindert.

De politie en de carabinieri zijn de voornaamste ordediensten in Moldavië. Het parlement voert toezicht op hen uit via specifieke comités. Er liepen al verschillende hervormingsprojecten bij de politie, maar meer diepgaande aanpassingen van de ordediensten blijven nodig. Tal van bronnen melden dat er sprake is van mishandeling en foltering bij detentie door de ordediensten, wat gepaard gaat met straffeloosheid voor de daders.

Justitie in Moldavië wordt geplaagd door reeds langlopende problemen zoals gebrek aan onafhankelijkheid, corruptie en selectieve rechtspraak. De huidige PAS-regering zet sterk in op hervormingen bij justitie, maar dit verloopt moeizaam al zijn er indicaties van verbetering. De rechtsgang wordt vaak gehinderd door langlopende procedures en een hoge werklust. Verschillende bronnen vermelden dat er in de periode 2021-2026 een daling merkbaar is van corruptie bij justitie, maar dat het er nog steeds aanwezig is.

Eenieder kan in Moldavië beroep aantekenen tegen gerechtelijke beslissingen, maar de behandeling ervan blijft geplaagd door tekortkomingen. Er bestaat een systeem van gratis juridische bijstand. De overheid heeft ook verschillende andere initiatieven ontplooid om rechtsbijstand te verzekeren zoals onder andere het systeem van de *para-legals*. Burgers kunnen zich ook tot de ombudsman en het Equality Council wenden voor rechtsbijstand alsook tot een aantal ngo's.

De levensomstandigheden in gevangenissen worden door de bronnen als slecht omschreven. Er is sprake van personeelstekorten, overbevolking, ondermaatse infrastructuur, tekort aan medische voorzieningen, geweld tegen gevangenen door cipiers en geweld tussen gedetineerden onderling in het kader van een subcultuur die het gevangenisleven mee bepaalt. De EU en de Raad van Europa roepen op tot maatregelen, maar dat heeft nog geen wezenlijk effect op het terrein.

Moldavië heeft in 2021 het Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld ondertekend en in 2022 zijn er in het licht hiervan verschillende wijzigingen in nationale wetgeving doorgevoerd. De implementatie hiervan blijft moeizaam verlopen. Huiselijk geweld is wijdverspreid in Moldavië. De overheid zet bewustmakingscampagnes op, maar deze lijken een beperkte impact te hebben. In het algemeen is er sprake van onderrapportering en een gebrek aan cijfermateriaal waardoor het moeilijk is evoluties vast te stellen. Politie gaat ter plaatse bij meldingen van huiselijk geweld maar bemiddelen er voornamelijk in plaats van concrete acties te ondernemen. Er is wel een toename van opgelegde beschermingsmaatregelen waarneembaar. Rechters hebben de neiging lage straffen uit te spreken in zaken over huiselijk geweld en het niet als strafrechtelijke zaken te behandelen. Er zijn verschillende vluchthuizen, maar die kampen met structurele tekorten.

In de loop van 2022 zijn er verschillende wetswijzigingen doorgevoerd die een betere bescherming van Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Intersex-personen (LGBTI) moeten verzekeren. Er bestaat geen wettelijke voorziening voor het samenwonen van twee personen van hetzelfde geslacht. Binnen de Moldavische maatschappij leeft er een sterk negatieve houding ten aanzien van LGBTI-personen. Alhoewel er bijvoorbeeld in Chisinau een zekere verbetering zou zijn van de tolerantie, aanvaarden brede lagen van de maatschappij LGBTI-personen niet. Er zijn tal van meldingen van haatspraak tegen LGBTI-personen, dit zowel door privépersonen als politici en de Orthodoxe kerk. De politie toont zich terughoudend in onderzoeken naar haatmisdrijven tegen of misbruik van leden van de LGBTI-gemeenschap.

De wet voorziet in de vrijheid van meningsuiting, maar in de praktijk respecteren de autoriteiten niet altijd de vrijheid van de media. Zo zijn er meldingen van intimidatie van journalisten en het aanklagen van journalisten voor de rechtbank omwille van hun werk. Een aantal sectoren van de media worden gecontroleerd door politieke actoren al lijkt deze invloed af te nemen. Dit leidt er wel nog steeds toe

dat het editoriaal beleid van deze media gestuurd wordt door deze belangengroepen waardoor ze aan zelfcensuur doen.

Verschillende bronnen vermelden dat de vrijheid van samenkomst en vereniging vervat is in de wetgeving en dat de overheid ze in de praktijk in het algemeen respecteert. Er is een breed ngo-veld actief in Moldavië en er bestaat een wettelijke omkadering die haar toestaat zich te ontwikkelen wat ze de laatste jaren ook effectief doet. Financieel is het middenveld kwetsbaar. De vakbonden blijken een zwakke stem te hebben in Moldavië.

Specifiek in de entiteit Transnistrië is de politieke vrijheid sterk beperkt. De heersende politieke elite is nauw verbonden met lokale economische belangen en is voorstander van een door Rusland gesteunde onafhankelijkheidsagenda. Elke vorm van oppositie tegen de politieke elite wordt door de lokale autoriteiten in de kiem gesmoord en verschillende leden van het kleine oppositieveld zijn al veroordeeld tot gevangenisstraffen.

Er doen zich in Transnistrië tal van mensenrechtenschendingen voor. Zo zijn er een aanzienlijk aantal meldingen van arbitraire arrestaties, daden van mishandeling en foltering door de politie en zeer erbarmelijke detentieomstandigheden. Verder is er in de entiteit ook sprake van beperkingen op de vrijheden van meningsuiting, van vereniging en van samenkomst. Er is geen echte vrije media in de entiteit en de autoriteiten oefenen een zeer strikte controle uit op het beperkte sociale middenveld. Ook de vrijheid van religie staat er sterk onder druk.

Summary

Moldova is a sovereign parliamentary republic. The Constitution provides for a multi-party system and a clear separation of powers between the legislative, judicial and executive branches. Elections are conducted in a competitive and transparent manner. Parliament's oversight role, scrutiny of the government and scrutiny of legislation are carried out properly in Moldova. State structures are firmly established, at both local and national level.

Following Moldova's independence in 1992, an armed conflict arose with separatists from the Transnistria region, who seceded with Russian support. Since then, they have formed a separate, internationally unrecognised entity over which the Moldovan authorities exercise no authority. The situation in this entity is described separately at the end of this summary.

Russia's invasion of Ukraine in 2022 posed a serious security challenge for Moldova, one that continues to this day. This is due, amongst other things, to Russia's hybrid warfare, but also to the reception of a large number of Ukrainian refugees.

Moldova's political system is characterised by a number of fault lines that have developed historically and are often exploited for political ends. These include, amongst other things, a divide between pro-European Union (EU) and pro-Russian factions, and a contrast between traditional values and a more open model of society.

The political situation in Moldova changed drastically following the snap parliamentary elections of 2021, when the pro-EU government of the Party of Action and Solidarity (PAS) came to power after PAS leader and current President Maia Sandu had already won the presidential elections in 2020. Prior to these elections, Moldova was characterised by a *captured state*. The PAS government came to power as a pro-European reformist administration and committed itself to eradicating *state capture*

and corruption from the state system. The European Commission (EC) and the Council of Europe, amongst others, state that the current Moldovan government is ensuring stability and is taking effective steps to implement reforms designed to strengthen the rule of law and democratic state structures.

The effective implementation of these reforms is proceeding at varying speeds, whilst various sources report that oligarchs residing abroad and the Russian Federation are still attempting, even in 2026, to influence the political system in Moldova in accordance with their own interests. The government is taking steps to counter this influence.

Since 2021, several amendments have been made to electoral legislation, largely in consultation with the Council of Europe and the EU. The 2024 presidential elections and the 2025 parliamentary elections were conducted fairly and transparently.

Virtually all sources state that corruption is rife in Moldovan society. This encompasses both small-scale corruption at the everyday level and large-scale corruption. The government is taking various measures to combat this corruption, but with limited success to date.

In June 2022, Moldova was granted the status of EU candidate country. The European Commission set out various objectives that Moldova must achieve in order to become a member. On 14 December 2023, the European Council decided to launch accession negotiations with Moldova.

Moldova has signed the majority of the key international human rights treaties. According to the European Commission, the legal and institutional framework for the protection of fundamental rights is in place in Moldova, but the institutions responsible for implementation and enforcement lack sufficient resources, which hinders effective implementation and protection.

The police and the carabinieri are the main law enforcement agencies in Moldova. Parliament oversees them through specific committees. Various reform projects were already underway within the police force, but more far-reaching changes to the law enforcement agencies remain necessary. Numerous sources report cases of ill-treatment and torture whilst in custody at the hands of the law enforcement agencies, accompanied by impunity for the perpetrators.

The judiciary in Moldova is plagued by long-standing problems such as a lack of independence, corruption and selective justice. The current PAS government is strongly committed to judicial reforms, but progress has been slow, although there are signs of improvement. The course of justice is often hampered by protracted proceedings and a heavy caseload. Various sources report that there has been a noticeable decline in corruption within the judiciary between 2021 and 2026, but that it remains a problem.

Anyone in Moldova can lodge an appeal against a court decision, but the handling of such appeals continues to be marred by shortcomings. A system of free legal aid exists. The government has also launched various other initiatives to ensure legal assistance, including the system of *paralegals*. Citizens can also turn to the ombudsman and the Equality Council for legal assistance, as well as to a number of NGOs.

Living conditions in prisons are described by sources as poor. There are staff shortages, overcrowding, substandard infrastructure, a lack of medical facilities, violence against prisoners by prison officers, and violence amongst prisoners themselves within the context of a subculture that helps to shape prison life. The EU and the Council of Europe are calling for measures to be taken, but this has not yet had any tangible effect on the ground.

In 2021, Moldova signed the Istanbul Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, and in 2022, several amendments to national legislation were introduced in light of this. The implementation of these remains a challenging process. Domestic

violence is widespread in Moldova. The government organises awareness-raising campaigns, but these appear to have limited impact. In general, there is under-reporting and a lack of statistical data, making it difficult to identify trends. The police attend the scene when domestic violence is reported but mainly mediate rather than taking concrete action. However, there has been a noticeable increase in the number of protection orders issued. Judges tend to impose lenient sentences in domestic violence cases and do not treat them as criminal offences. There are several women's refuges, but these suffer from chronic shortages.

In the course of 2022, several legislative amendments were introduced to ensure better protection for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex (LGBTI) people. There is no legal provision for same-sex cohabitation. Within Moldovan society, there is a strongly negative attitude towards LGBTI people. Although there appears to be some improvement in tolerance in Chisinau, for example, broad sections of society do not accept LGBTI people. There are numerous reports of hate speech directed at LGBTI people, perpetrated by private individuals, politicians and the Orthodox Church alike. The police are reluctant to investigate hate crimes against, or abuse of, members of the LGBTI community.

The law provides for freedom of expression, but in practice the authorities do not always respect media freedom. For example, there are reports of journalists being intimidated and taken to court because of their work. A number of media sectors are controlled by political actors, although this influence appears to be waning. However, this still means that the editorial policy of these media outlets is dictated by these interest groups, leading them to practise self-censorship.

Various sources state that freedom of assembly and association is enshrined in legislation and that, in practice, the government generally respects these rights. There is a broad NGO sector active in Moldova, and a legal framework exists that allows it to develop, which it has indeed done in recent years. Financially, civil society is vulnerable. Trade unions appear to have little influence in Moldova.

In the entity of Transnistria in particular, political freedom is severely restricted. The ruling political elite is closely linked to local economic interests and supports a Russian-backed independence agenda. Any form of opposition to the political elite is nipped in the bud by the local authorities, and several members of the small opposition movement have already been sentenced to prison terms.

Numerous human rights violations occur in Transnistria. For instance, there are a significant number of reports of arbitrary arrests, acts of ill-treatment and torture by the police, and appalling conditions of detention. Furthermore, there are restrictions on the freedoms of expression, association and assembly within the entity. There is no genuinely free media in the entity, and the authorities exercise very strict control over the limited civil society. Freedom of religion is also under severe pressure there.

Inhoudstafel

Samenvatting	2
Summary	4
Lijst van afkortingen	8
Inleiding.....	9
1. Democratie.....	10
1.1. Algemeen	10
1.2. Politieke omstandigheden en de organisatie van verkiezingen	13
1.2.1. Klimaat	16
1.3. Strijd tegen corruptie	19
1.4. Toetredingsproces tot de EU.....	23
2. Rechtstoestand/rechtsbescherming.....	25
2.1. Wetgeving in verband met bescherming en toepassing in de praktijk	25
2.2. Veiligheidsdiensten	28
2.2.1. Algemene werking	28
2.2.2. Klachten in verband met de politie.....	30
2.3. Gerecht	32
2.3.1. Algemene werking	32
2.3.2. Hervormingen en doorlichtingsprocedures	34
2.3.3. Corruptie.....	38
2.4. Systeem van daadwerkelijke rechtsmiddelen tegen schending van rechten en vrijheden zoals neergelegd in het EVRM, BUPO-verdrag en anti-folterverdrag	39
2.4.1. Beroepsmogelijkheden	39
2.4.2. Juridische bijstand in de gewone rechtsgang	40
2.5. Bijkomende toegangsmogelijkheden tot bescherming.....	41
2.6. Detentieomstandigheden	43
3. Specifieke situaties	46
3.1. Roma	46
3.2. Huiselijk geweld	46
3.2.1. Wettelijk kader.....	46
3.2.2. Bevoegde instanties.....	48
3.2.3. Positie in de maatschappij	50
3.2.4. Beschermingsmaatregelen	51
3.2.5. Bijstand ngo's	56
3.3. LGBTI+	56
3.3.1. Wettelijk kader.....	56
3.3.2. Positie in de maatschappij	57
3.3.3. Houding van de autoriteiten.....	59
3.4. Vrijheid van meningsuiting.....	61
3.5. Vrijheid van vergadering en vereniging.....	65
4. Transnistrië.....	67
4.1. Algemene politieke situatie	67
4.2. Mensenrechtensituatie.....	69
Bibliografie.....	74

Lijst van afkortingen

AI	Amnesty International
APO	Anticorruption Prosecutor's Office
AVC	Audiovisual Council
CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination against Women
CEPOL	European Union Agency for Law Enforcement Training
CERD	Committee on the Elimination of Racial Discrimination
CPD	Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
EC	Europese Commissie
ECRI	European Commission against Racism and Intolerance
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
ERRC	European Roma Rights Centre
IFRI	Institut français des relations internationales
ILGA	International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans & Intersex Association
IMF	International Monetary Fund
GREVIO	Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence
LRCM	Legal Resources Centre for Moldova
MDL	Moldovan lei
MDT	Multidisciplinary Team
NPI	National Probation Inspectorate
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
PAS	Partij van Actie en Solidariteit
PSRM	Party of Socialists of the Republic Moldova
SWP	Stiftung Wissenschaft und Politik
SLAPP	Strategic lawsuit against public participation
UN Moldova	United Nations in Moldova
UNDP	United Nations Development Programme
UNFPA	United Nations Population Fund
UNHRC	United Nations Human Rights Council
USAID	United States Agency for International Development
USDOS	United States Department of State
VN	Verenigde Naties

Inleiding

Deze COI Focus geeft zicht op de actuele situatie in Moldavië. Deze COI Focus is een update van de COI Focus *Moldavië. Algemene Situatie* van 6 januari 2025. De informatie in deze COI Focus loopt tot en met 28 mei 2026.

De aandacht gaat hierbij specifiek uit naar de rechtstoestand, de toepassing van de rechtsvoorschriften in het democratische stelsel, de politieke omstandigheden, de mate waarin vervolging of mishandeling voorkomen en er tegen eventuele vervolging of mishandeling bescherming geboden wordt.

Het eerste hoofdstuk analyseert de staat van de democratie. Hierbij gaat de aandacht naar de capaciteit van het kiesstelsel en naar de gang van zaken in de politiek tijdens de laatste jaren, maar ook naar de strijd tegen corruptie.

In het tweede hoofdstuk gaat de aandacht naar de wetgeving in verband met de bescherming van burgers (inclusief de toepassing ervan) tegen eventuele schendingen van de mensenrechten. Verder is er aandacht voor het functioneren van het gerecht en de veiligheidsdiensten. Dit hoofdstuk biedt ook een overzicht van de mogelijke rechtsmiddelen in geval van een eventuele schending van bepaalde rechten en vrijheden.

Het derde hoofdstuk onderzoekt een aantal heel specifieke situaties, met name huiselijk geweld, de situatie van LGBTI+, de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vergadering en vereniging.

Bij de onafhankelijkheid van Moldavië in 1992 ontstond er een gewapend conflict met separatisten die met Russische steun een eigen gebied afscheurden onder de naam Transnistrië. De Moldavische autoriteiten hebben sindsdien geen zeggenschap over Transnistrië en de situatie in deze entiteit wordt apart behandeld in het vierde hoofdstuk van deze COI Focus.

Deze COI Focus is gebaseerd op een brede waaier van relevante en actuele COI-bronnen over Moldavië. Het gaat hierbij over publicaties van andere lidstaten van de Europese Unie (EU), van de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), van de Raad van Europa en van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDOS), alsook van publicaties van internationale ngo's zoals Freedom House, Amnesty International (AI), Human Rights Watch (HRW), de Bertelsmann Stiftung en Reporters Without Borders. Ten slotte zijn ook een aantal Moldavische bronnen opgenomen zoals de ombudsman, Promo-Lex en het Legal Resources Centre for Moldova (LRCM), nationale ngo's en de nationale en internationale mediakanalen.

Sinds jaren volgt Cedoca de situatie in Moldavië op de voet. Informatie over de jaren voor 2022 is, voor zover niet relevant, niet opgenomen in dit overzicht.

1. Democratie

1.1. Algemeen

Op 27 augustus 1991 verklaarde de republiek Moldavië zich onafhankelijk van de Sovjet-Unie en op 2 maart 1992 is de onafhankelijkheid officieel erkend door de Verenigde Naties (VN). In juli 1994 nam het Moldavische parlement een nieuwe Grondwet aan die Moldavië omschreef als een soevereine, onafhankelijke, unitaire en ondeelbare staat. De Grondwet die op 27 augustus 1994 in werking trad, voorziet in een meerpartijenstelsel, met een wetgevende, uitvoerende en onafhankelijke rechterlijke macht en een duidelijke scheiding tussen deze machten. Op 5 juli 2000 keurde het parlement wijzigingen aan de Grondwet goed die van Moldavië een parlementaire republiek maakten.¹

Bij de onafhankelijkheid van Moldavië in 1992 ontstond er een gewapend conflict met separatisten in de regio Transnistrië. Deze laatsten scheurden zich met Russische steun af van Moldavië en functioneren sindsdien als een aparte entiteit waarover de Moldavische autoriteiten geen zeggenschap hebben. Meer informatie over deze, internationaal niet erkende, entiteit staat in [hoofdstuk 4](#) van deze COI Focus.²

De president van Moldavië wordt rechtstreeks verkozen en wanneer er geen van de kandidaten 50 % haalt in de eerste stemronde volgt er een tweede ronde tussen de twee kandidaten met de meeste stemmen. De president kan maximaal twee opeenvolgende termijnen vervullen. De president treedt op als staatshoofd en de eerste minister als hoofd van de regering waarbij het gros van de uitvoerende bevoegdheden bij de eerste minister ligt. De president benoemt de eerste minister na consultatie van het parlement. Hierna moet het parlement de eerste minister en zijn regering binnen de twee weken bevestigen met een vertrouwensstemming. Het parlement telt 101 verkozenen.³

De Europese Commissie (EC) rapporteert in 2024 en 2025 dat het functioneren van de democratische instellingen in Moldavië grotendeels bevredigend en stabiel is. Moldavië blijft hierbij hervormingen doorvoeren ondanks aanhoudende pogingen van buitenlandse inmenging en hybride aanvallen op democratische processen en instellingen.⁴

Waar de EC in 2024 schrijft dat het parlement de toezichtmechanismen die het ter beschikking heeft, zoals onder meer commissies en interpellaties, niet altijd ten volle gebruikt, vermeldt de EC in 2025 dat het parlement in het algemeen zijn bevoegdheden op een effectieve manier kan uitvoeren. Wel zijn er verdere maatregelen nodig om de transparantie, aansprakelijkheid en integriteit van het parlement verder te verbeteren. Dit onder meer door een beter gebruik van toezichtmechanismen. Ook roept de EC op om de ontwerptekst voor een gedragscode voor parlementsleden goed te keuren.⁵ Verder stelt de EC dat de regering positieve stappen onderneemt om systematisch het proces van gelijkstelling met EU-wetgeving en beleid te integreren in beleids- en budgetplanning. Daarnaast blijft de regering het institutioneel raamwerk verbeteren en zet ze lokale overheden aan tot samenwerking. Dit laatste verloopt traag omwille van politieke gevoeligheden bij de recente verkiezingen in 2024 en 2025.⁶

¹ USDOS, 30/03/2023, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 02/02/2022, [url](#); Freedom House, 09/03/2023, [url](#)

² BBC, 22/05/2023, [url](#)

³ USDOS, 30/03/2023, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 02/02/2022, [url](#); IFRI, 05/2023, p. 12, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴ EC, 30/10/2024, pp. 21-22, [url](#); EC, 04/11/2025, pp. 19, 21, [url](#)

⁵ EC, 30/10/2024, pp. 21-22, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 4, [url](#)

⁶ EC, 04/11/2025, p. 21, [url](#)

Expert Grup rapporteert in juli 2025 dat de Moldavische autoriteiten in het voorgaande jaar een aantal stappen ondernomen hebben die aangeven dat ze het belang van transparantie in het wetgevend proces erkennen. Op papier is de regelgeving hierover in lijn met die van de EU, maar in de praktijk wordt deze geregeld omzeild via spoedprocedures in naam van een snellere behandeling.⁷ Daarnaast stelt Expert Grup vast dat er weinig vaart gemaakt wordt van het hervormen van de interne regelgeving van het parlement om deze in lijn te krijgen met de EU-praktijk.⁸

De monitoringsorganisatie Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat de structuren van het Moldavische staatsapparaat stevig verankerd zijn in heel Moldavië met uitzondering van Transnistrië. Er zijn drie administratieve niveaus: nationaal, regionaal en lokaal. De efficiëntie van de administratie, zeker op lokaal niveau, laat soms te wensen over wegens een gebrek aan financiering, een tekort aan gekwalificeerd personeel en corruptie.⁹

Ondanks 35 jaar onafhankelijkheid is er binnen de Moldavische maatschappij geen consensus over de civiele of etnische identiteit van de natiestaat. Er is nog geen verenigende maatschappelijke identiteit wat volgens Bertelsmann Stiftung de sociale cohesie ondermijnt. Zo'n 85 % van de bevolking identificeert zichzelf als Moldavisch/Romeens, 5 % als Oekraïens, 4 % als Gagaoezisch en 3% als Russisch.¹⁰

Verschillende bronnen schrijven dat er voor 2019 in Moldavië sprake was van *state capture*¹¹ omwille van de totale controle die de oligarch Vlad Plahotniuc, via het door hem gecreëerde systeem, over Moldavië kon uitoefenen.¹² De Congressional Research Service (CRS) stelt dat de verkiezing van de EU-gezinde Partij van Actie en Solidariteit (PAS)¹³ in 2021 een einde maakte aan jaren van onstabiele coalitieregeringen geleid door verondersteld corrupte politieke krachten. De PAS-regering trad aan met een agenda voor toenadering tot de EU en het versterken van de rechtszekerheid.¹⁴

De PAS-regering nam dadelijk verschillende maatregelen om de *state capture* uit het systeem te zuiveren. Zo ontsloeg ze een groot aantal diensthooften van staatsinstellingen en 22 staatssecretarissen. Daarnaast nam het parlement op 30 september 2021 een wet aan die parlementaire controle over een aantal staatsinstellingen mogelijk maakte.¹⁵

De Raad van Europa schrijft dat Moldavië sinds juli 2021 een stabiele regering heeft die toegewijd is aan EU-integratie en die een diepgaand hervormingsproces doorvoert van haar instellingen. Dit betekent een duidelijke breuk met de voorgaande jaren die gekenmerkt waren door politieke instabiliteit en corruptie en hertekent het politieke landschap. De Raad stelt vast dat de regering duidelijke stappen onderneemt om de staatsinstellingen en onafhankelijke agentschappen te hervormen en roept de regering op om dit bedachtzaam en met respect voor de rechtszekerheid door te voeren. De Raad voegt hier aan toe dat Moldavië tegelijk nog sterke uitdagingen ondervindt in het uitroeien van de wortels van *state capture*.¹⁶

⁷ Expert Grup, 29/07/2025, pp. 14-15, [url](#)

⁸ Expert Grup, 29/07/2025, p. 17, [url](#)

⁹ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 8, [url](#)

¹⁰ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 7, [url](#)

¹¹ *State capture* is een term die een specifieke vorm van politieke corruptie aanduidt waarbij de belangen van private actoren in sterke mate het beslissingsproces van een staat beïnvloeden in hun eigen voordeel.

¹² Eastern Partnership Civil Society Forum, 25/10/2017, [url](#); TI Moldova, 16/07/2017, [url](#); IFRI, 05/2023, p. 9, [url](#)

¹³ Partij van Actie en Solidariteit, gesticht en geleid door Maia Sandu.

¹⁴ CRS, 23/08/2024, p. 1, [url](#)

¹⁵ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 1, [url](#)

¹⁶ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, pp. 1, 3, [url](#)

Freedom House schrijft op zijn beurt in 2024 dat oligarchen en buitenlandse actoren nog steeds invloed uitoefenen op het politieke systeem van Moldavië. Volgens Freedom House poogde Rusland niet alleen in het verleden via de Moldavische oligarch Ilan Shor het Moldavische politieke veld van binnenuit te beïnvloeden maar doen ze dat ook nog in 2023 en 2024 vanuit het buitenland. In november 2023 verklaarde de PAS-leidster, Maia Sandu, dat Rusland Moldavische politieke partijen financiert voor de lokale verkiezingen. In 2022 legden de Verenigde Staten (VS) en het Verenigd Koninkrijk (VK) aan Shor sancties op. De EU volgde in 2023. Volgens het Institut français des relations internationales (IFRI) zijn deze sancties er op gericht de Russische invloed in Moldavië in te perken. Ilan Shor is door een Moldavische rechtbank in april 2023 in absentia veroordeeld tot 15 jaar gevangenisstraf.¹⁷ In september 2025 is dan weer de voortvluchtige oligarch en voormalig politiek zwaargewicht Vladimir Plahotniuc uitgeleverd aan Moldavië waar hij op 22 april 2026 veroordeeld is tot 19 jaar gevangenisstraf voor zijn aandeel in de bankenfraude van 2014. Plahotniuc gaat in beroep tegen deze veroordeling.¹⁸

De Venetië Commissie¹⁹ van de Raad van Europa schrijft in juni 2023 een opinie over de de-oligarchisering in Moldavië. De Commissie steunt daarbij de beslissing van de regering om wetsvoorstellen die er vooral op gericht waren oligarchen persoonlijk aan te pakken, in te trekken ten voordele van wetsvoorstellen die er op gericht zijn om op systematische wijze de mogelijke invloed op het politieke systeem van oligarchen onmogelijk te maken. De regering lanceerde hiervoor een nationaal actieplan dat over alle departementen heen deze hervormingen moet bewerkstelligen.²⁰

De invasie van de Russische Federatie in Oekraïne in februari 2022 stelde Moldavië voor nieuwe uitdagingen waarbij er vrees bestond dat Rusland de militaire operatie naar Moldavië zou uitbreiden. Russisch gezinde politieke partijen en organisaties staan sindsdien onder scherper toezicht van de autoriteiten om te voorkomen dat ze onrust kunnen zaaien in de republiek.²¹ De Raad van Europa schrijft dat de Russische invasie leidde tot een economische, humanitaire en energiecrisis in Moldavië. Deze context en de door Rusland gevoerde hybride oorlog, waarbij ze met verschillende methodes destabiliserend optreedt, bedreigen de veiligheid van Moldavië, een regeling van het conflict met Transnistrië en het functioneren zelf van haar democratische instellingen.²²

De EC schrijft in 2025 dat Moldavië functionerende democratische instellingen heeft en in het algemeen stabiel is. Het land blijft hervormingen doorvoeren ondanks aanhoudende inmengingspogingen vanuit het buitenland, hybride aanvallen op democratische processen en instellingen en interne politieke polarisatie. De overheid poogt om maatregelen gericht tegen buitenlandse inmenging in evenwicht te houden met respect voor de rechtsorde en fundamentele rechten.²³

Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat sinds de val van Plahotniuc en het aantreden van de PAS-regering in 2021 de democratisch verkozen volksvertegenwoordigers en de regering opnieuw de effectieve macht verkregen hebben om te regeren. Ook het Grondwettelijk Hof, dat voordien de belangen van enkele machtsgroepen diende, is gedepolitiseerd. Op lokaal niveau hebben sommige belangengroepen soms nog wel invloed over lokale politici of middenkaders van de ambtenarij. De

¹⁷ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); EC, 08/11/2023, p. 13, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

¹⁸ EC, 04/11/2025, pp. 21-22, [url](#); CSO Meter, 03/2026, p. 9, [url](#); BBC, 22/04/2026, [url](#)

¹⁹ Een adviescommissie van de Raad van Europa samengesteld uit onafhankelijke experts inzake constitutionele wetgeving.

²⁰ CoE – Venice Commission, 13/06/2023, [url](#)

²¹ CRS, 23/08/2024, pp. 1-2, [url](#)

²² CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p.1, [url](#)

²³ EC, 04/11/2025, p. 19, [url](#)

voornaamste oppositiepartijen kunnen nog onder invloed staan van externe actoren, voornamelijk Rusland.²⁴

In 2023 nam volgens de EC de transparantie toe van het wetgevende beslissingsproces. Nieuwe wetgeving versterkte de onafhankelijke positie van de Moldavische People's Advocate (ombudsman), wat de aansprakelijkheid van openbare instellingen vergroot.²⁵

Verder stelt de EC dat onafhankelijke instellingen en regelgevende overheidsinstellingen in Moldavië nog onderhevig kunnen zijn aan invloed vanwege private entiteiten of de entiteiten die ze dienen te reguleren. Er zijn daarom bijkomende maatregelen nodig om de instellingen te beschermen tegen beïnvloeding door derden.²⁶

Freedom House schrijft in 2024 dat hoewel de PAS-regering meer transparantie vertoont dan de voorgaande regeringen er nog steeds pijnpunten bestaan. Deze zijn onder meer het laat openbaar maken van plannen, beleidsonwerpen, budgetten en wetsvoorstellen. De regering pleegt eveneens te weinig overleg inzake deze onderwerpen. Daarnaast zijn er ook tekortkomingen bij het aanstellen van personen op publieke functies, dit door procedurele fouten en aantijgingen van partijdigheid.²⁷ De onderzoeksinstelling Expert Grup vermeldt aanvullend in 2025 dat vastgelopen hervorming van de procedureregels van het parlement de transparantie van haar werking verhinderen. Er zijn reeds enkele structurele mechanismen voor meer transparantie ingevoerd, maar die blijven vaak formalistisch van aard. Daarnaast maakt het parlement te vaak gebruik van versnelde procedures, wat inspraak bemoeilijkt en oppositie-initiatieven marginaliseert.²⁸

De noodtoestand die begin 2025 tijdelijk ingevoerd is omwille van de energiecrisis in Transnistrië had volgens de EC geen noemenswaardig effect op de politieke stabiliteit of het functioneren van de centrale overheid.²⁹

1.2. Politieke omstandigheden en de organisatie van verkiezingen

IFRI en Bertelsmann Stiftung vermeldt dat het politieke systeem van Moldavië wordt gekenmerkt door enkele breuklijnen die historisch gegroeid zijn en vaak politiek gerecupereerd worden. In de eerste plaats is er een breuklijn tussen degenen die meer toenadering tot de EU willen tegenover degenen die aansluiting bij Rusland nastreven. Daarnaast spelen ook economische modellen (vrije markt tegen sociale herverdeling) en waardensystemen (traditionele en familiewaarden tegenover tolerantie en gelijkheid) een belangrijke rol. Vooral de eerste breuklijn is een invloedrijke factor in het politiek bestel. Hierbij hangen partijen die als "links" aangeduid worden goede relaties met Rusland aan, terwijl degene die vaak als meer "rechts" benoemd worden aansluiting zoeken bij Europa en Roemenië.³⁰ Volgens Bertelsmann Stiftung gebruikt een deel van de politici deze tegenstellingen en democratische retoriek in de eerste plaats voor eigen gewin.³¹ De EC schrijft in november 2023 dat de Russische invasie in Oekraïne in februari 2022 de politieke en maatschappelijke houding ten aanzien van het buitenlandse beleid nog dieper verdeeld heeft.³²

²⁴ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 10, [url](#)

²⁵ EC, 08/11/2023, p. 15, [url](#)

²⁶ EC, 08/11/2023, p. 15, [url](#)

²⁷ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

²⁸ Expert Grup, 29/07/2025, pp. 5, 17, [url](#)

²⁹ EC, 04/11/2025, p. 22, [url](#)

³⁰ IFRI, 05/2023, pp. 6-7, [url](#); Clingendael Institute, 30/09/2022, [url](#)

³¹ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, pp. 14-15, [url](#)

³² EC, 08/11/2023, p. 14, [url](#)

Zoals reeds vermeld was er in Moldavië voor 2019 sprake van *state capture* die vooral gestuurd werd door de oligarch Plahotniuc. Na het vormen van een overgangsregering door de partijen PAS en de Socialistische partij in 2019 werd de kieswet herschreven. In 2020 is de voorzitter van PAS, Maia Sandu, verkozen als president en bij vervroegde parlementsverkiezingen in 2021 won PAS een absolute meerderheid.³³

In de loop van 2022 organiseerde de door de oligarch Ilan Shor opgerichte en gecontroleerde oppositiepartij Shor geregeld protestacties tegen de regering. Bij de wekelijkse betogingen die in september-oktober 2022 plaatsvonden berichtte de media en de ordediensten dat de partij mensen betaalde om deel te nemen. Shor zelf stelde dat de ordediensten te hard optraden tegen de betogers.³⁴

Op 19 juni 2023 verklaarde het Grondwettelijk Hof de partij Shor ongrondwettig nadat de regering hierover een notificatie aan het Hof gestuurd had. De partij Shor zou betrokken geweest zijn bij het organiseren van protesten tegen de regering en dit met Russische financiering. De Moldavische regering beschouwde de partij hierdoor als een project van het Kremlin.³⁵ De Venetië Commissie van de Raad van Europa schrijft in 2023 dat het zich niet negatief verhoudt ten aanzien van het ongrondwettelijk verklaren van de partij Shor.³⁶

Op 4 oktober 2023 bepaalde de Commission for Exceptional Situations³⁷ dat leden van een partij die ongrondwettelijk verklaard is een verbod opgelegd krijgen om zich bij verkiezingen verkiesbaar te stellen. Het Grondwettelijk Hof heeft deze wetswijziging in april 2024 evenwel verworpen als ongrondwettelijk. Later in oktober 2024 keurde het parlement een wetswijziging goed die deze bepalingen opnam in de Kieswet.³⁸

Op 5 november 2023 vonden er gemeenteraadsverkiezingen plaats in Moldavië. PAS haalde hierbij het grootste aantal burgemeestersposten, maar in grote steden waren het vooral kandidaten van andere partijen die een overwinning behaalden.³⁹

In januari 2024 voerde het parlement wijzigingen aan de Kieswet goed waardoor een referendum op dezelfde dag gehouden kan worden als presidentiële verkiezingen, wat voordien niet mogelijk was. In mei 2024 zijn er nog wijzigingen aan de Kieswet aangenomen die stemmen via de post vanuit een aantal derde landen mogelijk maakt.⁴⁰ In augustus 2024 voerde de Centrale Kiescommissie een aantal aanpassingen door aan de regelgeving rond partijfinanciering met als doel wanpraktijken tegen te gaan.⁴¹

In 2024 schrijft de Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) dat er een aanzienlijk aantal wijzigingen aan de verkiezingswetgeving doorgevoerd zijn, maar dat een aantal aanbevelingen van hen nog niet gevolgd zijn. Zo onder meer de bepaling rond kiezersregistratie en de tijdslijn tussen de eerste en de tweede ronde van de presidentsverkiezingen.⁴²

Op 20 oktober 2024 vonden er presidentsverkiezingen en een grondwettelijk referendum over de integratie van het land in de EU plaats in Moldavië. De zittende president, Maia Sandu, nam het op

³³ CRS, 23/08/2024, p. 1, [url](#); OSCE, 22/12/2021, pp. 4-5, [url](#)

³⁴ Freedom House, 23/05/2023, [url](#)

³⁵ IFRI, 05/2023, p. 17, [url](#)

³⁶ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 12, [url](#)

³⁷ In het leven geroepen bij het afkondigen van de noodtoestand op 24 februari 2022 na de invasie van Oekraïne door Rusland. De Commissie heeft de door het parlement bekrachtigde bevoegdheid om tijdens een officiële noodtoestand decreten uit te vaardigen die een aantal basisrechten inperken: LRCM, 15/06/2023, p. 7, [url](#)

³⁸ OSCE, 04/10/2024, p. 4, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 9, [url](#)

³⁹ European Forum for Democracy and Solidarity, 09/11/2023, [url](#)

⁴⁰ OSCE, 04/10/2024, pp. 4-5, [url](#)

⁴¹ Expert Grup, 29/07/2025, p. 12, [url](#)

⁴² OSCE, 04/10/2024, pp. 4-5, [url](#)

tegen tien uitdagers. Alleen politieke partijen en electorale blokken mochten campagne voeren voor het referendum. Ze moesten zich als zodanig bij de Centrale kiescommissie registreren en verklaren of ze voor of tegen het referendum campagne voerden. Het referendum werd met 50,4 % goedgekeurd. Maar geen van de presidentskandidaten haalden een meerderheid waardoor een tweede ronde nodig was.⁴³ Maia Sandu won in de tweede ronde de presidentsverkiezingen van Alexandr Stoianoglu met 55,4 % van de stemmen.⁴⁴

Volgens de OSCE zijn de verkiezingen van 20 oktober 2024 en de tweede ronde op 3 november 2024 goed georganiseerd en konden de kandidaten vrij campagne voeren. In het algemeen was er wel een klimaat van bezorgdheid over illegale buitenlandse inmenging en desinformatiecampagnes. Zeker tijdens de tweede ronde stelde de OSCE een toename van negatieve retoriek vast ten aanzien van beide kandidaten, voornamelijk op sociale media. Daarnaast oordeelt de OSCE dat de regelgeving en mediatoegang voor de zittende president aan Sandu een zeker voordeel gaf tijdens de campagne. De stembusgang en de stemmentelling verliepen zonder noemenswaardige problemen.⁴⁵

De Moldavische mensenrechtenorganisatie Promo-Lex stelde tijdens de campagne voor de presidentsverkiezingen incidenten vast van misbruik van administratieve middelen door het campagne team van Maia Sandu. Het betrof veelal leden van Sandu's regering of van PAS die tijdens het uitoefenen van hun officiële functie campagne voerden voor Sandu. De OSCE schrijft dat de hierover bij de Centrale Kiescommissie ingediende klachten allemaal verworpen zijn.⁴⁶

De EC oordeelt dat de verkiezingen van 2024 plaatsvonden in een gepolariseerd politiek landschap en aanzienlijke buitenlandse inmenging kende. Toch zijn de fundamentele rechten in het algemeen gerespecteerd en konden de kandidaten vrij campagne voeren. De mediaberichtgeving was afdoende en het wettelijk kader voor de verkiezingen solide.⁴⁷

Op 13 juni 2025 keurde het parlement wijzigingen aan 13 wetten goed om corruptie tijdens verkiezingen te bestrijden. Deze wijzigingen beantwoorden aan een aantal aanbevelingen van de OSCE. Een deel van de aanbevelingen van de Venetië Commissie zoals de verplichting om de gronden van het ontbinden van een politieke partij te motiveren en de vereisten voor het registreren van een partij, werden niet vervuld.⁴⁸ Wetswijzigingen in mei – juni 2025 hadden reeds de straffen verhoogd voor illegale partijfinanciering en illegale financiering van verkiezingskandidaten.⁴⁹

De EC schrijft in november 2025 dat frequente wijzigingen aan de kieswet de rechtszekerheid doen afnemen en dat ze een uitdaging vormen voor een effectieve implementatie ervan. Daarnaast merkt de EC op dat Moldavië zijn kieswetgeving verder in lijn moet brengen met EU-standaarden en dat ze de niet-behandelde aanbevelingen van de Venetië Commissie moet aanpakken. Deze laatste gaan onder meer over politiek evenwicht in de Centrale Kiescommissie, de criteria voor het schrappen van kandidaten en het ontbinden van politieke partijen.⁵⁰

Bertelsmann Stiftung stelt in 2026 dat de prowesterse Moldavische regering toegewijd is aan het verzekeren van vrije en eerlijke verkiezingen. Hierbij ziet ze zich soms geconfronteerd met de uitdaging om de maatregelen die ze nemen in de strijd tegen hybride dreiging en Russische inmenging

⁴³ OSCE, 04/10/2024, pp. 1-2, [url](#); Promo-Lex, 06/11/2024, p. 17, [url](#)

⁴⁴ OSCE, 04/11/2024, p. 1, [url](#)

⁴⁵ OSCE, 21/10/2024, pp. 1-3, [url](#); OSCE, 04/11/2024, p. 1, [url](#)

⁴⁶ Promo-Lex, 06/11/2024, pp. 17, 22, [url](#); OSCE, 04/10/2024, p. 12, [url](#)

⁴⁷ EC, 04/11/2025, pp. 19-20, [url](#)

⁴⁸ EC, 04/11/2025, pp. 30, 31, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, pp. 10-11, [url](#)

⁴⁹ Expert Grup, 29/07/2025, p. 12, [url](#)

⁵⁰ EC, 04/11/2025, pp. 4, 20, [url](#)

in evenwicht te houden met respect voor de rechtsorde en internationale democratische standaarden.⁵¹

Op 28 september 2025 vonden er parlementsverkiezingen plaats. De wetgeving vormde een degelijke basis voor het houden van verkiezingen al hadden wetswijzigingen kort voor de verkiezingen een negatieve impact op de rechtszekerheid. De verkiezingen verliepen volgens de OSCE en de EC competitief. Fundamentele vrijheden werden gerespecteerd en de kiezers hadden een duidelijke keuze tussen politieke alternatieven. De stembusgang werd ontsierd door buitenlandse inmenging, illegale financiering, het kopen van stemmen en cyberaanvallen. De verkiezingsautoriteiten gedroegen zich professioneel en transparant. De OSCE merkt op dat de beslissing om twee partijen kort voor de verkiezingen uit te sluiten voor rechtsonzekerheid zorgde.⁵² PAS won 55 van de 101 zetels in het parlement en in november 2025 trad een nieuwe regering aan onder leiding van eerste minister Alexandru Munteanu.⁵³

De ombudsman schrijft dat de parlementsverkiezingen van 2025 plaatsvonden binnen een gemoderniseerd wettelijk kader dat een positieve impact had op de integriteit en transparantie van het verkiezingsproces. Dit proces is niet getroffen door ernstige schendingen die de uitkomst zouden hebben kunnen beïnvloeden. Wel vonden ze plaats tegen een achtergrond van pogingen tot externe beïnvloeding, wat de bezorgdheid van de ombudsman opwekte.⁵⁴

Bertelsmann Stiftung vermeldt in 2026 dat de verkiezingen in Moldavië in het algemeen zonder grote verstoringen plaatsvonden. Toegang tot publieke media is voor alle kandidaten gelijk, wat niet het geval is bij private media.⁵⁵

1.2.1. Klimaat

In 2022 stelde de Moldavische regering een nieuwe Kieswet op. Na enkele aanpassingen op basis van de Venetië Commissie van de Raad van Europa en de OSCE is deze in december 2022 aangenomen door het parlement.⁵⁶ De aanpassingen betreffen onder andere de regels over en toezicht op de campagnefinanciering, regels voor het versterken van de onafhankelijkheid van de Centrale Kiescommissie, voor het stemmen vanuit het buitenland, regels ter voorkoming van misbruik van staatsmiddelen en het kopen van stemmen.⁵⁷

De nieuwe Kieswet van 2022 verstrengt het toezicht op partijfinanciering. In het verleden was partijfinanciering gebruikt voor het plegen van corruptie door vooraanstaande publieke personen en als een manier om controle over openbare instellingen te verwerven.⁵⁸ In 2023 zijn deze wijzigingen inzake partijfinanciering effectief geïmplementeerd en verkreeg de Centrale Kiescommissie bijkomend personeel om hier op toe te zien. De Kiescommissie stelde in augustus 2024 ook een nieuwe regelgeving rond partijfinanciering op punt. Expert Grup vermeldt in 2025 dat het toezicht door de Kiescommissie op partijfinanciering geïntensifieerd is, maar dat de praktijk van het gebruik van fictieve donors moeilijk te identificeren is. In mei – juni 2025 keurde het parlement wetsamendementen goed die hogere straffen opleggen van 3 tot 15 jaar gevangenisstraf voor illegale partijfinanciering.⁵⁹

⁵¹ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 9, [url](#)

⁵² EC, 04/11/2025, p. 20, [url](#); CSO Meter, 03/2026, p. 8, [url](#); OSCE, 08/02/2026, pp. 1-4, [url](#)

⁵³ CSO Meter, 03/2026, p. 8, [url](#)

⁵⁴ The People's Advocate, 08/05/2026, p. 56, [url](#)

⁵⁵ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 10, [url](#)

⁵⁶ Freedom House, 09/03/2023, [url](#)

⁵⁷ OSCE, 05/11/2023, p. 4, [url](#); EC, 08/11/2023, p. 11, [url](#); Freedom House, 23/05/2023, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 19/03/2024, p. 9, [url](#)

⁵⁸ EC, 08/11/2023, p. 14, [url](#)

⁵⁹ Expert Grup, 23/07/2024, pp. 17-18, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, pp. 5, 12, [url](#)

In januari 2023 riep de Raad van Europa de Moldavische regering op om een gedragscode voor parlementsleden en procedureregels voor de werking van het parlement op te stellen. Dit onder meer om het voor parlementsleden moeilijker te maken om van partij te kunnen veranderen, een praktijk die in het verleden sterk bijgedragen heeft tot politieke instabiliteit in het land.⁶⁰ In december 2023 nam het parlement in eerste lezing een nieuwe wet aan inzake het statuut en de gedragsregels voor parlementsleden.⁶¹

Op 31 juli 2023 voerde het parlement een nieuwe aanpassing aan de Kieswet in waardoor verkozen partijleden en de partijleiding van een partij die ongrondwettelijk verklaard is gedurende een periode van vijf jaar niet kunnen opkomen bij verkiezingen. Volgens het parlement was deze aanpassing nodig om de beslissing van het Grondwettelijk Hof van juni 2023 om de partij Shor ongrondwettelijk te verklaren te kunnen implementeren. Op 3 oktober 2023 verklaarde het Grondwettelijk Hof evenwel dat de aanpassingen ongrondwettig zijn. Op 4 oktober 2023 voerde het parlement gelijkaardige aanpassingen door die opnieuw voor het Grondwettelijk Hof gebracht zijn op 16 oktober 2023 waarna het Hof in april 2024 opnieuw oordeelde dat ze ongrondwettelijk zijn.⁶² Ook in januari 2024 zijn er nog wijzigingen aangebracht aan de Kieswet, minder dan een jaar voor de aangekondigde presidentsverkiezingen. In 2024 voerde Moldavië ook een nieuwe wet inzake stemmen per post in. In oktober 2024 roept de EC Moldavië op om de wetgeving inzake partij- en campagnefinanciering meer transparant te maken. In juli 2024 verhoogde een aanpassing aan de wetgeving voor administratieve overtredingen de boetes voor passieve omkoping bij verkiezingen.⁶³

Op 13 juni 2025 keurde het parlement een wet goed die aanpassingen doorvoerde aan 13 wetten waaronder de Kieswet zelf. De amendementen waren gericht op het voorkomen van corruptie bij verkiezingen. De aanpassingen waren in lijn met voorgaande aanbevelingen van de OSCE, maar een aantal elementen zoals duidelijke bepalingen voor opvolgpartijen en vereisten voor het registreren van een partij, bleven onbeantwoord.⁶⁴ De ombudsman merkte op dat het hoge tempo van wijzigingen de implementatie kan bemoeilijken, maar uitte zich positief over de verkiezingen die daarna plaatsvonden in september 2025.⁶⁵

Op 30 april 2023 vonden er in de autonome regio Gagaoezië gouverneursverkiezingen (*bashkan*) plaats. Deze zijn nog uitgevoerd op basis van de voorgaande Kieswet aangezien de versie van 2022 in de deelrepubliek pas op 1 januari 2024 van kracht werd. De verkiezingen zijn in een tweede ronde gewonnen door Evgeniya Gutul van de partij Shor. Er waren geen internationale of officiële lokale waarnemers aanwezig tijdens de verkiezingen.⁶⁶ Omwille van beschuldigingen door de regering over het kopen van stemmen door Ilan Shor bij de verkiezingen en contacten van Gutul met de Russische president Poetin heeft de Moldavische president haar in 2024 nog niet benoemd tot volwaardig lid van de regering zoals de wet voorschrijft.⁶⁷ In augustus 2025 is Evgeniya Gutul veroordeeld tot zeven jaar gevangenisstraf wegens illegale partijfinanciering. De Gagaoezische autoriteiten zien hier een poging in om hun autonomie te ontmantelen en de EC roept beide partijen op tot verder overleg.⁶⁸

Op 5 november 2023 vonden er in Moldavië lokale verkiezingen plaats voor alle steden en gemeenten. Deze gingen door onder het regime van de noodtoestand die sinds februari 2022 gold in Moldavië. De verkiezingen waren gekenmerkt door een klimaat van spanningen tussen de bewindvoerende partij

⁶⁰ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 4, [url](#)

⁶¹ EC, 30/10/2024, p. 22, [url](#)

⁶² OSCE, 05/11/2023, pp. 4-5, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 21, [url](#)

⁶³ EC, 30/10/2024, p. 21, [url](#)

⁶⁴ OSCE, 08/02/2026, pp. 7-8, [url](#)

⁶⁵ The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 56-57, [url](#)

⁶⁶ EC, 08/11/2023, p. 12, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁶⁷ EC, 30/10/2024, p. 23, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#); The People's Advocate, 07/05/2024, p. 31, [url](#)

⁶⁸ EC, 04/11/2025, pp. 21-22, [url](#); CSO Meter, 03/2026, p. 9, [url](#)

PAS en de oppositie. Het ging hierbij vooral om onenigheid over de geopolitieke oriëntatie van Moldavië, het verbod van Shor-partijleden om op te komen en lopende onderzoeken van illegale financiering van de partijen Chance en Renaissance die geassocieerd worden met Ilan Shor. De OSCE schrijft dat de verkiezingen in het algemeen vreedzaam verliepen en goed georganiseerd zijn. Maar het proces werd negatief beïnvloed door buitenlandse inmenging, meldingen van het kopen van stemmen en beperkende maatregelen opgelegd omwille van bezorgdheid over de nationale veiligheid inzake vrijheid van meningsuiting en vereniging. De overheid sloot ook enkele kandidaten uit van deelname zoals de Shor-geaffilieerde Arina Korshikova. Het beheer van de verkiezingen verliep transparant en professioneel en de kandidaten konden grotendeels vrij campagne voeren waardoor de kiezers vrije keuze hadden. De media kon voldoende informatie verspreiden, maar het opschorten van enkele mediakanalen kan als een buitensporige maatregel gezien worden. De verkiezingen waren de eerste gehouden volgens de aangepaste Kieswet. Deze wet vormt volgens de OSCE een geschikte basis voor het houden van democratische verkiezingen.⁶⁹

Volgens USDOS melden verschillende politieke oppositiepartijen dat er in 2022 rechtszaken tegen enkele van hun leden geopend zijn die politiek gemotiveerd waren. Dit is onder meer het geval voor voormalig president Dodon, die beschuldigd wordt van corruptie en landverraad en Marina Tauber van de partij Shor, beschuldigd van corruptie en illegale partijfinanciering. De overheid verwerpt de bewering dat de strafzaken politiek gemotiveerd zijn en er is geen enkele gezaghebbende mensenrechtenexpert of jurist die aangeeft dat dit het geval zou zijn.⁷⁰ De Raad van Europa schrijft in 2023 dat de aanklachten tegen Dodon, Shor en Tauber kaderen in het aanpakken van politieke corruptie door oligarchische belangengroepen.⁷¹ USDOS citeert op zijn beurt lokale mensenrechtenorganisaties die stellen dat de aanklachten niet politiek gemotiveerd zijn.⁷²

Volgens USDOS zijn er geen politieke gevangenen in Moldavië in 2022, 2023 en 2024. De voor deze COI Focus geraadpleegde bronnen maken evenmin melding van politieke gevangenen in Moldavië.⁷³

De politieke vertegenwoordiging van vrouwen nam de laatste jaren toe, maar ze blijven ondervertegenwoordigd in het politieke leven. Hierbij is er ook sprake van een lagere maatschappelijke aanvaarding van vrouwen in het politieke leven. In 2018 verklaarde 18 % van de respondenten in een bevraging door UN Moldova dat enkel mannen in politiek actief moeten zijn, in 2025 nam dat aantal toe tot 26,2 %.⁷⁴ De president is een vrouw evenals vier van de zeventien ministers. Daarnaast zijn er in het huidige parlement 40 van de 101 parlementsleden vrouw, waarvan er een vicevoorzitter is. Vier van de twaalf vaste parlementscommissies worden voorgezeten door een vrouw. Voor de parlementsverkiezingen is er een quota waarbij 40 % van de kandidaten van het andere geslacht dienen te zijn. Op lokaal niveau is de vrouwelijke vertegenwoordiging lager. Vrouwen bekleden 22 % van de burgemeestersposten en 38 % van de zetels in de gemeenteraden.⁷⁵ In 2024 zijn ook het hoofd van het Grondwettelijk Hof, de Anticorruptie Procureur-generaal en de Audiovisuele Raad vrouwen. Tijdens de presidentsverkiezingen van oktober 2024 waren vier van de elf kandidaten vrouwen.⁷⁶

⁶⁹ OSCE, 05/11/2023, pp. 1, 9-10, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 21, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁷⁰ USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

⁷¹ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 11, [url](#)

⁷² USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

⁷³ USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#); USDOS, 12/08/2025, [url](#)

⁷⁴ EC, 08/11/2023, p. 15, [url](#); UN Moldova, 19/12/2025, [url](#)

⁷⁵ OSCE, 05/11/2023, p. 4, [url](#); EC, 08/11/2023, p. 15, [url](#); Moldavisch parlement, 07/03/2026, [url](#); Logos Press, 07/03/2026, [url](#)

⁷⁶ OSCE, 21/10/2024, p. 2, [url](#); OSCE, 08/02/2026, p. 6, [url](#)

1.3. Strijd tegen corruptie

USDOS schrijft in 2024 dat corruptie een ernstig en endemisch probleem blijft in Moldavië ondanks een zekere verbetering door toedoen van maatregelen genomen door de regering. Dit betreft onder andere het versterken van de onafhankelijkheid van justitie en anticorruptie-organen. De wet voorziet straffen voor officiële corruptie, maar de overheid past deze wetgeving in het algemeen niet effectief toe.⁷⁷ Het laatste rapport van USDOS van 2025 behandelt het thema corruptie niet meer.⁷⁸

Op de Corruption Perception Index van Transparency International (TI) stond Moldavië in 2023 net zoals in 2022 op plaats 91 van de 180 landen met een score van respectievelijk 39/100 en 42/100. In 2024 steeg het land naar plaats 79 met een score van 43/100 om in 2025 terug te zakken naar 80 met een score van 42/100.⁷⁹

De huidige PAS-regering heeft sinds juli 2021 nieuwe wetgeving afgekondigd en verschillende stappen ondernomen om corruptie in te dijken, maar het blijft in de praktijk een ernstig probleem in Moldavië. USDOS schrijft in 2024 dat corruptie wijdverspreid blijft binnen het gerecht en andere staatsinstellingen. Er zijn tal van meldingen van overheids corruptie. De huidige regering zet sterk in op anticorruptiemaatregelen en het bespoedigen van juridische hervormingen. Hierbij ligt ook nadruk op het in beslag nemen van illegaal verworven middelen en het houden van rechtszaken in absentia. Dit laatste is mogelijk sinds een wetwijziging van 14 juli 2022.⁸⁰

Het International Monetary Fund (IMF) schrijft in een rapport van februari 2024 dat Moldavië een degelijk wettelijk en institutioneel kader heeft om corruptie aan te pakken maar dat het land nog steeds te maken heeft met een aanzienlijk niveau van corruptie. Er zijn in de voorgaande jaren verbeteringen opgetekend, maar het corruptieniveau blijft hoger dan in andere Centraal- en Oost-Europese landen. De strijd tegen corruptie richt zich vooral op kleinschalige corruptie, waar ze via een strafrechtelijke aanpak vorderingen maakt. Inzake grootschalige corruptie slaagt de overheid er voorlopig nog niet echt in om een verschil te maken.⁸¹

De regering implementeert volgens de EC een National Integrity and Anti-corruption Programme (2024 – 2028). De monitoringgroep voor dit plan rapporteerde dat 21 van de 56 voor 2024 geplande acties voltooid zijn. In 2025 zijn er 24 acties lopende, 9 deels geïmplementeerd en 2 niet.⁸²

De Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) schrijft in een opvolgingsrapport over anticorruptiemaatregelen van 2025 dat er in de voorgaande jaren een positieve trend zichtbaar is waarbij Moldavië in zeven van de negen werkingsdomeinen vooruitgang boekt ten opzichte van de vorige referentieperiode. Vooral op het vlak van klokkenluiderbescherming, de onafhankelijkheid van het gerecht, het algemeen anticorruptiebeleid en openbare aanbestedingen is er merkbare vooruitgang. Op het vlak van bestraffing van corruptie is er geen vooruitgang en de werking van de gespecialiseerde anticorruptie-organen is er op achteruitgegaan. De anticorruptie-organen richten zich voornamelijk op omkoping en invloedverwerving in de openbare sector. In meer complexe corruptiezaken boekten ze beperkte vooruitgang en de publiek beschikbare informatie over high-profile anticorruptiezaken is beperkt.⁸³

De Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (United Nations Human Rights Council, UNHRC) schrijft in 2026 dat ze positieve wetgevende en institutionele hervormingen vaststelt om corruptie te

⁷⁷ USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

⁷⁸ USDOS, 12/08/2025, [url](#)

⁷⁹ TI, 2023, [url](#); TI, 2025, [url](#)

⁸⁰ USDOS, 30/03/2023, [url](#); CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, pp. 26-27, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

⁸¹ IMF, 09/02/2024, pp. 5, 11, [url](#)

⁸² EC, 04/11/2025, p. 31, [url](#)

⁸³ OECD, 09/2025, pp. 10-12, [url](#)

bestrijden. Daarnaast blijft ze bezorgd door meldingen over blijvende corruptie op alle niveaus waaronder aantijgingen van corruptie ten aanzien van hoge functionarissen en leden van justitie. UNHRC drukt verder haar ongerustheid uit over een laag aantal definitieve veroordelingen in dergelijke zaken wat mogelijk veroorzaakt wordt door zwak toezicht op hoge functionarissen en politieke druk op anticorruptie-instellingen.⁸⁴

De EC schrijft in haar opvolgingsrapporten van 2024 en 2025 dat na een reeks aanpassingen in 2023 het wettelijk kader voor de strijd tegen corruptie in Moldavië in orde is. Het is voldoende werkzaam inzake preventieve maatregelen, maar het afdwingen ervan heeft verbetering nodig.⁸⁵ Verder schrijft de EC dat de Moldavische regering omwille van enkele beslissingen van rechters in *high-level* corruptiezaken haar ongerustheid uitte over de onafhankelijkheid van deze rechters. Zo bijvoorbeeld het samenvoegen van de bankfraudezaak van de oligarch Plahotniuc met enkele andere strafzaken waardoor sterke vertraging dreigt.⁸⁶

Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat Moldavië een degelijk wettelijk kader heeft voor de strijd tegen corruptie en dat het nog verder uitgebouwd wordt. Desondanks zijn de anticorruptie-instellingen beperkt in hun doeltreffendheid.⁸⁷

Het Nationaal Anticorruptie Centrum (NAC) en de Anticorruption Prosecutor's Office Procureur Bureau (APO) hebben de bevoegdheid om verworven rijkdom te verifiëren, de politieke, publieke en institutionele integriteit te versterken, favoritisme aan te pakken en corruptie te bestrijden.⁸⁸ Wetsaanpassingen van augustus 2023 verdelen de bevoegdheden van de APO en de NAC. De APO ziet toe op *high-level* corruptie, illegale partijfinanciering en corruptie op grote schaal terwijl de NAC zich richt op systematische corruptie (bijvoorbeeld in onderwijs en gezondheidszorg) en kleinschalige corruptie.⁸⁹ Eind 2023 zijn de bevoegdheden van de APO en de NAC duidelijk afgelijnd volgens de EC.⁹⁰

In 2023 hebben de NAC en de APO 140 *high-level* anticorruptiezaken voor de rechtbank gebracht. Hierbij waren aanklachten tegen een ex-president, een ex-eerste minister, een ex-minister, vier leden van het parlement, drie procureurs en een rechter. In eerste aanleg zijn er hierbij 130 veroordelingen uitgesproken.⁹¹

In 2025 was er bij de NAC een verdere stijging van het aantal anticorruptiezaken die ze aanspande. Inzake *non-high-level* corruptiezaken steeg dat aantal van 178 in 2023 naar 587 in 2024 en 792 in 2025. Van de in 2025 geopende corruptiezaken betroffen er 26 zeer ernstige en 370 ernstige vormen van corruptie. Bij 265 zaken ging het om actieve corruptie, bij 206 om passieve corruptie en bij 186 om invloedverwerving. Het aantal inbeschuldigingstellingen in deze zaken waren respectievelijk 180, 341 en 315 gevallen. De 315 zaken van 2025 hadden betrekking op 866 personen.⁹² Het aantal strafzaken die de NAC afrondde steeg van 261 in 2023 naar 531 in 2024 en 611 in 2025. In de loop van 2025 waren er in totaal 1.597 corruptiezaken bij de NAC in behandeling.⁹³

De APO registreerde in 2023 174 nieuwe onderzoeken en in 2024 en 2025 waren het er respectievelijk 122 en 155. In 2025 had de APO 162 zaken die het actief onderzocht. De twee voorgaande jaren

⁸⁴ UNHRC, 02/04/2026, p. 3, [url](#)

⁸⁵ EC, 30/10/2024, pp. 31-32, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 30, [url](#)

⁸⁶ EC, 30/10/2024, pp. 27, 30, [url](#)

⁸⁷ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 37, [url](#)

⁸⁸ USDOS, 30/03/2023, [url](#)

⁸⁹ EC, 08/11/2023, p. 29, [url](#)

⁹⁰ EC, 04/11/2025, p. 31, [url](#)

⁹¹ IMF, 09/02/2024, p. 13, [url](#)

⁹² EC, 04/11/2025, p. 30, [url](#); NAC Moldova, 2025, [url](#); NAC Moldova, 03/02/2026, [url](#)

⁹³ Expert Grup, 29/07/2025, p. 45, [url](#)

waren dat er 127 en 185. In 2023 opende de APO in 98 zaken een strafvervolgung, in 2024 waren dat er 84 en in 2025 96. De achterstand bedroeg in de drie laatste jaren een 200-tal dossiers. In 2025 velden rechtbanken in 128 strafzaken die aangespannen waren door de APO een vonnis. In 35 % van de gevallen leidde dat tot een reële gevangenisstraf, voor 14 % tot een voorwaardelijke gevangenisstraf en in 43 % van de gevallen tot een boete.⁹⁴

De EC vermeldt eind 2025 dat de strijd tegen corruptie er op vooruitgaat in zowel *high* als *non-high-level* rechtszaken. In 2023 stuurde de anticorruptieprocureur 35 *high-level* zaken door naar de rechtbank, in 2024 waren dat 71 zaken en in januari - september 2025 waren het er 24. De rechtbanken velden in 2023 162 vonnissen voor 202 personen in anticorruptiezaken, in 2024 waren het 183 vonnissen voor 251 personen en in januari - september 2025 waren er 140 vonnissen. In 2024 nam het aantal opgeloste corruptiezaken met 8,77 % toe ten aanzien van 2023.⁹⁵

Daarnaast schrijft de EC dat een elektronisch systeem van willekeurige toedeling van rechtszaken aan rechters transparantie garandeert bij het toewijzen van rechtszaken aan concrete rechters.⁹⁶

De National Integrity Authority (NIA) is opgericht om vermogens, persoonlijke belangen en belangenconflicten van functionarissen te controleren. Sinds oktober 2021 staat wetgeving toe personen uit hun publieke functie te ontslaan wanneer vastgesteld wordt dat ze hun vermogen illegaal verwerven. In maart 2025 zijn er wetswijzigingen goedgekeurd die de bevoegdheden van de NIA verder uitbreiden.⁹⁷ De Group of States against Corruption van de raad van Europa (GRECO) formuleerde aanbevelingen om toezichtmechanismen binnen NIA te creëren en oordeelt in een rapport van april 2026 dat de Moldavische autoriteiten deze effectief implementeerde.⁹⁸

Na aanpassingen aan de organisatiestructuur van de APO in februari 2024 kreeg deze bijkomende middelen waardoor de instelling volgens de EC over voldoende personeel en budget beschikt. Expert Grup merkt in 2025 evenwel op dat de capaciteit van de APO opnieuw afgenomen was door het ontslag dat een aantal procureurs indienden omdat ze de *vetting-procedure*⁹⁹ niet wilden doorlopen. In februari 2025 nam ook het hoofd van de APO ontslag waarna hij vervangen werd door Marcel Dumbravan. Ook een beperkte infrastructuur speelt de APO parten. Wetsaanpassingen van mei 2024 geven de NAC dan weer meer bevoegdheden om samen te werken met nationale en internationale instellingen.¹⁰⁰

Volgens de EC werkt de APO efficiënt samen met Eurojust en was er ook een succesvolle Moldavisch-Letse samenwerking in concrete dossiers.¹⁰¹

In januari 2025 is in het parlement een wetsvoorstel ingediend om de APO samen te voegen met het Prosecution Office for Combatting Organised Crime and Special Cases. Deze twee instellingen zouden dan vervangen worden door een eengemaakte dienst, onder de naam Prosecution Office for Anticorruption and Combatting Organised Crime (PACCO), die in zou staan voor zowel de strijd tegen *high-profile* corruptie als die tegen georganiseerde misdaad. In een rapport van 15 december 2025 heeft de Venetië Commissie zich evenwel zeer negatief uitgelaten over dit voorstel, waarna het uitgesteld is. De Venetië Commissie stelt dat de samenvoeging van de twee diensten lopende onderzoeken en jaren van onderzoek kan compromitteren en dat het onwaarschijnlijk is dat de nieuwe

⁹⁴ APO, 02/2026, pp. 11, 16, 43, [url](#)

⁹⁵ EC, 04/11/2025, pp. 29, 30, [url](#)

⁹⁶ EC, 04/11/2025, pp. 27, 29, [url](#)

⁹⁷ EC, 08/11/2023, p. 28, [url](#); CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 27, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 30, [url](#)

⁹⁸ CoE, 04/2026, p. 12, [url](#)

⁹⁹ Hiermee wordt de doorlichting aangeduid die rechters in het kader van de justitiehervormingen moeten doorlopen.

¹⁰⁰ EC, 30/10/2024, p. 31, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, pp. 46, 48, [url](#)

¹⁰¹ EC, 08/11/2023, p. 27, [url](#)

entiteit efficiënter zou zijn. De Commissie ijvert voor het versterken en gericht aanpassen van de bestaande instellingen. Op moment van schrijven in mei 2026 is er nog geen duidelijkheid over de definitieve beslissing hierover.¹⁰²

Moldavië draagt nog steeds gevolgen van een bankenfraude van 2014 waarbij er een miljard dollar verdwenen is bij drie banken. De oligarchen Plahotniuc en Shor zouden hierbij een rol gespeeld hebben, maar ze verlieten beide in 2019 het land. De onderzoeken hiernaar verliepen moeizaam en tot op het moment van schrijven slaagden de autoriteiten er niet in het verduisterde geld te recupereren.¹⁰³ In april 2023 veroordeelde een Moldavische rechtbank Ilan Shor in absentia tot 15 jaar gevangenisstraf voor zijn rol in deze bankenfraude en verklaarde het bezittingen ter waarde van 278 miljoen euro verbeurd.¹⁰⁴ In juli 2025 is Plahotniuc gearresteerd in Griekenland en uitgeleverd aan Moldavië waar hij op 22 april 2026 veroordeeld is tot 19 jaar gevangenisstraf voor zijn aandeel in de bankenfraude van 2014. Plahotniuc ging in beroep tegen deze veroordeling.¹⁰⁵

In mei 2022 is voormalig president Dodon gearresteerd en onder huisarrest geplaatst op grond van corruptieaanklachten. Hij zou in 2019 geld aanvaard hebben van Plahotniuc om diens belangen in Rusland te behartigen. In november 2022 is Dodon ontheven van huisarrest, maar mocht hij gedurende 60 dagen het land niet verlaten. In november 2022 meldde de Moldavische media dat Dodon in 2021 en 2022 geld aanvaard zou hebben van Russische zakenmannen die banden met het Kremlin hadden.¹⁰⁶ Bertelsmann Stiftung schrijft in maart 2026 dat het onderzoek naar Dodon geen vooruitgang meer kent.¹⁰⁷

In april 2026 publiceert GRECO, het corruptiepreventie en –monitoringorgaan van de Raad van Europa, een interim *compliance* rapport inzake corruptiepreventie bij de topfunctionarissen van de centrale overheid en bij de ordediensten in Moldavië. GRECO stelt vast dat van de 25 geformuleerde aanbevelingen er 7 op voldoende wijze vervuld zijn, 12 gedeeltelijk vervuld zijn en 6 niet vervuld zijn. GRECO stelt vast dat er inzake topfunctionarissen tastbaar resultaat geboekt is voor onder meer transparantie en uitbreiding van de bevoegdheden van de anticorruptie-autoriteit. Anderzijds blijven er belangrijke lacunes bestaan voor onder andere integriteitscontroles en regelgeving rond belangenvermenging. Wat betreft de ordediensten zijn er daadwerkelijke verbeteringen inzake transparantie, integriteit en vertrouwelijkheidsregels waarneembaar. Daarnaast blijven er tekortkomingen bestaan zoals het ontbreken van een ethisch charter, toezicht op functies na ontslag en toezicht op activiteiten buiten de politiefunctie. In het algemeen roept GRECO de autoriteiten op om binnen de 18 maanden concrete maatregelen te nemen die beantwoorden aan de aanbevelingen.¹⁰⁸

In een bevraging bij rechters, procureurs en advocaten van 2025 door de Moldavische mensenrechtenorganisatie Legal Resources Centre for Moldova (LRCM) stelde de organisatie hen vragen over de aanwezigheid van corruptie in Moldavië. Op de vraag of er veel corruptie is antwoordde 37 % van de rechters in 2025 bevestigend, tegenover 28 % in 2020. Bij procureurs was dit respectievelijk 46 % en 43 % en bij advocaten 72 % en 64 %. Alle drie de groepen percipiëren de regering en het parlement als de instellingen waar het meest corruptie voorkomt. Het apparaat van

¹⁰² Moldova1, 18/12/2025, [url](#); CoE, 13/12/2025, [url](#)

¹⁰³ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); IFRI, 05/2023, p. 9, [url](#); CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, pp. 11-12, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 19/03/2024, p. 34, [url](#)

¹⁰⁴ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); EC, 08/11/2023, p. 13, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

¹⁰⁵ BBC, 22/04/2026, [url](#)

¹⁰⁶ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 19/03/2024, p. 34, [url](#)

¹⁰⁷ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 13, [url](#)

¹⁰⁸ CoE, 04/2026, p. 30, [url](#)

de president wordt als minder corrupt beschouwd terwijl zo'n 40 % van de rechters en procureurs en 69 % van advocaten verklaren dat er een hoog niveau van corruptie is bij de politiediensten.¹⁰⁹

In maart 2025 startte het United Nations Development Programme (UNDP) Moldova het project Resilient Democracy through Anti-Corruption. Dit loopt tot 2029 en heeft als doelstelling om de nationale overheid en het maatschappelijk middenveld te ondersteunen bij de strijd tegen corruptie. Het assisteert bij het vaststellen, onderbreken en bestrijden van criminele activiteit die democratische weerbaarheid ondermijnt.¹¹⁰

1.4. Toetredingsproces tot de EU

In juli 1998 trad er een Partnership and Cooperation Agreement in werking tussen Moldavië en de EU en in juni 2014 tekenden beide entiteiten een Associatieverdrag en een Deep and Comprehensive Free Trade Area dat van kracht is sinds juli 2016.¹¹¹

Sinds april 2014 kunnen Moldavische staatsburgers visumvrij reizen naar de EU en er is een readmissie-overeenkomst van kracht sinds januari 2018.¹¹²

In maart 2022 diende Moldavië formeel een aanvraag in voor lidmaatschap van de EU na het uitbreken van de oorlog van Rusland tegen Oekraïne. De EC identificeerde hierna negen stappen die Moldavië moet zetten om vooruitgang te maken in het aanvraagproces. Deze stappen gaan over de waarden en standaarden van de EU op onder andere het vlak van democratie, rechtszekerheid, basisrechten en hervorming van justitie en de administratie. Op 16 juni 2022 adviseerde de EC om Moldavië het statuut van kandidaat-lidstaat van de EU toe te kennen, wat het land op 23 juni 2022 effectief verkreeg. Verdere vooruitgang in het toetredingsproces hangt nu af van de mate waarin Moldavië de vereisten vervult die de EC formuleerde in haar Opinie van juni 2023. Dit omvat negen blokken van vereisten met in totaal dertien maatregelen. Ze hebben betrekking op justitie, anticorruptie, strijd tegen georganiseerde misdaad, lokaal bestuur en mensenrechten en maatschappelijk middenveld.¹¹³ Op 14 december 2023 besliste de Europese Ministerraad om het licht op groen te zetten voor het opstarten van de toetredingsonderhandelingen met Moldavië.¹¹⁴

In april 2022 creëerde de Moldavische regering een National Commission for European Integration voorgezeten door de president van de republiek en stelde het een actieplan op om aan de toetredingsvoorwaarden te voldoen. Volgens de Raad van Europa ligt het toekennen van het statuut van kandidaat-lidmaatschap in de lijn van de keuze van de kiezers voor pro-Europese partijen in 2020 en 2021. Daarnaast zorgde de oorlog in Oekraïne voor een versnelling in het traject van Moldavië naar EU-lidmaatschap.¹¹⁵

In december 2022 zette de regering een coördinatiemechanisme voor EU-toetreding op poten. Dit brengt politieke en regeringsvertegenwoordigers samen en is voorgezeten door de Moldavische president. De National Commission for European Integration nam ondertussen het actieplan aan om de negen stappen van de EC te implementeren, een actieplan om de nationale wetgeving in lijn te brengen met het EU-acquis en een actieplan voor de-oligarchisering.¹¹⁶

¹⁰⁹ LRCM, 30/05/2025, pp. 81-82, [url](#)

¹¹⁰ UNDP, 01/07/2025, [url](#)

¹¹¹ EC, 17/06/2022, [url](#)

¹¹² EC, 17/06/2022, [url](#)

¹¹³ EC, 08/11/2023, p. 3, [url](#); Promo-Lex, 08/12/2022, p. 13, [url](#); CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 15, [url](#); Expert Grup, 23/12/2022, p. 11, [url](#)

¹¹⁴ Euronews, 14/12/2023, [url](#)

¹¹⁵ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, pp. 15-16, [url](#); LRCM, 18/07/2023, p. 1, [url](#)

¹¹⁶ EC, 08/11/2023, p. 15, [url](#)

In de loop van 2022 en 2023 zette Moldavië door met de implementatie van de Associatieverdrag tussen de Europese Unie en Moldavië, waaronder de Deep and Comprehensive Free Trade Area, en nam het concrete acties om verdere vooruitgang te boeken in de negen stappen van de Commissie.¹¹⁷

In februari 2023 nam de regering het actieplan voor 2023 aan waarin specifieke beloftes opgenomen zijn om de nationale wetgeving in lijn met die van de EU te brengen. Per sector, zoals onderwijs en jeugd, zijn er strategieën opgezet om dit te implementeren.¹¹⁸

Een schaduwrapport gezamenlijk opgesteld door de ngo's en onderzoeksinstituten LRCM, Friedrich Ebert Stiftung, Expert Grup en het Institute for European Policies and Reforms schrijft in juli 2023 dat Moldavië de meerderheid van de doelstellingen van het actieplan behaalde met een gemiddelde score van 4.24 op een maximum van 5 punten. Het actieplan voorziet 60 doelstellingen in de 9 blokken van vereisten, hiervan zijn er 24 volledig voltooid, 25 geïmplementeerd met enkele beperkingen, 10 moeten nog geïmplementeerd worden en 1 is geïmplementeerd met sterke beperkingen.¹¹⁹

In 2023 creëerde Moldavië de post van vicepremier voor Europese Integratie en in november 2023 richtte het een Bureau voor Europese Integratie op binnen de kanselarij van de eerste minister.¹²⁰

In mei 2024 tekenden Moldavië en de EU een Security and Defense Partnership.¹²¹

Op 25 juni 2024 hield de Europese Raad een eerste intergouvernementele samenkomst voor de toetreding van Moldavië bij de EU. Het vormde de formele lancering van de toetredingsonderhandelingen waarbij een aantal procedure-elementen en aandachtclusters voor de toetredingsonderhandelingen vastgelegd werden. In juli 2024 startte de EC de bilaterale screeningsprocedure.¹²²

Op 20 oktober 2024 hield Moldavië een referendum om EU-integratie te verankeren in de Grondwet. De regering voerde actief campagne om de pro-EU-stem te promoten. Uiteindelijk is het referendum aangenomen met 50,4 % ja-stemmen.¹²³

Expert Grup publiceerde in juli 2025 een schaduwrapport voor de periode juli 2024 – juni 2025 over de manier waarop Moldavië vooruitgang maakt met de implementatie van de toetredingsvoorwaarden van de EU. Expert Grup analyseert hier alle toetredingsclusters en geeft Moldavië een score van 4 op een maximum van 5. Expert Grup ziet vooruitgang maar merkt op dat Moldavië de capaciteit van zijn EU-coördinatiestructuren verder moet versterken.¹²⁴

In maart 2025 keurde de EU een ondersteuningspakket ter waarde van 1,9 miljard euro voor de periode 2025 – 2027 goed voor Moldavië in het kader van de Reform and Growth Facility for Moldova.¹²⁵

Op 4 juli 2025 vond er voor het eerst een EU-Moldaviëtop plaats in Chisinau. Volgens de EC onderstreepte deze het strategisch belang van de toekomst van Moldavië in de EU.¹²⁶ De EC schrijft in november 2025 dat de institutionele regelingen voor EU-integratie grotendeels in orde zijn in

¹¹⁷ EC, 08/11/2023, p. 3, [url](#)

¹¹⁸ EC, 08/11/2023, p. 15, [url](#)

¹¹⁹ LRCM, 18/07/2023, p. 7, [url](#)

¹²⁰ EC, 30/10/2024, p. 22, [url](#)

¹²¹ EC, 30/10/2024, p. 3, [url](#)

¹²² Council of the European Union, 21/06/2024, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 3, [url](#)

¹²³ EC, 30/10/2024, p. 23, [url](#)

¹²⁴ Expert Grup, 29/07/2025, p. 19, [url](#)

¹²⁵ EC, 04/11/2025, p. 3, [url](#)

¹²⁶ EC, 04/11/2025, p. 3, [url](#)

Moldavië en voegt er aan toe dat het de capaciteit van zijn EU-coördinatiestructuren dient te versterken.¹²⁷

2. Rechtstoestand/rechtsbescherming

2.1. Wetgeving in verband met bescherming en toepassing in de praktijk

Volgens de EC heeft Moldavië de meerderheid van de belangrijke internationale mensenrechtenverdragen geratificeerd. Het is lid van alle VN-mensenrechtenconventies met uitzondering van de Conventie voor de Bescherming van Personen tegen Gedwongen Verdwijning. Verder ondertekende Moldavië alle fundamentele conventies van de International Labour Organisation en de Conventie ter Preventie en Bestrijding van Geweld tegen Vrouwen en Huiselijk Geweld (Istanbul Conventie) van de Raad van Europa. Het land is eveneens aangesloten bij het European Charter for Regional or Minority Languages, de European Convention on the Exercise of Children's Rights en de European Convention on Human Rights.¹²⁸

De EC stelt in 2025 dat het wettelijk en institutioneel kader voor de bescherming van de fundamentele rechten aanwezig is. Daarnaast stelt de EU dat de implementatie en het afdwingen van deze rechten verbeterd moet worden, vooral door het toewijzen van bijkomende middelen voor de relevante instellingen. Volgens de EC wijzen recente studies er op dat bij een deel van de bevolking het bewustzijn over de rechten die men heeft beperkt is. Verder schrijft de EC dat de samenwerking met een aantal mensenrechteninstellingen en het opvolgen van hun aanbevelingen verbetering vereist.¹²⁹

De EC merkt op dat Moldavië vooruitgang geboekt heeft in de implementatie van het nationaal mensenrechtenprogramma voor de periode 2024 – 2027 maar dat er nog een aantal werkpunten onbeantwoord blijven.¹³⁰

De ombudsman schrijft in 2026 dat het recht op veiligheid en vrijheid vervat zijn in de Grondwet. Daarnaast wordt het ook beschermt via internationale verdragen en jurisprudentie van nationale rechtbanken en het Europees Hof van de Rechten van de Mens. Een nieuw actieprogramma voor Openbare Orde en Veiligheid voor de periode 2026 – 2030 vermeldt expliciet dat mensenrechtenstandaarden geïntegreerd moeten worden in alle ordehandhavingsactiviteiten en dat de overheid de veiligheid moet verzekeren zonder inbreuken te plegen op de persoonlijke vrijheid van personen.¹³¹

De wet beschermt de vrijheid van beweging in het binnenland en de vrijheid om het land te verlaten en de overheid respecteert deze rechten in het algemeen volgens USDOS.¹³²

Volgens Freedom House, de EC en Bertelsmann Stiftung is de vrijheid van samenkomst en vereniging vervat in de Grondwet en wetgeving en worden ze in de praktijk in het algemeen gerespecteerd.¹³³

De Grondwet beschermt het recht van individuen om hun religie te belijden en stelt dat religieuze groepen onafhankelijk zijn van de staat. De wetgeving eist niet van religieuze groepen om zich te registreren en staat toe dat leden van ongeregistreerde groepen vrij hun geloof uitvoeren. De EC

¹²⁷ EC, 04/11/2025, p. 22, [url](#)

¹²⁸ EC, 17/06/2022, [url](#); EC, 08/11/2023, p. 31, [url](#); EC, 04/11/2025, pp. 31-32, [url](#)

¹²⁹ EC, 04/11/2025, pp. 31-32, [url](#)

¹³⁰ EC, 04/11/2025, p. 32, [url](#)

¹³¹ The People's Advocate, 08/05/2026, p. 143, [url](#)

¹³² USDOS, 22/04/2024, [url](#)

¹³³ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 10, [url](#); Freedom House, 09/03/2023, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 37, [url](#)

schrijft in 2023 dat de vrijheid van religie en geloof in het algemeen gerespecteerd wordt in Moldavië. Bertelsmann Stiftung stelt in 2026 dat Moldavië een seculiere staat is die aan de burgers volwaardige vrijheid van religie verschaft.¹³⁴

Moldavië is volgens de EC lid van alle belangrijke anticorruptieconventies waaronder GRECO en de United Nations Convention against Corruption (UNCAC). Er is een omvattende nationale anticorruptiewetgeving in lijn met EU- en internationale standaarden en die wordt deels toegepast in de praktijk.¹³⁵

De onafhankelijkheid van het gerecht is voorzien in de Grondwet. In april 2022 zijn er wijzigingen aan de Grondwet doorgevoerd die de rol en samenstelling van de Hoge Raad van de Magistratuur en de Hoge Raad van de Procureurs aanpasten. De Hoge Raden staan respectievelijk in voor het benoemen van rechters en procureurs. Deze aanpassingen vormen het juridisch kader voor de versterking van de onafhankelijkheid, aansprakelijkheid en efficiëntie van rechtbanken en hun administratie.¹³⁶ De EC schrijft in 2025 dat de implementatie van de Justice Sector Reform Strategy voor de periode 2022 – 2025 en het bijhorende actieplan goed volbracht is. Verder merkt de EC op dat de regelende instellingen van justitie in het algemeen adequaat werken.¹³⁷

In februari 2023 bekrachtigde het parlement wetswijzigingen om de disciplinaire aansprakelijkheid van rechters te verduidelijken en versterken. GRECO gaf in een advies aan dat er nog verdere verstrengingen van de aansprakelijkheid nodig zijn zowel in de wetgeving als in de praktijk.¹³⁸

In maart 2023 keurde het parlement een wet goed die de samenstelling en bevoegdheden van het Hooggerechtshof aanpaste in lijn met de aanbevelingen van de Venetië Commissie. Het aantal rechters werd teruggebracht van 33 naar 20 waarvan er 11 rechters zijn en 9 advocaten, procureurs of academici. De wetsaanpassing van maart 2023 voorziet ook in de doorlichting van zittende rechters en kandidaten voor het Hooggerechtshof. Dit gebeurt door een evaluatiecommissie van drie lokale en drie internationale leden. Na de aankondiging van de nieuwe wet in februari 2023 namen 20 van de 25 leden van het Hooggerechtshof ontslag. De Hoge Raad van de Magistratuur besliste hierop tijdelijk enkele rechters van lagere rechtshoven over te plaatsen naar het Hooggerechtshof om dit Hof operationeel te kunnen houden.¹³⁹ In 2025 is het aanstellen van rechters voor het Hooggerechtshof nog lopende omdat er nog niet voldoende leden de evaluatie doorlopen hebben. Dit vertraagt het invoeren van een nieuw regelgevend kader voor het Hooggerechtshof.¹⁴⁰

In juli 2023 nam het parlement een nieuwe wet aan die voorzag in het doorlichten van rechters en procureurs op sleutelposities. Deze wet was tot stand gekomen in samenwerking met de EU en de Venetië Commissie van de Raad van Europa. De president stuurde de wet echter terug naar het parlement voor aanpassingen die het parlement in augustus 2023 goedkeurde. De nieuwe versie is voorgelegd aan de Venetië Commissie en die heeft op 9 oktober 2023 haar instemming gegeven met de aanpassingen.¹⁴¹

De EC stelt in 2022 dat het gelijkheidsprincipe vervat is in de Grondwet en dat de Strafwet bescherming tegen discriminatie en haatmisdrijven voorziet.¹⁴² In 2025 merkt de EC op dat het wettelijk en institutioneel kader voor non-discriminatie nog verder in lijn met de EU-acquis gebracht moet worden.

¹³⁴ USDOS, 15/05/2023, [url](#); EC, 08/11/2023, p. 33, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 7, [url](#)

¹³⁵ EC, 17/06/2022, [url](#)

¹³⁶ EC, 08/11/2023, pp. 22-23, [url](#)

¹³⁷ EC, 04/11/2025, p. 25, [url](#)

¹³⁸ EC, 08/11/2023, p. 25, [url](#)

¹³⁹ EC, 08/11/2023, p. 24, [url](#)

¹⁴⁰ EC, 04/11/2025, p. 5, [url](#)

¹⁴¹ EC, 08/11/2023, p. 21, [url](#); CoE – Venice Commission, 09/10/2023, [url](#)

¹⁴² EC, 17/06/2022, [url](#)

Dit onder meer inzake raciale en gendergelijkheid. De EC geeft hierbij wel aan dat Moldavië hieraan werkt, maar dat de implementatie soms versterkt dient te worden.¹⁴³

In 2024 ratificeerde Moldavië het Europees Sociaal Charter en Conventie nr. 190 van de Internationale Werkorganisatie die handelen over geweld en pesterijen op de werkplaats.¹⁴⁴

Moldavië is ondertekenaar van de VN-Conventie tegen Corruptie en de conventies hierover van de Raad van Europa. In juni 2023 is er een wet voor de bescherming van klokkenluiders goedgekeurd die opgesteld is in lijn met de betreffende EU-richtlijn.¹⁴⁵

Het wettelijk kader voor de strijd tegen mensenhandel is deels in lijn gebracht met het EU-acquis en Moldavië blijft in 2025 werken aan de implementatie van de nationale strategie hierover die het in september 2023 goedkeurde.¹⁴⁶

In april 2023 is er een aanpassing aan de strafprocedurewet aangenomen die de ordediensten meer bevoegdheden geeft om witwaspraktijken aan te pakken. In november 2024 zijn er ook nog aanpassingen doorgevoerd aan de antiwitwaswetgeving en de wetgeving om het financieren van terrorisme tegen te gaan. Het voorzag in nieuwe registers en extra bescherming voor klokkenluiders. In januari 2025 heeft de Nationale Bank ook nieuwe regelgeving geïntroduceerd om witwaspraktijken tegen te gaan.¹⁴⁷

Op 23 augustus 2024 heeft Moldavië een nieuwe wet inzake de bescherming van persoonsgegevens aangenomen. Ze moet de rechten van individuen inzake het verwerken van hun persoonlijke gegevens versterken en de nationale regels in lijn brengen met de EU-wetgeving. Ze treedt officieel in werking in 2026.¹⁴⁸

De Moldavische wetgeving inzake asiel is in lijn met het EU-acquis en het land is lid van de relevante internationale conventies volgens de EC. In januari 2023 keurde de regering een decreet goed waarvan de bepalingen beantwoorden aan die van de EU Temporary Protection Directive. Het geeft houders van het beschermingsstatuut recht op legaal verblijf, onderwijs en toegang tot de arbeidsmarkt en de gezondheidszorg.¹⁴⁹ De EU schrijft in 2025 dat het beheer van het asielsysteem in het geheel bevredigend is. In 2025 had Moldavië een bezettingsgraad van 77% in de opvang. Omdat de vraag naar opvangplekken afnam, sloot het land tijdelijk een aantal centra.¹⁵⁰

Moldavië is nog geen partij van enkele mensenrechtenconventies waaronder de 2007 Child Support Convention en de 2007 Maintenance Obligations Protocol. De EC roept het land op er tot toe te treden.¹⁵¹

Op 11 maart 2025 is Moldavië toegetreden tot de 1996 Child Protection Convention die sinds 1 januari 2026 van kracht is.¹⁵²

¹⁴³ EC, 04/11/2025, p. 38, [url](#)

¹⁴⁴ EC, 04/11/2025, p. 32, [url](#)

¹⁴⁵ EC, 08/11/2023, pp. 27, 29, 30, [url](#); LRCM, 18/07/2023, p. 14, [url](#)

¹⁴⁶ EC, 04/11/2025, p. 42, [url](#)

¹⁴⁷ EC, 08/11/2023, p. 47, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 63, [url](#)

¹⁴⁸ Consentmo, 04/09/2024, [url](#); CSO Meter, 05/06/2024, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 34, [url](#)

¹⁴⁹ EC, 08/11/2023, p. 51, [url](#)

¹⁵⁰ EC, 04/11/2025, pp. 47-48, [url](#)

¹⁵¹ EC, 08/11/2023, p. 51, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 46, [url](#)

¹⁵² Hague Conference on Private International Law, 05/01/2026, [url](#)

2.2. Veiligheidsdiensten

2.2.1. Algemene werking

De politie en de carabinieri zijn de voornaamste ordediensten in Moldavië en ze vallen beide onder de bevoegdheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Er zijn 7.666 politiemannen in dienst en 1.020 carabinieri. Binnen de beide ordediensten is er een groot verloop van personeel en staan er een aanzienlijk aantal vacatures open, wat de operationele capaciteit van de diensten aantast.¹⁵³

Binnen het parlement is het National Security, Defence and Public Order Committee actief waarvan een subcomité specifiek opgericht is om toezicht te houden op de veiligheids- en inlichtingendiensten. Volgens de EC monitort dit comité op regelmatige basis de diensten. Het comité houdt wekelijks een zitting en voert het toezicht op de veiligheids- en inlichtingendiensten uit op basis van een jaarlijks opgesteld actieplan. Het comité houdt onder meer hoorzittingen over de werking van de veiligheids- en inlichtingendiensten, rapporteert over implementatie van relevante wetgeving en voert inspectiebezoeken uit.¹⁵⁴

Moldavië heeft verbindingsofficieren bij Europol en sinds maart 2022 heeft Europol op zijn beurt een aanwezigheid van agenten in Chisinau.¹⁵⁵ Volgens de EC verloopt de samenwerking van de Moldavische politie met Europol en het European Union Agency for Law Enforcement Training (CEPOL) goed in 2024. Moldavië heeft ook bilaterale samenwerkingsakkoorden voor de politiediensten gesloten met verschillende EU-landen.¹⁵⁶

Volgens de EC verloopt de samenwerking van de politie met andere instellingen goed. Daarnaast vertonen de uitrusting en de opleiding van de ordediensten tekortkomingen en zijn de forensische capaciteiten van de ordediensten beperkt. Zo is er bijvoorbeeld geen nationale DNA-databank.¹⁵⁷ Het institutioneel kader en de politiesamenwerking inzake de bestrijding van internationale misdaad is in lijn met het EU-acquis.¹⁵⁸

UNDP schrijft in september 2022 dat de politiediensten de voorgaande jaren betrokken waren bij enkele structurele veranderingen en hervormingen om hen in lijn te brengen met EU-standaarden en om de kwaliteit van de dienstverlening aan gewone burgers te verbeteren. Volgens UNDP maakten de ordediensten effectief enige vooruitgang op deze terreinen, maar is er nog nood aan verdere beslissende en diepgaande acties.¹⁵⁹

Expert Grup schrijft in 2024 dat er verdere maatregelen nodig zijn om corruptie bij de ordediensten te voorkomen. Zo dienen er specifieke gedragsregels opgesteld te worden en moet het voorkomen van belangenconflicten beter beheerd worden.¹⁶⁰

GRECO formuleerde in 2023 aanbevelingen voor het opstellen van ethische en integriteitsrichtlijnen voor de ordediensten enerzijds en het geven van bewustmakingscampagnes hierover anderzijds. In 2026 oordeelt GRECO dat er nog geen specifieke richtlijnen voor de ordediensten opgesteld zijn, maar enkel algemeen voor alle overheidsfunctionarissen. Daarnaast meent GRECO dat de autoriteiten inspanningen gedaan hebben om ethische en integriteitsregels onder de aandacht van de ordediensten

¹⁵³ USDOS, 30/03/2023, [url](#); EC, 08/11/2023, p. 46, [url](#)

¹⁵⁴ EC, 08/11/2023, p. 18, [url](#)

¹⁵⁵ EC, 08/11/2023, p. 47, [url](#)

¹⁵⁶ EC, 30/10/2024, p. 42, [url](#)

¹⁵⁷ EC, 08/11/2023, p. 46, [url](#)

¹⁵⁸ EC, 30/10/2024, p. 41, [url](#)

¹⁵⁹ UNDP, 19/09/2022, p. 2, [url](#)

¹⁶⁰ Expert Grup, 23/07/2024, p. 50, [url](#)

te brengen en dat het hiervoor concrete maatregelen ontplooit heeft via actieve vormingen en publicaties.¹⁶¹

Daarnaast beval GRECO in 2023 aan dat leden van de ordediensten integriteitstesten moeten ondergaan. In 2026 stelt GRECO vast dat de Moldavische autoriteiten hierrond inspanning geleverd hebben en deze aanbeveling gepast ingevuld hebben. Zo voerden ze bijvoorbeeld 9.210 integriteitscontroles uit van politiemannen waarvan er 231 een negatieve beoordeling kregen voor bepaalde promoties. Daarnaast vinden er ook jaarlijks audits plaats op verschillende niveaus.¹⁶²

In 2023 startte er een Action Plan on Gender Equality within the Police 2023-2025 dat er op gericht is om de werkomstandigheden van vrouwen binnen de politiediensten te verbeteren en preventie voor gendergebaseerd geweld na te streven.¹⁶³ GRECO oordeelt in een opvolgingsrapport van april 2026 dat de Moldavische autoriteiten sinds 2023 proactieve maatregelen genomen hebben om de vertegenwoordiging van vrouwen binnen de ordediensten te laten toenemen en dat de aanbevelingen van GRECO hierover op een voldoende manier opgevolgd zijn. De politie heeft het kader ter voorkomen van discriminatie en lastig vallen verstevigd, een hotline geopend en leidinggevenden vorming gegeven over genderbewust leiderschap. In mei 2025 was 25 % van het politiepersoneel vrouw tegenover 21 % in 2023. Er is ook een stijging van het aantal vrouwen in leidinggevende functies binnen de politie.¹⁶⁴

Van de 47 lokale tijdelijke detentieplaatsen van de politie zijn er 14 gerenoveerd. De Moldavische ombudsman uit hierom zijn bezorgdheid over de fysieke detentieomstandigheden bij de politie. Hij merkt daarbij op dat er in 2025 geen budgetten voor vrijgemaakt zijn en dat die evenmin voorzien zijn voor 2026. Daarnaast schrijft de ombudsman dat ook de procedures en medische omkadering bij tijdelijke detentie ernstige tekortkomingen vertonen.¹⁶⁵

Moldavië is wat betreft mensenhandel vooral een doorgangs- en oorsprongsland, maar volgens de EC maakt het land er werk van om dit aan te pakken. De overheid zet sterk in op de bestrijding en het doorverwijssysteem voor slachtoffers voldoet aan de internationale standaarden. De overheid beheert twee opvangcentra voor slachtoffers en heeft sinds 2022 een derde in beheer voor mannelijke slachtoffers.¹⁶⁶ USDOS omschrijft Moldavië als een *tier 2* land inzake mensenhandel. Hiermee duidt het landen aan die niet aan alle minimumvereisten inzake de strijd tegen mensenhandel voldoen, maar waarvan de overheid significante maatregelen neemt om deze te behalen. De Moldavische overheid heeft in 2024 duidelijk vooruitgang geboekt in de strijd tegen mensenhandel en aanzienlijk meer slachtoffers geïdentificeerd en daders veroordeeld.¹⁶⁷

De ombudsman verwelkomt in zijn jaarrapport nieuwe wetgeving inzake de veiligheidssector die in juli 2025 aangenomen is. Hij heeft nog wel enkele bemerkingen over de proportionaliteit van een aantal maatregelen die de wet in crisissituaties mogelijk maakt en de transparantie van het beslissingsproces hierover. Daarnaast is de ombudsman verheugd dat de nieuwe wetgeving zijn instelling aanstelt als een toezichts- en beschermingsmechanisme voor fundamentele rechten en vrijheden betreffende de veiligheidssector.¹⁶⁸

¹⁶¹ CoE, 04/2026, pp. 20-22, [url](#)

¹⁶² CoE, 04/2026, pp. 22-23, [url](#)

¹⁶³ GS Foundation, 12/2023, pp. 27, 32 [url](#)

¹⁶⁴ CoE, 04/2026, pp. 14-16, [url](#)

¹⁶⁵ The People's Advocate, 07/05/2024, p. 142, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 311, [url](#)

¹⁶⁶ EC, 08/11/2023, p. 48, [url](#)

¹⁶⁷ USDOS, 29/09/2025, [url](#)

¹⁶⁸ The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 67-68, [url](#)

2.2.2. Klachten in verband met de politie

USDOS vermeldt in 2024 en 2025 dat er meldingen zijn van gevallen van foltering en vernederende behandeling, voornamelijk in detentieplaatsen. Daarbij doen er zich ook gevallen van mishandeling voor in plaatsen voor voorarrest bij de politie, voornamelijk in de landelijke gebieden. Volgens USDOS heerst hierbij tot heden straffeloosheid maar hebben de autoriteiten een toenemend aantal strafzaken geopend inzake aantijgingen over foltering en vernederende behandeling. Er was een toename van het aantal onderzoeken, maar dit leidde niet tot een stijging van het aantal strafzaken. Volgens de procureur-generaal komt de stijging van het aantal onderzoeken door een betere implementatie van een richtlijn volgens welke elke klacht hierover dadelijk tot het openen van een strafonderzoek moet leiden.¹⁶⁹

Het Nationale Programma voor Openbare Orde en Veiligheid van 2022-2025 voorziet in een volledig verdwijnen van gevallen van foltering en vernederende en onmenselijke behandeling bij de ordediensten. Een evaluatierapport van het ministerie van Binnenlandse Zaken van 2025 schrijft dat de doelstellingen van het Programma nog niet behaald zijn maar dat er positieve evoluties zijn door toedoen van een intensieve promotie van respect voor de mensenrechten en het creëren van een geschikt kader voor het melden van rechtsschendingen.¹⁷⁰

USDOS schrijft in 2025 dat de wetgeving arbitraire arrestaties en detenties verbiedt en dat eenieder de wettelijkheid van zijn arrest of detentie bij de rechtbank kan aanklagen. In het algemeen respecteren de autoriteiten dit. In 2024 vermeldt het rapport dat er een disproportioneel gebruik is van voorarresten in politieke zaken, maar maakt het geen gewag meer van een algemene arbitraire toepassing van voorarresten.¹⁷¹

In 2025 plaatste de politie 5.153 personen in voorarrest tegenover 4.589 in 2024 en 3.687 in 2023.¹⁷²

Amnesty International (AI) schrijft in zijn rapport van 2026 dat er geen vooruitgang gemaakt is in het aanpakken van straffeloosheid voor politiemannen die voorheen mensenrechtenschendingen plegen.¹⁷³ AI haalt in 2024 bronnen aan volgens welke rechtszaken inzake foltering of mishandeling langer aanslepen dan andere strafzaken. Daarnaast verlenen rechtbanken in deze zaken dertien keer vaker vrijspraak dan in andere strafzaken en zijn de opgelegde strafmaten lager dan gemiddeld.¹⁷⁴ Freedom House schrijft in 2024 dat gevangenen en personen in hechtenis een risico lopen op mishandeling en foltering en dat de functionarissen die dergelijke daden plegen in het algemeen straffeloosheid genieten.¹⁷⁵

In zijn jaarrapport van 2024 en 2025 uit de ombudsman zijn ongerustheid over het beschermen van fundamentele rechten van personen tijdens politiehechtenis. De ombudsman ziet te weinig garanties dat deze beschermd worden en stelt dat dit voortdurende vorming van de politiediensten vereist.¹⁷⁶ In 2024 en 2026 vermeldt de ombudsman dat er meldingen zijn dat personen in tijdelijke hechtenis het slachtoffer kunnen zijn van fysiek en verbaal geweld door het detentiepersoneel.¹⁷⁷

¹⁶⁹ USDOS, 22/04/2024, [url](#); USDOS, 12/08/2025, [url](#)

¹⁷⁰ The People's Advocate, 08/05/2026, p. 304, [url](#)

¹⁷¹ USDOS, 22/04/2024, [url](#); USDOS, 12/08/2025, [url](#)

¹⁷² The People's Advocate, 08/05/2026, p. 306, [url](#)

¹⁷³ AI, 21/04/2026, [url](#)

¹⁷⁴ AI, 23/04/2024, [url](#)

¹⁷⁵ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

¹⁷⁶ The People's Advocate, 23/10/2023, pp. 72-73, [url](#)

¹⁷⁷ The People's Advocate, 07/05/2024, pp. 56-57, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 179-182, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 308, [url](#)

De Moldavische ombudsman merkt op dat er een zeer groot verschil is tussen het aantal tegen de politiediensten ingediende klachten en het aantal effectief opgestarte strafzaken. De politie geeft zelf geen volledig cijfermateriaal vrij over het aantal gevallen van mishandeling of foltering door agenten, zodat een volledige analyse door de ombudsman onmogelijk is. Volgens de ombudsman worden onderzoeken naar foltering en mishandeling door de ordediensten niet correct uitgevoerd.¹⁷⁸ In 2023 registreerde de ombudsman 81 klachten hierover. Hierbij zijn er 30 strafonderzoeken tegen 31 politiemannen opgestart inzake foltering of menselijke behandeling. In 2024 zijn er 89 van dergelijke klachten geregistreerd waarbij er in 34 gevallen een onderzoek opgestart is. In 2025 ging het om 33 klachten waarbij er voor 15 een strafrechtelijk onderzoek ingesteld is. De ombudsman stelt verder dat aan de hand van onderzochte politiepraktijken blijkt dat de politiediensten sterk tekortschieten in het voorkomen en bestrijden van misbruiken door de ordediensten.¹⁷⁹ Nog volgens de ombudsman geven de officiële cijfers geen weergave van de ware schaal van het fenomeen foltering en mishandeling aangezien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat een deel niet gerapporteerd wordt door, ofwel vrees bij het slachtoffer, ofwel een gebrek aan efficiënte identificatie en meldingsmechanismen.¹⁸⁰

De ombudsman stipt tenslotte aan dat er een sterk verschil is tussen de politiecijfers over incidenten waarbij agenten geweld gebruikten, met name 576 in 2023, 672 in 2024 en 930 in 2025, en de cijfers van de procureur-generaal hierover die er in 2023 zo'n 1.049 vaststelde, 1.442 in 2024 en 2.035 in 2025. Daarnaast meldt het Inspectoraat-generaal van de Politie dat er in 2024 zo'n 1.256 en in 2025 zo'n 1.156 klachten over gebruik van geweld door de politie ingediend zijn. De procureurs openden hiervoor 83 strafzaken in 2024 en 135 in 2025.¹⁸¹ In 2025 hebben procureurs 21 strafzaken inzake mishandeling en foltering doorgestuurd naar rechtbanken. In 2025 hebben ze 37 van dergelijke strafzaken stopgezet omdat er geen strafrechtelijke misdaad gepleegd was, zes strafzaken stopgezet voor andere redenen en 14 opgeschort. Op 1 januari 2026 waren er nog 200 strafzaken inzake mishandeling of foltering hangende bij de procureurs.¹⁸²

De EC schrijft in 2025 dat Moldavië gepaste wettelijke garanties heeft voor de preventie van foltering en mishandeling, maar dat er tekortkomingen zijn in de opvolging ervan. Mishandeling blijft een punt van bezorgdheid en de vooruitgang in de strijd tegen en het onderzoek naar mishandeling en foltering blijft beperkt. Het National Preventive Mechanism werkt onafhankelijk en doet aan monitoring, maar hun aanbevelingen en die van het Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing worden traag opgevolgd. Dit is vaak het geval vanwege beperkte capaciteiten en systematische problemen in gevangenissen zoals overbevolking, slechte leefomstandigheden en medische voorzieningen. Daarnaast heerst er in de gevangenissen een cultuur van een informeel hiërarchisch systeem dat gepaard gaat met geweld. Recente voortuitgang ziet de EC in de creatie van een elektronisch register om gevallen van mishandeling te documenteren en de oprichting van een trans-departementale werkgroep gecoördineerd door de Afdeling voor de Strijd tegen Foltering.¹⁸³ Onderstaande grafiek van de EC geeft een overzicht van het aantal meldingen van foltering en mishandeling bij de politie en in het gevangeniswezen voor de laatste drie jaar. Het vermeldt ook het aantal strafrechtelijke veroordelingen in dergelijke zaken. De cijfers komen van de Moldavische ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie.

¹⁷⁸ The People's Advocate, 23/10/2023, pp. 72-73, [url](#); The People's Advocate, 23/10/2023, p. 10, [url](#)

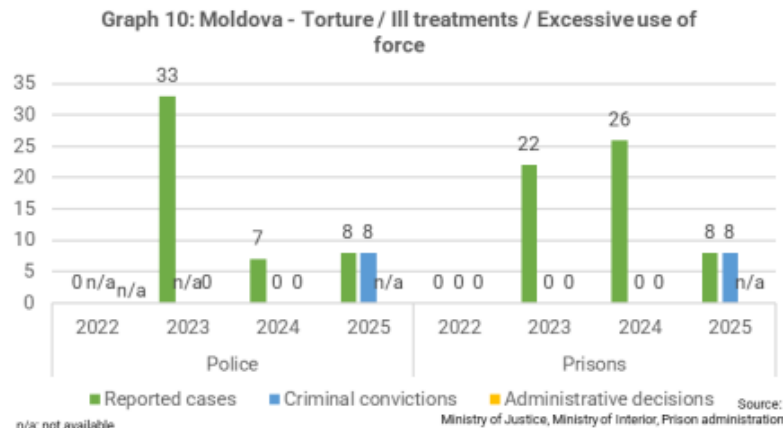
¹⁷⁹ The People's Advocate, 07/05/2024, pp. 136, 139, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 179-182, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 306, 308, [url](#)

¹⁸⁰ The People's Advocate, 08/05/2026, p. 279, [url](#)

¹⁸¹ The People's Advocate, 07/05/2024, pp. 135-136, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 179-182, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 308, 362-363, [url](#)

¹⁸² The People's Advocate, 08/05/2026, p. 279, [url](#)

¹⁸³ EC, 04/11/2025, p. 33, [url](#)

Grafiek 1: Meldingen van foltering en mishandeling¹⁸⁴

De World Organisation Against Torture (OMCT) schrijft in zijn Torture Index van 2025 dat er in Moldavië een gematigd risico is op foltering. Er is hierbij voornamelijk sprake van mogelijke gevallen van foltering of mishandeling in plaatsen van detentie of bij politieverhoren in voorhechtenis. Personen in voorhechtenis hebben zelden toegang tot een advocaat voor hun eerste verhoor en er is vaak geen medische opvolging. Hierdoor wordt een lichamelijk letsel volgens OMCT zelden gedocumenteerd. Hierbij is er volgens OMCT sprake van tekortkomingen in aansprakelijkheidsmechanismen wat leidt tot straffeloosheid voor de daders.¹⁸⁵

2.3. Gerecht

2.3.1. Algemene werking

Justitie is opgebouwd volgens drie niveaus: districtsrechtbanken, hoven van beroep en het Hooggerechtshof. Daarnaast dient het onafhankelijke Grondwettelijk Hof erop toe te zien dat de wetten in overeenstemming zijn met de grondwettelijke regels. De diensten van de procureur-generaal waken erover dat rechtspraak gerespecteerd wordt en kunnen zelf onderzoeken openen. Ondanks deze formele structuur wijzen verschillende bronnen erop dat justitie lang geworsteld heeft met hardnekkige corruptie, inefficiëntie en politieke inmenging. Om deze problemen aan te pakken zijn er sinds het aantreden van de PAS-regering in 2021 grootschalige hervormingen opgezet die het justitiesysteem in lijn met Europese standaarden moet brengen. De goedkeuring van de Strategy for Ensuring Independence and Integrity of the Justice Sector for 2022-2025 en het opstellen van de Pre-vetting Commission in 2021 zijn hiervoor belangrijke stappen. Hoofdstuk [2.3.2.](#) gaat hier verder op in.¹⁸⁶

Het aantal rechters, 17 per 100.000 inwoners, is lager dan het EU-gemiddelde van 22 en het aantal procureurs, 23 per 100.000 inwoners, het dubbele van het EU-gemiddelde van 11.¹⁸⁷

In april 2024 keurde de regering een hertekening van de gerechtelijke regio's goed met het oog op efficiëntieverhoging, een rationeler gebruik van de beschikbare middelen en een meer coherente praktijk. De herschikking geldt zowel voor rechtbanken als voor de procureurs. Die laatste zien

¹⁸⁴ EC, 04/11/2025, p. 33, [url](#)

¹⁸⁵ OMCT, 2025, [url](#)

¹⁸⁶ UNDP, 25/03/2025, p. 10, [url](#)

¹⁸⁷ EC, 08/11/2023, p. 25, [url](#)

territoriale afdelingen van 36 verminderen tot 14 wat volgens de plannen hun werkingscapaciteit moet versterken.¹⁸⁸

De Raad van Europa schrijft in 2023 dat justitie in Moldavië reeds langlopende problemen kent die reeds verschillende jaren een reden van bezorgdheid zijn voor de Raad.¹⁸⁹

Freedom House schrijft in zijn rapport van 2023 en dat van 2024 dat justitie in Moldavië sterk onderhevig kan zijn aan politieke invloed wat haar onafhankelijkheid belemmert. Aanstellingsprocedures binnen justitie missen transparantie. In 2024 citeert Freedom House bronnen volgens welke de overheid enige vooruitgang boekt in het doorvoeren van juridische hervormingen.¹⁹⁰

Het USDOS schrijft in 2023 en 2024 dat de wet onafhankelijke justitie voorziet, maar dat gerechtelijke onafhankelijkheid een probleem bleef omwille van corruptie en selectieve rechtspraak. Hierbij wordt de wet niet uniform toegepast maar selectief, afhankelijk van politiek aansturen. Media en ngo's zijn nog steeds ongerust over het gebrek aan toegang tot informatie over rechtszaken. Zo heeft de website van het agentschap van Rechtsadministratie van justitie geen zoekfunctie die toestaat zaken op te zoeken.¹⁹¹ Het USDOS-mensenrechtenrapport van 2025 behandelt het onderwerp justitie niet meer.¹⁹²

De Moldavische ombudsman schrijft in zijn laatste drie jaarrapporten dat de autoriteiten verdere stappen ondernomen hebben om maatregelen aan te nemen en te implementeren voor het garanderen van transparantie, efficiëntie en toegankelijkheid van justitie. Ondanks verbeteringen blijven er een achterstand en een aantal uitdagingen bestaan zoals het implementeren van de hervormingen en effectieve garanties voor het recht op een eerlijk proces. Daarnaast merkt de ombudsman op dat er zowel bij de bevolking als bij personen die professioneel betrokken zijn bij justitie een zeker ongenoegen is met de huidige hervormingen. De professionals drukken hun ontevredenheid uit over een gebrek aan transparantie en menen dat hun stem niet voldoende gehoord wordt. Bij een bevraging door de ombudsman in 2024 verklaarde dan weer 43 % van de bevolking dat het recht op een eerlijk proces naar hun aanvoelen niet verzekerd is. Tegelijk geeft deze bevraging een positieve evolutie aan inzake het aantal personen dat wel vertrouwen heeft in justitie. Dit aandeel steeg immers van 13 % in 2016 naar 38 % in 2023.¹⁹³

Bij een bevraging die UNDP in 2024 uitvoerde verklaarde 44,6 % van de respondenten dat ze weinig tot geen vertrouwen hadden in justitie. 40,5 % zei een matig vertrouwen in justitie te hebben en 11,2 % had veel vertrouwen. De twee voornaamste redenen voor een gebrek aan vertrouwen waren de overtuiging dat wetten in de praktijk niet afgedwongen worden en corruptie.¹⁹⁴

Bertelsman Stiftung stelt in 2026 dat sinds het instorten van het oligarchisch systeem in 2019 de politieke druk op rechters en procureurs verminderd is, maar dat justitie nog steeds vatbaar is voor corruptie en dat ze blijvende hervormingen nodig heeft. Sinds 2021 onderging justitie voortdurend hervormingen gedreven door een sterke wil van de PAS-regering. De hervormingen beginnen langzaam aan tastbare resultaten af te werpen volgens Bertelsmann Stiftung, onder meer door de *vetting*-procedure die de integriteit en competenties van justitiepersoneel moet nagaan. Ondanks deze inspanningen is justitie nog niet volledig onafhankelijk en wordt het nog verstoord door oneigenlijke externe druk en aanhoudende corruptie. Het Grondwettelijk Hof, dat vroeger gebruikt werd voor het herinterpreteren van wetten langs het parlement om, heeft sindsdien wel politieke onafhankelijkheid

¹⁸⁸ Moldova 1, 28/01/2025, [url](#); Regering van Moldavië, 03/04/2024, [url](#); Logos Press, 28/06/2025, [url](#)

¹⁸⁹ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 19, [url](#)

¹⁹⁰ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

¹⁹¹ USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

¹⁹² USDOS, 12/08/2025, [url](#)

¹⁹³ The People's Advocate, 07/05/2024, p. 42, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, p. 50, [url](#); The People's Advocate 16/01/2026, p. 20, [url](#)

¹⁹⁴ UNDP, 25/03/2025, pp. 56-57, [url](#)

herwonnen. Het werkt volgens zijn grondwettelijk mandaat en de beslissingen ervan worden gerespecteerd. Dit versterkt de scheiding der machten.¹⁹⁵

In 2024 en 2025 schrijft de EC dat de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van rechters en procureurs in Moldavië verbetert door toedoen van de uitzonderlijke evaluatie van rechters en procureurs in topposities. Zo hebben de rechters van het Hooggerechtshof al een *vetting*-procedure (zie infra) doorlopen en is die in april en mei 2024 opgestart voor respectievelijk de rechters van de hoven van beroep en de speciale anticorruptieprocureurs.¹⁹⁶

De OECD schrijft in 2025 dat Moldavië de bestuursorganen van justitie hervormd heeft en dat ze nu volledig werkzaam zijn. Volgens de OECD leveren ze onderbouwde, transparante beslissingen af over de aanwerving, evaluatie en sanctionering van rechters. Justitie heeft in het algemeen voldoende financiële middelen, maar lage lonen blijven een negatieve impact hebben.¹⁹⁷

De OSCE verklaart op haar beurt in 2026 dat er een zekere mate van vooruitgang is in justitiehervorming, waaronder een lopend *vetting*-proces. Dit neemt niet weg dat het maatschappelijk vertrouwen in justitie laag blijft.¹⁹⁸

De doorlooptijd en achterstand van rechtszaken blijft een punt van bezorgdheid voor de EC en de UNHRC. Indien deze niet verbeteren kan er verdere gerechtelijke achterstand ontstaan. Het Hooggerechtshof heeft stappen ondernomen om dit tegen te gaan, maar de hoven van beroep slagen er in 2025 niet in om deze trend te keren. In januari 2025 is er een nieuw agentschap voor de digitalisering van justitie opgericht dat een geïntegreerd systeem voor justitie moet ontwikkelen.¹⁹⁹

Expert Grup schrijft dat volgens de laatste beschikbare gegevens de rechtbanken er in 2024 in slaagden om gemiddeld 70 % van de rechtszaken af te sluiten. Vooral de rechtbanken van eerste aanleg hebben goede cijfers, terwijl de hoven van beroep het iets slechter doen. Voor civiele zaken steeg het percentage van afgesloten zaken in 2024 met 9 % ten opzichte van 2023, voor strafzaken nam het toe met 13 %. De theoretische periode voor het inhalen van de achterstand in civiele zaken nam in 2024 af tot 169 dagen tegenover 254 in 2023. Voor strafzaken daalde dit in die periode van 606 dagen tot 510 dagen. Expert Grup merkt daarnaast op dat in een aantal rechtbanken de achterstand toenam, wat veroorzaakt werd door het ontslag van rechters aan die hoven.²⁰⁰

In juli 2025 zijn er aanpassingen doorgevoerd aan de wet over de evaluatie van rechters en procureurs met als doel mechanismen voor intergiteitscontrole te versterken voor rechters en procureurs die niet onderhevig zijn aan *vetting*. Om capabele kandidaten aan te trekken voor een aantal rechter- en procureursposten zijn sinds januari 2025 hun salarissen verhoogd volgens duidelijke criteria.²⁰¹ Volgens de EC moet Moldavië maatregelen blijven nemen om te voorzien in voldoende middelen voor justitie. De Hoge Raad van de Magistratuur (zie supra) heeft hiervoor een strategisch plan aangenomen voor de periode 2025 – 2029.²⁰²

2.3.2. Hervormingen en doorlichtingsprocedures

Sinds 2019 hebben volgens de Raad van Europa verschillende regeringen zich gefocust op hervorming van justitie. Deze hervorming is vooral geïntensifieerd na de verkiezingen van juli 2021. Sindsdien is

¹⁹⁵ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, pp. 12, 14, [url](#)

¹⁹⁶ EC, 30/10/2024, p. 27, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 26, [url](#)

¹⁹⁷ OECD, 09/2025, p. 11, [url](#)

¹⁹⁸ OSCE, 08/02/2026, p. 4, [url](#)

¹⁹⁹ EC, 04/11/2025, p. 29, [url](#); UNHRC, 02/04/2026, p. 9, [url](#)

²⁰⁰ Expert Grup, 29/07/2025, pp. 40-43, [url](#)

²⁰¹ EC, 04/11/2025, p. 26, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, pp. 43-44, [url](#)

²⁰² EC, 04/11/2025, p. 28, [url](#)

er een nauwe samenwerking tussen Moldavië en de High Level Working Group van de secretaris-generaal van de Raad van Europa in het opstellen van actieplannen voor deze justitiehervormingen.²⁰³

In september 2021 is een breed gedragen aanpassing van de Grondwet goedgekeurd die volgens de Raad van Europa leidt tot de depolitisering van justitie en de versterking van haar onafhankelijkheid, aansprakelijkheid en efficiëntie.²⁰⁴

De OECD en de Raad van Europa schrijven respectievelijk in 2024 en in 2023 dat Moldavië een grootschalige hervorming van justitie doorvoert. Onder meer van de Hoge Raad van de Magistratuur, de Hoge Raad van Procureurs, de procuratuur, het Hooggerechtshof en het Constitutioneel Hof. Moldavië werkt voor deze hervormingen intensief samen met de Venetië Commissie van de Raad van Europa.²⁰⁵

In 2023 vermeldt de EC dat Moldavië ingrijpende hervormingen doorgevoerd heeft op vlak van justitie.²⁰⁶ In haar rapport van 2024 stelt de EC dat strategische beleidsdocumenten voor hervorming aanwezig zijn en dat hun implementatie loopt en bevredigend is.²⁰⁷ Eind 2025 schrijft de EC dat het hervormingsplan voor justitie voor de periode 2022 – 2025 succesvol geïmplementeerd is. Volgens de ombudsman is 88 % van het plan volledig of bijna volledig geïmplementeerd. De regering heeft daarnaast een Superior Council of Magistracy Strategic Plan (2025 - 2029) en een Strategic Development Programme of the Superior Council of Prosecutors (2025 - 2029) goedgekeurd die lopende zijn.²⁰⁸

UNHRC en de ombudsman laten zich in 2026 positief uit over wet nr. 74 van 2025 die de autonomie van het Grondwettelijk Hof en de immuniteit van diens rechters versterkt. Daarnaast is de ombudsman ook positief over de wetten nummers 128, 225, 243 en 258 die allen in 2025 aangenomen zijn en die de werking van justitie positief veranderen.²⁰⁹

Zoals vermeld zette de regering hervormingen in gang om de integriteit en onafhankelijkheid van rechters te bevorderen. Hiertoe is een integriteitsprocedure ingezet waarbij rechters en procureurs doorgelicht worden om het systeem te ontdoen van personen die betrokken waren bij grootschalige corruptiezaken. De regering ondernam reeds stappen om rechters en procureurs te ontslaan die niet aan de eisen voldoen. Daarnaast is in maart 2022 de Independent Evaluation Commission, ook Pre-Vetting Commission genoemd, opgericht met nationale en internationale leden die kandidaten voor sleutelposities van de Hoge Raad van de Magistratuur en de Hoge Raad van Procureurs doorlichten op hun geschiktheid.²¹⁰ In 2023 zijn nog twee bijkomende doorlichtingscommissies opgericht. De eerste is de Judge Evaluation Commission, ook vetting commission nr. 2 genoemd, die verantwoordelijk is voor het beoordelen van de geschiktheid van rechters voor het Hooggerechtshof, rechters voor de hoven van beroep en de rechtbankvoorzitters. De tweede is de Prosecutor Evaluation Commission of vetting commission nr. 3 die hetzelfde doet voor de procureur-generaal en zijn adjuncten en de hoofden van afdelingen van de procuratuur. Van de 27 kandidaat-rechters die de vetting commission nr. 2 tegen eind juni 2025 voor het Hooggerechtshof beoordeeld heeft, krijgen er 13 een negatieve beoordeling. Voor de hoven van beroep voerde de commissie 18 evaluaties uit waarbij het 9 rechters

²⁰³ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 20, [url](#)

²⁰⁴ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, pp. 4, 20, [url](#)

²⁰⁵ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 4, [url](#); OECD, 14/03/2024, p. 86, [url](#)

²⁰⁶ EC, 08/11/2023, p. 22, [url](#)

²⁰⁷ EC, 30/10/2024, p. 26, [url](#)

²⁰⁸ EC, 04/11/2025, p. 25, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 108, [url](#)

²⁰⁹ UNHRC, 02/04/2026, p. 2, [url](#)

²¹⁰ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, pp. 4-5, [url](#); LRCM, 18/07/2023, p. 10, [url](#)

negatief beoordeelde. De vetting commission nr. 3 voerde 7 *vettings* uit in 2024 waarvan het er 4 verwierp.²¹¹

In februari 2026 stemde het parlement voor het aanstellen van een aantal nieuwe internationale leden van de Prosecutor Evaluation Commission. 53 parlementsleden stemden voor terwijl er wettelijk een 3/5de meerderheid van 61 stemmen nodig was. In plaats van andere kandidaten voor te stellen heeft de PAS-meerderheid snel de wet aangepast zodat de 3/5de meerderheid niet meer nodig is en de nieuwe internationale leden op 6 maart 2026 toch benoemd konden worden. Deze werkwijze kreeg kritiek van EU-vertegenwoordigers en het middenveld.²¹²

In de periode 2020 – april 2023 zijn er in Moldavië geen nieuwe rechters benoemd omdat de Hoge Raad van de Magistratuur in die periode niet het vereiste quorum had om dit te doen. In maart – april 2023 zijn er zeven nieuwe leden aangesteld, waarvan vier rechters, nadat ze doorgelicht waren door de Pre-Vetting Commission waardoor de Hoge Raad opnieuw benoemingen kon uitvoeren, wat ze ook effectief deed. Ondertussen voert de Pre-Vetting Commission nog verder werk uit om kandidaten door te lichten zodat de Hoge Raad haar twaalf leden kan benoemen om voltallig te zijn.²¹³ In oktober 2024 zijn elf van de twaalf leden van de Hoge Raad aangesteld en de *vetting* van de laatste is lopende. De Raad voert ondertussen zijn werk uit, zo benoemden ze bijvoorbeeld in maart 2024 twaalf nieuwe districtsrechters.²¹⁴ In 2025 is het gestart met de *vetting* van rechters voor de hoven van beroep en voorzitters van rechtbanken van eerste aanleg.²¹⁵ In 2025 is de Raad volledig operationeel en samengesteld uit leden die zelf de *vetting*-procedure doorliepen. Volgens de EC voert de Raad zijn mandaat naar behoren uit in het benoemen, opschorten en overplaatsen van rechters. Expert Grup voegt er aan toe dat van de twaalf leden er zes afkomstig zijn van justitie en zes van het maatschappelijke middenveld.²¹⁶

De doorlichting van de leden van de Hoge Raad van de Procureurs verliep langzamer. Meerdere kandidaten zijn in 2023 geweigerd, maar sinds oktober 2024 is de Hoge Raad van Procureurs voltallig. Alle leden hebben de *vetting* doorlopen en zijn officieel aangesteld, waardoor de Hoge Raad terug operationeel is.²¹⁷ In oktober 2024 is de nieuwe procureur-generaal officieel aangesteld nadat hij de *vetting* doorlopen heeft en twee jaar ad-interim werkzaam was.²¹⁸ De in 2024 opgestarte *vetting* van speciale anti-corruptie procureurs is in 2025 nog niet voltooid. Dit wordt mee veroorzaakt door het wegvallen van middelen van het United States Agency for International Development (USAID) in januari 2025, die instonden voor de financiering van deze procedure. Van de 53 geopende onderzoeken zijn er ondertussen twee afgesloten met een negatieve beoordeling.²¹⁹ Volgens de EC voert de Raad in 2025 zijn mandaat naar behoren uit in het benoemen, opschorten en overplaatsen van procureurs.²²⁰

In december 2024 zijn de vier speciale colleges voor de selectie, evaluatie en disciplinaire opvolging van rechters en procureurs samengesteld en hebben ze voldoende leden om wettelijk operationeel te zijn al zijn ze nog niet allemaal voltallig. Ze tellen allemaal een evenwichtig aantal leden uit justitie en

²¹¹ Expert Grup, 23/07/2024, pp. 3-40, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, p. 36, [url](#)

²¹² Verfassungsblog, 22/04/2026, [url](#)

²¹³ EC, 08/11/2023, p. 21, [url](#); LRCM, 18/07/2023, p. 10, [url](#)

²¹⁴ Expert Grup, 23/07/2024, p. 38, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 26, [url](#)

²¹⁵ EC, 04/11/2025, p. 26, [url](#)

²¹⁶ EC, 04/11/2025, pp. 25, 26, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, p. 33, [url](#)

²¹⁷ The People's Advocate, 07/05/2024, p. 42, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 26, [url](#); Expert Grup, 23/07/2024, p. 6, [url](#)

²¹⁸ EC, 30/10/2024, p. 27, [url](#); Expert Grup, 23/07/2024, p. 40, [url](#)

²¹⁹ EC, 04/11/2025, p. 26, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, p. 37, [url](#)

²²⁰ EC, 04/11/2025, p. 25, [url](#)

uit het maatschappelijk middenveld die allen een *vetting* doorlopen hebben. Tot dan voerden de Hoge Raad van de Magistratuur en de Hoge Raad van Procureurs hun functies tijdelijk uit.²²¹

De Moldavische ombudsman stelt in 2026 dat de overheid doorzet met het aannemen en implementeren van maatregelen gericht op het bevorderen van de transparantie, efficiëntie en toegankelijkheid van justitie en dat er in 2025 cruciale wetswijzigingen doorgevoerd zijn om dit te verzekeren. Hij merkt hierbij op dat er blijvend toezicht is op de correctie implementatie van deze wijzigingen.²²² In 2025 meldde de ombudsman nog dat de aanstelling van nieuwe leden van de Hoge Raad van de Magistratuur en van de Procureurs een belangrijke zaak was die zal bijdragen tot het beëindigen van de stagnatie van de voorgaande periode bij justitie. Het toont ook de bereidheid van de overheid aan om justitie effectief te hervormen.²²³ In mei 2025 keurde het parlement een nieuwe wet goed die het aantal leden van de twee Raden verder uitbreidde.²²⁴ In 2025 zijn er volgens de ombudsman verschillende wetsaanpassingen doorgevoerd die de werking van justitie verder optimaliseren en de toegang ertoe versterken. Dit toont volgens de ombudsman de wil van de autoriteiten om justitie daadwerkelijk te hervormen.²²⁵

Volgens de EC is de regelgeving voor het aansprakelijk stellen van rechters in orde. Wel is er nog een personeelsgebrek bij de disciplinaire commissies die disciplinaire aansprakelijkheid van rechters en procureurs onderzoeken.²²⁶

Er blijft bij de rechters onwil bestaan om de *vetting* te doorlopen, zo namen in januari 2024 de helft van de rechters van de hoven van beroep in Chisinau ontslag na het opstarten van hun doorlichtingsprocedure.²²⁷ In 2025 namen er nog 36 rechters van hoven van beroep en 10 rechters van rechtbanken van eerste aanleg ontslag omdat ze de *vetting* niet wilden doorlopen.²²⁸ In 2026 drukt UNHRC zijn bezorgdheid uit over de impact van deze ontslagen op de toegang tot justitie.²²⁹ Bertelsmann Stiftung vermeldt op zijn beurt in 2026 dat het aantal van dergelijk ontslagen afneemt en voegt er aan toe dat dit de druk op de *vetting*-procedure doet afnemen.²³⁰

Expert Grup schrijft in 2025 dat het National Institute of Justice in opleidingen en vormingen voor rechters en procureurs voorziet. Daarnaast begeleidt het instituut het proces van hervorming van de magistratuur en de procuratuur en past het het curriculum van rechters en procureurs aan. Dit alles in lijn met EU-aanbevelingen. Sommige aanpassingen liggen buiten de bevoegdheden van het instituut en volgens Expert Grup loopt de samenwerking hierrond met andere overheidsdiensten niet altijd even vlot.²³¹

LRCM voerde in 2025 een bevraging uit van rechters, procureurs en advocaten. Op de vraag of rechters onafhankelijk zijn antwoordde 93 % van de rechters bevestigend, alsook 65 % van de procureurs en 50 % van de advocaten. Dit vormde een positieve evolutie ten aanzien van 2020 toen 84 % van de rechters en 22 % van de advocaten positief antwoordden op deze vraag. Op de vraag of rechters hun beslissingen nemen zonder externe beïnvloeding antwoordde 93 % van de rechters, 62 % van de procureurs en 47 % van de advocaten bevestigend in 2025. Dit ten opzichte van respectievelijk 49 %, 75 % en 25 % in 2020. Wat betreft procureurs verklaren 58 % van de rechters, 75 % van de

²²¹ Expert Grup, 29/07/2025, pp. 35-36, [url](#)

²²² The People's Advocate, 08/05/2026, p. 101, [url](#)

²²³ The People's Advocate, 07/05/2024, p. 42, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 53-54, [url](#)

²²⁴ EC, 04/11/2025, p. 26, [url](#)

²²⁵ The People's Advocate, 08/05/2026, p. 102, [url](#)

²²⁶ EC, 04/11/2025, p. 27, [url](#)

²²⁷ EC, 30/10/2024, p. 27, [url](#); Expert Grup, 23/07/2024, p. 40, [url](#)

²²⁸ EC, 04/11/2025, p. 26, [url](#)

²²⁹ UNHRC, 02/04/2026, p. 9, [url](#)

²³⁰ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 12, [url](#)

²³¹ Expert Grup, 29/07/2025, pp. 39-40, [url](#)

procureurs en 32 % van de advocaten in 2025 dat ze hun beslissingen nemen zonder externe beïnvloeding. Op de vraag of politici de beslissingen van rechters kunnen beïnvloeden antwoordde 7 % van de rechters bevestigend in 2025, 28 % van de procureurs en 22 % van de advocaten.²³²

De EC schrijft dat het gerecht gehinderd wordt in zijn werking door langlopende procedures en een hoge werkachterstand. Daarbij was er in 2023 geen noemenswaardige vooruitgang in grootschalige corruptiezaken en enkele al langlopende strafzaken. In 2023 was de achterstand respectievelijk 22.299 en 3.330 zaken in eerste en tweede aanleg.²³³ In 2024 bedroeg de gemiddelde doorlooptijd van administratieve rechtszaken 544 dagen. Het verwerkingspercentage van nieuwe zaken ten aanzien van afgewerkte zaken bedroeg in 2024 75 % voor administratieve rechtszaken en 106 % voor strafzaken.²³⁴

Ook Freedom House rapporteert dat correcte rechtsgang in Moldavië gebrekkig gerespecteerd wordt. Processen slepen vaak lang aan en rechters hebben vaak een zware werklast. Volgens Freedom House zoeken Moldaviërs soms snellere rechtsgang via het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.²³⁵

2.3.3. Corruptie

De Raad van Europa schrijft in 2023 dat corruptie in justitie aanwezig blijft. De Raad schrijft inzake corruptiepreventie dat de Grondwetsaanpassingen van september 2021 geleid hebben tot verbeteringen in de samenstelling van de Hoge Raad van de Magistratuur. Daarnaast heeft de National Integrity Authority bijkomende financiële middelen gekregen in 2021 en zijn de bevoegdheden van de autoriteit versterkt om de bezittingen en belangen van parlementariërs, rechters en procureurs te controleren. Dit leidde in de praktijk al tot administratieve straffen en waar nodig tot strafrechtelijke doorverwijzing.²³⁶

Het IMF meldt in 2023 dat justitie in Moldavië door de bevolking gezien wordt als een corrupt en repressief systeem dat inefficiënt is in het beschermen van de belangen van burgers. Volgens IMF kan justitie nog steeds kwetsbaar zijn voor inmenging door de wetgevende en uitvoerende macht.²³⁷

Er zijn tal van meldingen dat rechters rechtszaken in verband met welstellende en/of invloedrijke personen eindeloos rekken en uitstellen. Er wordt verondersteld dat dit veroorzaakt wordt door persoonlijke corruptie, aldus USDOS in 2024. Het systeem van automatische toebedeling van rechtszaken moet mee helpen om deze praktijk uit te roeien.²³⁸

In haar rapport van 8 november 2023 schrijft de EC dat het systeem om schendingen van de integriteitsregels door rechters vast te stellen meer efficiënt, objectief, eenduidig en geloofwaardig gemaakt moet worden.²³⁹

Bij een opiniepeiling over justitie uitgevoerd door UNDP in 2024 verklaarde 19,4 % van de respondenten die betrokken waren bij een rechtszaak dat rechters of medewerkers van de rechtbank hen suggereerden dat het informele middelen zoals het betalen van smeergeld een rechtszaak in hun voordeel kon laten uitdraaien.²⁴⁰

²³² LRCM, 30/05/2025, pp. 19, 23, [url](#)

²³³ EC, 08/11/2023, p. 26, [url](#)

²³⁴ EC, 30/10/2024, p. 29, [url](#)

²³⁵ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

²³⁶ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 5, [url](#)

²³⁷ IMF, 02/2023, p. 35, [url](#)

²³⁸ USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

²³⁹ EC, 08/11/2023, p. 25, [url](#)

²⁴⁰ UNDP, 25/03/2025, p. 47, [url](#)

De Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat sinds het aantreden van de PAS-regering de politieke druk op rechters wat verminderd is, maar dat ze nog steeds vatbaar zijn voor corruptie en oneigenlijke druk.²⁴¹

2.4. Systeem van daadwerkelijke rechtsmiddelen tegen schending van rechten en vrijheden zoals neergelegd in het EVRM, BUPO-verdrag en anti-folterverdrag

2.4.1. Beroepsmogelijkheden

In Moldavië heeft eenieder het recht om beroep aan te tekenen tegen gerechtelijke beslissingen die hem betreffen. Het USDOS schrijft dat klachten over mensenrechtenschendingen zelden onderzocht worden. Wanneer rechtbanken in dergelijke zaken een vonnis vellen dan zijn de straffen veelal beperkt en voorwaardelijk. Wanneer slachtoffers alle beroepsmogelijkheden in Moldavië uitgeput hebben kunnen ze een klacht indienen bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).²⁴²

Aanpassingen aan het procedurewetboek voor strafrecht in 2024 hebben volgens de EC de rechten van de benadeelde partijen verbeterd en garandeert hen gelijke beroepsmogelijkheden.²⁴³

Tot 31 december 2025 velde het EHRM in totaal 664 vonnissen tegen Moldavië waarbij het in 87 % van de gevallen minstens een mensenrechtenschending vaststelde. Op 31 december 2025 waren er nog 1.141 zaken hangende bij het Hof, eind 2024 waren het er 1.154. Hiervan zijn er 468 in 2025 ingediend en 363 in 2024, dit maakt dat Moldavië op de vierde plaats staat voor het aantal ingediende zaken in verhouding tot de bevolking. In totaal velde het Hof in 2025 een vonnis in 48 Moldavische zaken. Deze hadden vooral betrekking op zaken ingediend in de periode 2009 – 2015. In 45 van de 48 zaken oordeelde het Hof dat Moldavië een schending van het EVRM pleegde. In 33 van de gevallen ging het om chronische problemen bij het functioneren van justitie. Daarnaast handelden 21 gevallen over eigendomsrecht, 7 over recht op familieleden en 4 over het verbod op onmenselijke of vernederende behandeling.²⁴⁴ In 2024 betroffen de meest frequente schendingen het recht op respect voor een privéleven, op een eerlijk proces, eigendomsrechten, recht op veiligheid en vrijheid, onmenselijke detentieomstandigheden en onmenselijke behandeling.²⁴⁵

LRCM voerde in 2025 een bevraging uit van rechters, procureurs en advocaten. Op de vraag of er een uniforme rechtspraak bestaat tussen de verschillende hoven van beroep antwoordden 40 % van de rechters, 47 % van de procureurs en 24 % van de advocaten bevestigend. LRCM merkt op dat er hierbij een positieve evolutie waarneembaar is ten aanzien van 2023 toen de percentages respectievelijk 26 %, 29 % en 14 % waren. Volgens LRCM illustreert dit dat er een trend van groeiend vertrouwen is over de rechtspraak van de hoven van beroep. In dezelfde bevraging verklaarden de drie categorieën dat de hoven van beroep van alle rechtbanken het meest vatbaar waren voor corruptie, 15 % van de rechters verklaarden dat dit het geval was, 22 % van de procureurs en 44 % van de advocaten.²⁴⁶

²⁴¹ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 12, [url](#)

²⁴² USDOS, 30/03/2023, [url](#)

²⁴³ EC, 04/11/2025, pp. 40-41, [url](#)

²⁴⁴ LRCM, 02/02/2026, pp. 3-4, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 112, [url](#)

²⁴⁵ EC, 30/10/2024, p. 33, [url](#); LRCM (Goinic D., Gribincea V.), 26/01/2024, p. 2, [url](#)

²⁴⁶ LRCM, 30/05/2025, pp. 47, 85, [url](#)

2.4.2. Juridische bijstand in de gewone rechtsgang

In Moldavië bestaat de National Council for State Guaranteed Legal Aid die instaat voor gratis juridische bijstand voor bepaalde categorieën van burgers volgens de bepalingen van de Wet op Overheid Gegarandeerde Wetsbijstand van 2007. De Council heeft drie afdelingen: Chişinău, Balti, en Cahul. Tot februari 2025 was er ook een afdeling in Comrat maar die is gesloten omwille van een hertekening van de gerechtelijke arrondissementen. Cahul neemt de bevoegdheden van Comrat over.²⁴⁷

In 2026 uit de ombudsman zijn voldoening over wet nr. 128 van mei 2025 die het institutioneel kader versterkt van het systeem van de gedeeltelijk kosteloze, door de overheid gegarandeerde rechtsbijstand.²⁴⁸

De voornaamste groepen die een beroep kunnen doen op deze vorm van gratis juridische bijstand zijn²⁴⁹:

- Personen betrokken in een strafrechtelijke, burgerlijke, of administratieve rechtszaak die niet voldoende financiële middelen hebben om die juridische bijstand te betalen.
- Personen die gearresteerd zijn in het kader van een strafrechtelijke of misdrijfzaak.
- Minderjarige kinderen die het slachtoffer zijn van een misdrijf.
- Volwassen slachtoffers die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld of een seksueel misdrijf.

De personen die recht hebben op de gratis juridische bijstand kunnen zelf hun advocaat kiezen uit een lijst die beschikbaar is bij de Council for State Guaranteed Legal Aid, maar de Council neemt hierover de uiteindelijke beslissing.²⁵⁰

Een persoon die recht heeft op de door de overheid gegarandeerde rechtsbijstand kan dit doen voor primaire rechtsbijstand, waarbij enkel een consultatie nodig is, of voor gekwalificeerde bijstand, wanneer er een tussenkomst is in een rechtszaak. Primaire rechtsbijstand wordt voorzien door een netwerk van de zogenaamde *paralegals* (Zie: [2.5](#)) of door advocaten, de gekwalificeerde bijstand enkel door geregistreerde advocaten.²⁵¹

In de periode 2017 - 2022 deden jaarlijks gemiddeld zo'n 50.000 personen beroep op effectieve juridische bijstand via dit systeem. In 2024 deden er 60.529 personen beroep op deze bijstand en in 2025 waren het er 65.069. In 2025 deden er hiervan 47.148 beroep op gekwalificeerde juridische bijstand, 17.918 op primaire juridische bijstand en 3 op bemiddelingsbijstand. De National Council deed hiervoor in 2025 beroep op 533 advocaten en 89 *paralegals* (zie infra [2.5](#)).

Wat betreft de geografische spreiding vonden in 2025 zo'n 30.381 bijstandszaken plaats in de regio Chişinău, 23.695 in Balti en 10.993 in Cahul.²⁵²

De EC schrijft in oktober 2024 dat er geregeld klachten zijn over procedurele deadlines en de slechte kwaliteit van de gratis juridische bijstand.²⁵³ Eind 2025 vermeldt de EC dat juridische bijstand

²⁴⁷ UNFPA, 07/08/2023, pp. 189, 196, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, p. 51, [url](#); National Legal Aid Council, 26/02/2026, pp. 5-7, [url](#)

²⁴⁸ The People's Advocate, 08/05/2026, p. 102, [url](#)

²⁴⁹ UNFPA, 07/08/2023, pp. 189, 196, [url](#); Informational Portal on the Justice Sector, s.d., [url](#); Informational Portal on the Justice Sector, 18/07/2021, [url](#); UNDP, 06/09/2021, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, p. 51, [url](#); National Legal Aid Council, 26/02/2026, pp. 5-8, [url](#)

²⁵⁰ IPN, 06/03/2021, [url](#); Informational Portal on the Justice Sector, 18/07/2021, [url](#)

²⁵¹ IPN, 06/03/2021, [url](#); UNFPA, 07/08/2023, pp. 189, 196, [url](#); Informational Portal on the Justice Sector, s.d., [url](#)

²⁵² National Legal Aid Council, 26/02/2026, p. 9, [url](#)

²⁵³ EC, 30/10/2024, p. 41, [url](#)

algemeen beschikbaar is en dat er een toename is van trainingen om de kwaliteit ervan te verbeteren.²⁵⁴

UNDP schrijft op zijn beurt in 2025 dat het rechtsbijstandssysteem de voorgaande jaren uitgebreid is en het een meer omvattende ondersteuning geeft aan kwetsbare groepen en personen met lage inkomens.²⁵⁵

De Council for State Guaranteed Legal Aid schrijft in 2026 dat de werkdruk voor het personeel van het systeem van gratis juridische bijstand zeer hoog ligt en dat er aanpassingen nodig zijn om zowel het personeelsbestand als hun verloning te verhogen.²⁵⁶

Volgens een monitoring door een onafhankelijke commissie in 2025 van 231 advocaten die gratis juridische bijstand verleenden via de Council is het werk van 177 als "in orde" beoordeeld, van 47 als "zeer goed" en van 7 als "onvoldoende". Bij een gelijkaardige bevraging over het werk van 77 *paralegals* waren er 3 die op een schaal van 100 minder dan 50 behaalden. 47 behaalden een score tussen 50 en 74 op een schaal van 100 en 27 meer dan 75.²⁵⁷

2.5. Bijkomende toegangsmogelijkheden tot bescherming

In Moldavië kan men een beroep doen op het systeem van *paralegals*. Dit zijn personen die primaire rechtsbijstand verlenen. Men kan bij hen terecht voor advies, maar ze treden zelf niet rechtstreeks op in een rechtszaak. Een aantal *paralegals* werken via het Council for State Guaranteed Legal Aid, maar dat geldt niet voor al de *paralegals*. Het aantal dat vast voor de Council werkt steeg van 15 in 2018 naar 31 in 2025. Sommige *paralegals* zijn voornamelijk actief binnen een bepaalde regio, terwijl andere niet regio-gebonden zijn, maar eerder gespecialiseerd in een specifiek expertiseterrein. *Paralegals* die voor de Council werken richten zich vaak op specifieke zwakkere sociale groepen. De doelstelling is dat ze hierbij drempelverlagend werken om toegang tot juridische bijstand te vinden, preventief optreden, doorverwijzen naar hulporganisaties en directe juridische hulp verschaffen. De Council werkt hierbij veelal met personen afkomstig uit de betreffende doelgroep die ze dan opleiden om primaire juridische bijstand te kunnen verlenen. De Council schrijft zelf in een rapport van 2026 dat de *paralegals* een belangrijke pijler zijn in eerstelijns juridische bijstand en ze een grote bijdrage leveren aan sociale bescherming en rechtszekerheid voor kwetsbare groepen.²⁵⁸

In Moldavië bestaan er verschillende telefonische hulplijnen waar specifieke doelgroepen terecht kunnen voor juridisch advies en bescherming. Deze zijn onder meer: een hulplijn voor personen met een handicap (0 8001 0808), een hulplijn voor vrouwen en meisjes opgericht door La Strada Moldova (0 8008 8008) en een hulplijn voor minderjarigen (116 111).²⁵⁹

Daarnaast kunnen Moldavische burgers ook een beroep doen op een aantal ngo's voor primaire of gekwalificeerde juridische bijstand. Niet alle ngo's kunnen in gekwalificeerde bijstand voorzien, dit hangt af van de missie en objectieven van de organisatie zelf. Veelal verlenen ze de bijstand gratis en zijn ze gespecialiseerd in een specifiek thema zoals bijvoorbeeld kinderrechten, slachtoffers van mensenhandel of huiselijk geweld. De door het USDOS gesubsidieerde website Information Portal

²⁵⁴ EC, 04/11/2025, p. 38, [url](#)

²⁵⁵ UNDP, 25/03/2025, p. 7, [url](#)

²⁵⁶ National Legal Aid Council, 26/02/2026, p. 43, [url](#)

²⁵⁷ National Legal Aid Council, 26/02/2026, pp. 21-22, [url](#)

²⁵⁸ Informational Portal on the Justice Sector, s.d., [url](#); Informational Portal on the Justice Sector, 16/12/2021, [url](#); Informational Portal on the Justice Sector, 18/07/2021, [url](#); National Legal Aid Council, 26/02/2026, pp. 16-17, [url](#)

²⁵⁹ Millenium DPI Partners, 20/09/2022, pp. 16-17, [url](#)

on the Justice Sector geeft een overzicht van een aantal ngo's die vrije juridische bijstand verlenen. In het online bestand staan een 47-tal ngo's opgesomd.²⁶⁰

De instelling van de People's Advocate (ombudsman) is samen met de People's Advocate for the Rights of the Child de centrale instelling voor het beschermen en bevorderen van mensenrechten. Beide hebben een "A" beoordeling van de Global Alliance of National Human Rights Institutions. De instellingen worden gefinancierd door het staatsbudget en kunnen aan het parlement bijkomende middelen vragen indien nodig. Een speciale parlementaire commissie verkiest de People's Advocate en de People's Advocate for Child's Right. Ze zijn onafhankelijk en genieten beide immuniteit evenals hun adjuncten. Medewerkers van de twee instellingen genieten onschendbaarheid bij het uitvoeren van hun functie.²⁶¹ De ombudsman kan onder meer klachten van burgers ontvangen en de autoriteiten via aanbevelingen aansporen eventuele schendingen van mensenrechten recht te zetten. Daarnaast kan de ombudsman ook zelf zaken indienen bij rechtbanken. Een wetswijziging van augustus 2023 versterkte de onafhankelijkheid van de ombudsman en gaf hem de bijkomende bevoegdheid om klachten van juridische personen te onderzoeken. In 2023 ontving de ombudsman 1.043 klachten en formuleerde hij 83 aanbevelingen. In 2024 ontving hij 1.001 klachten waarvan hij er 247 aanvaardde voor onderzoek en 33 doorverwees. In 2025 ging het om 1.204 klachten waarvan hij er 296 aanvaardde voor onderzoek en er 13 doorverwees. In 2024 en 2025 verwierp de ombudsman respectievelijk 721 en 895 klachten. De meeste klachten handelden over recht op gezondheid, recht op een eerlijk proces en recht op sociale bijstand. Specifiek over het recht op een eerlijk proces ontving de ombudsman in 2025 215 klachten waarvan er 25 ontvankelijk verklaard zijn. In 2025 kon de ombudsman 81 klachten afsluiten waarbij er in 55 mensenrechtenschendingen vastgesteld werden. In 2026 zijn er nog 129 klachten in behandeling.²⁶²

De European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) uit in november 2024 zijn tevredenheid over de efficiëntie van het werk van de ombudsman. Tegelijkertijd is ECRI ongerust over de ontoereikendheid van de financiële middelen en het personeel van de ombudsman om al zijn functies ten volle te kunnen uitvoeren.²⁶³ UNHRC uit in 2026 eveneens zijn bezorgdheid over indicaties over de ontoereikende financiële middelen die ter beschikking gesteld worden aan de ombudsman. UNHRC stelt vast dat er een sterk verloop is van medewerkers, mogelijk omwille van lage verloning en roept de Moldavische autoriteiten op de financiële onafhankelijkheid van de ombudsman te verzekeren.²⁶⁴

De Afdeling voor de Preventie van Foltering van de ombudsman kan onaangekondigde bezoeken en onderzoeken opstarten van plaatsen waar gedetineerden vastgehouden worden, wat ze ook effectief doen. In 2025 voerden zijn diensten 56 van dergelijke bezoeken af. Ze stelden hierover 11 rapporten op met 250 aanbevelingen.²⁶⁵

De Equality Council is een onafhankelijke instelling die rapporteert aan het parlement en die als doelstelling heeft om discriminatie te voorkomen en te bestrijden en om gelijkheid en diversiteit te promoten. In februari 2023 is haar capaciteit door een wetswijziging verder versterkt. De leden van de Council kunnen niet wettelijk vervolgd worden voor de meningen die ze uiten of de bevoegdheden die ze uitoefenen in hun wettelijke functie. De Council heeft het gezag om daden van het aanzetten tot discriminatie te identificeren, maar het kan geen individueel advies, steun of bijstand leveren aan slachtoffers van discriminatie of intolerantie. De Council kan dit enkel in een administratieve

²⁶⁰ Information Portal on the Justice Sector, s.d., [url](#)

²⁶¹ EC, 08/11/2023, p. 31, [url](#); The People's Advocate, 07/05/2024, p. 11, [url](#); Ganhri, 12/2025, [url](#)

²⁶² USDOS, 22/04/2024, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 34, [url](#); The People's Advocate, 07/05/2024, p. 11, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 368-369, [url](#)

²⁶³ ECRI, 12/11/2024, p. 8, [url](#)

²⁶⁴ UNHRC, 02/04/2026, p. 2, [url](#)

²⁶⁵ The People's Advocate, 08/05/2026, p. 269, [url](#)

procedure, terwijl de politie deze bevoegdheid heeft voor een misdrijfprocedure.²⁶⁶ USDOS merkt op dat de Council wel klachten kan doorlichten en bindende adviezen formuleren, maar dat het geen bevoegdheid heeft om de adviezen af te dwingen.²⁶⁷ Een rapport van de Raad van Europa van 2023 vermeldt dat het Equality Council een van de meest efficiënte instellingen is om discriminatie aan te klagen in Moldavië. De Council heeft het vertrouwen van burgers en advocaten die specifiek werken op discriminatiezaken.²⁶⁸ In 2025 ontving de Council 399 klachten tegenover 261 in 2023, 271 in 2022 en 312 in 2021. In 2025 werden 311 klachten ingediend door een persoon die zelf discriminatie onderging, 9 zijn ingediend in naam van een groep die discriminatie ondervond. In 2025 slaagde de Council er in om 328 zaken op te lossen waarvan 300 door een beslissing, 10 via het formuleren van een advies, 12 door het intrekken van een klacht en 6 door bemiddeling. In de afgesloten zaken ging het in 54 % van de gevallen om discriminatie op het werk en bij 20 % over discriminatie bij toegang tot diensten. Daarnaast formuleerde de Council in 2025 18 aanbevelingen om regelgeving te wijzigen en 132 aanbevelingen om wetsvoorstellen aan te passen. In 2024 waren het er respectievelijk 21 en 123. Van de eerste zijn er in 2024 5 geïmplementeerd en van de laatste 59.²⁶⁹

ECRI stelt in 2024 tevreden te zijn over het werk van de Equality Council en de impact ervan. Tegelijk schrijft ECRI dat de Council te kampen heeft met een personeelstekort.²⁷⁰ Ook UNHRC stelt in 2026 dat de Equality Council onvoldoende financiële middelen heeft en roept de Moldavische overheid op hierin te voorzien om de onafhankelijkheid van de instelling te garanderen.²⁷¹

Er bestaat de wettelijke mogelijkheid om een bemiddelingsprocedure op te starten voor civiele en strafrechtelijke geschillen. Volgens de EC wordt er in minder dan 1 % van de geschillen gebruik van gemaakt. De EC roept de autoriteiten dan ook op om de mogelijkheid meer onder de aandacht te brengen. Een wetwijziging van 2023 voegt bemiddeling toe aan het systeem van kosteloze juridische bijstand waardoor er meer categorieën een beroep op bemiddeling kunnen doen. Voor civiele en familie zaken is sinds 2024 een bemiddelingspoging verplicht vooraleer men naar een rechtbank stapt.²⁷²

2.6. Detentieomstandigheden

Er zijn 17 gevangenissen in Moldavië waar 6.334 gevangen verblijven op 1 januari 2026. Dit op een officiële capaciteit van 6.622 plaatsen. Van de gedetineerden zitten er 1.419 in voorhechtenis. Deze laatste groep is de laatste drie jaar gestaag gestegen in aantal.²⁷³

In december 2023 zijn er amendementen aan de Strafwet aangenomen die gedetineerden betere klachtprocedures verschaft en die de strafprocesrechten verbeterd voor personen die mishandeling en/of foltering ondergingen. Op 30 augustus 2024 keurde het ministerie van Justitie dan weer een actieplan goed om de detentiestandaarden in lijn te brengen met de Europese normen en om criminele subculturen binnen de gevangenissen te bestrijden. Het actieplan geldt voor de periode 2024-2027.²⁷⁴ Ook in het actieplan voor de EU-toetreding dat loopt in de periode 2025 – 2029 zijn er een aantal

²⁶⁶ EC, 08/11/2023, p. 39, [url](#); LRCM, 18/07/2023, p. 23, [url](#); ECRI, 12/11/2024, p. 7, [url](#)

²⁶⁷ USDOS, 30/03/2023, [url](#)

²⁶⁸ CoE, 07/2023, pp. 28-29, [url](#)

²⁶⁹ Equality Council, 29/05/2023, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 33, [url](#); Equality Council, 16/03/2026, pp. 64-66, 69, [url](#)

²⁷⁰ ECRI, 12/11/2024, p. 8, [url](#)

²⁷¹ UNHRC, 02/04/2026, p. 3, [url](#)

²⁷² USDOS, 30/03/2023, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 29, [url](#); UNDP, 25/03/2025, pp. 7-8, [url](#)

²⁷³ Expert Grup, 29/07/2025, p. 61, [url](#); CPT, 04/12/2025, p. 11 [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, p. 168, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 283, 285, [url](#)

²⁷⁴ EC, 30/10/2024, p. 35, [url](#)

actiepunten vervat inzake het verbeteren van detentiestandaarden en het in lijn brengen met EU-standaarden. Deze handelen onder meer over medische voorzieningen en voedingsstandaarden.²⁷⁵

In 2024 keurde de Moldavische overheid een SAFE Roadmap to Europeanisation of Moldovan Prisons goed. Het plan heeft tot doel om tegen 2027 veiligheid en discipline in de gevangenissen te waarborgen, er de dienstverlening te verzekeren, de gevangenissen te moderniseren en het beheer ervan efficiënter te maken. Het European Committee for the Prevention of Torture schrijft eind 2025 dat het deze maatregelen waardeert, maar dat ze tot dan bijna geen concrete implementatie ervan vaststelt.²⁷⁶

Het European Committee for the Prevention of Torture schrijft dat het bij bezoeken aan gevangenissen in 2025 gevallen van overbevolking vaststelt alhoewel de bezettingsgraad slechts 90 % bedraagt. Volgens het Committee en de ombudsman komt dit door een ongelijke verspreiding van gevangenen in de gebouwen omwille van de hieronder beschreven informele hiërarchieën die er heersen. Het gevangenispersoneel onderneemt hierbij geen initiatief om deze situatie te corrigeren.²⁷⁷

De omstandigheden in de gevangenissen zijn hard, aldus USDOS in 2024. Er is sprake van overbevolking, personeelstekort, gebrekkig sanitair en ontoereikende medische zorg. Het personeelstekort leidt er toe dat men rekent op informele hiërarchieën om de orde te bewaren, vaak via geweld.²⁷⁸ In het mensenrechtenrapport van 2025 gaat USDOS niet meer in op de situatie in de gevangenissen.²⁷⁹

De Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat de detentieomstandigheden in Moldavië hard zijn. Belangrijke pijnpunten zijn overbevolking, het ontbreken van minimumstandaarden, onvoldoende licht en ventilatie en ontoereikende medische zorg en personeel.²⁸⁰ Ook UNHRC stelt in 2026 dat er binnen een aantal gevangenissen nog steeds sprake is van overbevolking en dat er te veel hindernissen zijn voor gevangenen om gepaste medische zorg te verkrijgen.²⁸¹

De EC vermeldt in 2025 dat het strafuitvoeringssysteem in Moldavië tekortschiet. Het heeft een van de hoogste detentiecijfers in Europa en in 2025 is er voor het eerst in jaren opnieuw een stijging van het totale aantal gevangenen. Volgens de EC en de ombudsman is het aantal personen dat in voorhechtenis zit eveneens hoog in 2025. Voorhechtenis wordt ook toegepast in een aantal zaken die niet complex of sociaal gevaarlijk zijn. De ombudsman voegt er aan toe dat 80 % van de vragen door procureurs voor een voorhechtenis goedgekeurd worden en dat er een sterke weerstand is bij justitie om alternatieve maatregelen op te leggen.²⁸²

Daarnaast heeft wel een toenemend aantal gevangenen toegang tot betaald werk en een beroepsopleiding. Het aandeel steeg van 34,8 % in 2024 naar 35,6 % in 2025. Het plan om de verouderde gevangenis nr. 13 in Chisinau te vervangen is lopende en de opening van een nieuwe is voorzien voor 2028. Verder wordt er gebouwd aan een nieuwe detentie-instelling in Balti en worden er sinds 2024 herstellingen uitgevoerd in 359 detentieplaatsen. Er zijn ook maatregelen om minder zware straffen op te leggen voor lichtere misdaden en om gevangenisstraffen te vervangen door

²⁷⁵ Expert Grup, 29/07/2025, p. 60, [url](#)

²⁷⁶ CPT, 04/12/2025, p. 14, [url](#)

²⁷⁷ CPT, 04/12/2025, p. 11 [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, p. 169, [url](#)

²⁷⁸ USDOS, 22/04/2024, [url](#)

²⁷⁹ USDOS, 12/08/2025, [url](#)

²⁸⁰ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 14, [url](#)

²⁸¹ UNHRC, 02/04/2026, pp. 7-8, [url](#)

²⁸² EC, 04/11/2025, p. 34, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 144, 282-283, [url](#)

gemeenschapsdienst. Ondanks verbeteringen in het beschikbare medische materiaal en diensten blijven de medische voorzieningen in detentieplaatsen ontoereikend.²⁸³

Ook Expert Grup, de ombudsman en het European Committee for the Prevention of Torture schrijven in 2025 en 2026 dat de medische voorzieningen erbarmelijk blijven ondanks een verbetering inzake het beschikbare medische materiaal. Het voornaamste probleem is een personeelsgebrek met 54 vacante posten op een totaal van 254 medische personeelsleden.²⁸⁴

De Raad van Europa schrijft in 2023 dat er bezorgdheden zijn over de detentieomstandigheden in Moldavië. Dit betreft specifiek het bestaan van een eigen subcultuur in gevangenen die leidt tot geweld tussen gevangenen onderling en het vernederen van gevangenen die laag op de sociale ladder van de subcultuur staan.²⁸⁵ Expert Grup schrijft op zijn beurt in 2025 dat geweld en informele hiërarchieën blijven bestaan in Moldavische gevangenen, ondanks inspanningen van de overheid. Het wordt in de hand gewerkt door een machtsvacuüm dat binnen de gevangenen bestaat, onder meer omwille van een aanslepend personeelstekort.²⁸⁶

UNHRC drukt in 2026 eveneens zijn bezorgdheid uit over de blijvende aanwezigheid van informele hiërarchieën in de gevangenen die leiden tot geweld tussen gevangenen en afpersing. Hierbij is er sprake van blijvende personeelstekorten.²⁸⁷

Aansluitend schrijft het European Committee for the Prevention of Torture na een werkbezoek van gevangenen in 2025 dat ze geen meldingen ontvingen van foltering of mishandeling van gevangenen door het gevangenispersoneel. Anderzijds stelt het Committee wel meerdere meldingen vast van fysiek geweld en intimidatie tussen gevangenen, voornamelijk door toedoen van een informeel hiërarchisch systeem dat er bestaat. Hierbij doet er zich ook afpersing voor. Niet alle gevangenen durven er over te getuigen, maar medische rapporten geven duidelijk aan dat er zich gevallen van geweld tussen gevangenen voordoen. Het Committee stelde vast dat het gevangenispersoneel passief blijft ten aanzien van dergelijke wantoestanden en dat slachtoffers in de praktijk geen beroep kunnen doen op effectieve bescherming.²⁸⁸

De Moldavische ombudsman schrijft in 2025 en 2026 dat er binnen het gevangenisstelsel diepgewortelde problemen blijven bestaan en dat de overheid een passieve houding aanneemt ten aanzien van het implementeren van oplossingen hiervoor. De ombudsman ziet voornamelijk aanslepende tekortkomingen inzake personeelstekorten en een gebrek aan motivatie bij het personeel, de blijvende aanwezigheid van een criminele subcultuur, onveiligheid bij personeel en gevangenen, onderfinanciering, ongepaste detentieomstandigheden en een gebrek aan effectieve medische voorzieningen. De ombudsman drukt vooral zijn ongerustheid uit over gevallen van mishandeling en intimidatie van gevangenen, voornamelijk door toedoen van andere gedetineerden. In 2026 stelt de ombudsman vast dat er een graduele verbetering is in de praktijk van het identificeren en documenteren van gevallen van geweld en zelfmutilatie bij gevangenen al zijn er nog verdere maatregelen nodig om de onafhankelijkheid te verzekeren van het medisch personeel die dit opvolgt. Monitoring door de ombudsman stelde in 2025 1.789 verwondingen door toedoen van geweld vast.

²⁸³ EC, 04/11/2025, p. 34, [url](#); Expert Grup, 29/07/2025, p. 61, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 144, 302, [url](#)

²⁸⁴ Expert Grup, 29/07/2025, p. 63, [url](#); CPT, 04/12/2025, p. 27, [url](#), The People's Advocate, 24/10/2025, p. 168, [url](#); EC, 04/11/2025, pp. 289-293, [url](#)

²⁸⁵ CoE – Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 31, [url](#)

²⁸⁶ Expert Grup, 29/07/2025, p. 63, [url](#)

²⁸⁷ UNHRC, 02/04/2026, pp. 7-8, [url](#)

²⁸⁸ CPT, 04/12/2025, pp. 13 – 24, [url](#)

Daarbij registreerde hij 119 incidenten van geweld tussen gevangenen en 13 fysieke aanvallen tegen personeelsleden.²⁸⁹

In 2024 hebben 654 personeelsleden opleidingen inzake het voorkomen van foltering gevolgd bij de ombudsman en Promo-Lex. In 2025 volgden 1.382 personeelsleden zo'n opleiding.²⁹⁰

Expert Grup, de ombudsman en het European Committee for the Prevention of Torture melden in 2025 dat er salarisverhogingen doorgevoerd zijn om het gevangenispersoneel op peil te houden en het beroep aantrekkelijker te maken. In 2025 zijn er nog 357 vacante plaatsen op een totaal van 2.942 man gevangenispersoneel. Volgens de ombudsman blijft het verloop evenwel groot met een gemiddelde loopbaanervaring van drie jaar.²⁹¹

3. Specifieke situaties

3.1. Roma

Zie de COI Focus *Moldavië. De Romaminderheid* van 01 juni 2026.

3.2. Huiselijk geweld

3.2.1. Wettelijk kader

Moldavië heeft in 2021 het Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld ondertekend. Sinds 1 mei 2022 is het verdrag in werking. In november 2022 zijn er verschillende wetwijzigingen doorgevoerd om de nationale wetgeving af te stemmen op de verplichtingen die zijn opgenomen in het Verdrag van Istanbul.²⁹²

UN Moldova schrijft in 2026 dat het wettelijk kader voor de strijd tegen huiselijk geweld robuust is en in lijn met EU- en internationale standaarden. Daarnaast worden nog voortdurend verbeteringen aangebracht.²⁹³

Huiselijk geweld is in het wetboek voor overtredingen opgenomen als een overtreding en in de Strafwet als een misdrijf. De wetgeving voorziet straffen voor daders, definieert mechanismen om een contactverbod op te leggen aan daders en bevat beschermingsmaatregelen voor slachtoffers. Zowel fysiek, psychologisch, seksueel, economisch als spiritueel geweld kunnen onder de noemer huiselijk geweld vallen. De voorziene straffen in de wet voor overtredingen zijn 15 dagen detentie of 60 uren gemeenschapdienst. De Strafwet voorziet een maximumstraf van 15 jaar gevangenisstraf. Verkrachting, ook binnen het huwelijk, is strafbaar. Hierop staan straffen van 3 jaar tot levenslang. Een slachtoffer moet kunnen aantonen dat geweld heeft plaatsgevonden. Indien de lichamelijke schade beperkt is, vallen de feiten niet onder de Strafwet, maar onder het wetboek voor overtredingen. Ook een derde persoon kan volgens de wetgeving een klacht indienen ten behoeve van een slachtoffer

²⁸⁹ The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 66, 167, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 279-282, 288, [url](#)

²⁹⁰ Expert Grup, 29/07/2025, p. 61, [url](#); CPT, 04/12/2025, p. 21 [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 269, [url](#)

²⁹¹ Expert Grup, 29/07/2025, p. 61, [url](#); CPT, 04/12/2025, p. 21 [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 167, 168, [url](#)

²⁹² EC, 08/11/2023, p. 40, [url](#)

²⁹³ UN Women Moldova, 29/12/2022, p. 27, [url](#)

van huiselijk geweld.²⁹⁴ De Strafwet is volgens de ombudsman en GREVIO, een mensenrechtenorgaan van de Raad van Europa, aangepast om te voldoen aan de vereisten van het Verdrag van Istanbul.²⁹⁵

AI schrijft in 2025 dat er geen uniforme criteria zijn op basis waarvan een geval van huiselijk geweld aanzien wordt als een overtreding of als een strafrechtelijke misdrijf. Voor fysiek geweld geldt de ernst van de fysieke verwondingen als indicator hiervoor, maar volgens AI zijn er geen duidelijke richtlijnen voor, wat er toe kan leiden dat ernstige gevallen van huiselijk geweld toch als een overtreding in plaats van als een strafrechtelijke misdrijf behandeld worden. Ook voor zaken van psychologisch geweld kan dit het geval zijn. AI wijst er verder op dat volgens rapportering van ngo's de bepalingen van de wet voor overtredingen niet altijd afdoende zijn om ontradend te werken ten aanzien van daders.²⁹⁶

Op 10 juli 2025 keurde het parlement wet nr. 252 goed die amendementen aanbrengt aan de wetten nr. 45/2007 en nr. 1069/2000 die in werking treden op 14 februari 2026. De wetswijzigingen maken van stalking een strafrechtelijke misdrijf, wat ook geldt bij online stalking. Daarnaast wordt gedwongen huwelijk opgenomen in de strafwet evenals het begrip femicide. Verder is de maximale termijn van beschermingsmaatregelen bij huiselijk geweld verlengd van drie tot zes maanden en moeten noodcontactverboden minstens tien dagen duren. Voordien kon de politie beslissen ze in te korten. Volgens de ombudsman en UN Women Moldova versterken deze aanpassingen het wettelijk kader in de strijd tegen huiselijk geweld.²⁹⁷

De EC vermeldt in haar Uitbreidingsrapport voor Moldavië een reeks wetgevende maatregelen om genderongelijkheid en geweld tegen vrouwen aan te pakken. Zo zijn er procedures ontwikkeld om de toegang tot justitie voor slachtoffers van huiselijk en seksueel geweld te vergemakkelijken en zijn er inspanningen geleverd om de uitvoering van het Verdrag van Istanbul en het Verdrag van Lanzarote, inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en misbruik, uit te voeren. Een aangepaste wet bevat een nieuwe definitie van verkrachting die voldoet aan het Verdrag van Istanbul en maakt preventieve detentie mogelijk in situaties van huiselijk geweld. Daarnaast is bemiddeling in situaties van seksueel geweld niet langer toegestaan, zijn er strengere straffen voor misdrijven inzake huiselijk geweld en is er meer aandacht voor slachtoffers om te getuigen in een gemoedelijke sfeer. Sinds april 2023 bestaat er een regelgeving waardoor derden een onderzoek mogen starten naar seksueel geweld.²⁹⁸ Sinds juli 2025 versterkt nieuwe wetgeving de wettelijke bescherming tegen gendergebaseerd geweld en maakt het stalking, gedwongen huwelijken en digitaal misbruik strafbaar. Dit volgens de richtlijnen van het Verdrag van Istanbul.²⁹⁹

Expert Grup schrijft in 2025 dat de overheid blijft inzetten op het versterken van het institutionele en wetgevende kader in de strijd tegen huiselijk geweld in lijn van de engagementen van het Verdrag van Istanbul.³⁰⁰

Op 31 mei 2023 keurt de overheid een National Program for the Prevention and Combating of Violence against Women and Family Violence for 2023-2027 goed. De doelstellingen van het programma zijn gebaseerd op de prioriteiten voor de Europese toetreding en de basiswaarden van de Istanbul

²⁹⁴ European Implementation Network, 24/09/2018, [url](#); USDOS, 30/03/2023, pp. 33-34, [url](#)

²⁹⁵ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 6-7, [url](#); The People's Advocate, 16/01/2026, p. 15, [url](#)

²⁹⁶ AI, 06/2025, pp. 2-3, [url](#)

²⁹⁷ The People's Advocate 16/01/2026, p. 15, [url](#); Nationaal Agentschap voor de Strijd tegen Huiselijk Geweld, 06/01/2026, [url](#); United Nations Moldova, 15/07/2025, [url](#); Womens's Law Center, 12/2025, p. 2, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 102, [url](#)

²⁹⁸ EC, 08/11/2023, pp. 40, 43, [url](#)

²⁹⁹ EC, 04/11/2025, p. 38, [url](#)

³⁰⁰ Expert Grup, 29/07/2025, p. 53, [url](#)

Conventie.³⁰¹ Expert Grup vermeldt dat buitenlandse ontwikkelingspartners het programma grotendeels financieren.³⁰²

Wat betreft het wettelijk kader schrijft GREVIO in zijn laatste evaluatierapport dat een aantal wetwijzigingen ervoor zorgen dat slachtoffers beter beschermd en daders beter vervolgd kunnen worden. Zo hebben slachtoffers van huiselijk en seksueel geweld recht op gratis rechtsbijstand tijdens een gerechtelijke procedure. Daarnaast mogen politieagenten tijdens een interventie ter plaatse noodbeschermingsmaatregelen uitvoeren. Toch blijven er volgens GREVIO moeilijkheden bestaan om de Strafwet in de praktijk toe te passen. Dat heeft volgens de groep experts te maken met een gebrek aan inzicht in de ernst van huiselijk geweld en het aspect gender. Bijkomende opleidingen over alle vormen van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld voor alle eerstelijnsdiensten en het rechtswezen zijn volgens GREVIO noodzakelijk.³⁰³

3.2.2. Bevoegde instanties

De rollen en verantwoordelijkheden van verschillende overheidsinstanties, alsook die van ngo's, in de strijd tegen huiselijk geweld zijn opgenomen in het recentste actieplan rond huiselijk geweld. GREVIO is positief over de stappen die zijn gezet voor de oprichting van een samenwerkingsmechanisme tussen meerdere diensten ten behoeve van slachtoffers van huiselijk geweld. Tegelijkertijd wijst GREVIO op de gefragmenteerde en zwakke samenwerking en communicatie tussen verschillende instanties, zoals de gezondheidszorg, sociale diensten en de ordediensten. Een bijkomend effect hiervan is dat er onvoldoende data worden verzameld om een duidelijk zicht te krijgen op de omvang van gendergerelateerd en huiselijk geweld, wat nodig is om tekortkomingen en oplossingen te kunnen identificeren en de beleidsplannen hierop af te stemmen.³⁰⁴

UN Moldova schrijft in 2026 dat Moldavië een omvangrijk, gecentraliseerd institutioneel kader gevormd heeft dat verschillende sectoren en overheidsniveaus overspant om huiselijk geweld aan te pakken. De beleidsvoering is gecentraliseerd bij het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken dat ook instaat voor lokale structuren voor sociale bijstand. Daarnaast is sinds 2024 het National Agency for the Prevention and Combating of Violence against Women and Domestic Violence actief dat instaat voor de coördinatie en samenwerking van verschillende actoren. Verder is er ook sinds 2024 het National Council for Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence werkzaam dat als adviserend orgaan voor de overheid actief is en de implementatie van maatregelen opvolgt.³⁰⁵

Op lokaal niveau bestaan er sinds 2007 ook multidisciplinaire gemeenschapsteams (MDTs) die bestaan uit maatschappelijk werkers, politieagenten, huisartsen, lokale autoriteiten, psychologen en pedagogen. Het is hun taak om samen te reageren op situaties van huiselijk geweld in hun gemeenschappen en slachtoffers door te verwijzen naar de relevante diensten. Uit het GREVIO-rapport blijkt dat bijeenkomsten van deze MDTs te sporadisch blijven en dat de leden onvoldoende zijn opgeleid om goed te kunnen reageren wanneer zij op de hoogte worden gebracht van een specifieke situatie van huiselijk geweld. Daarnaast bestaat er bij de MDTs onduidelijkheid over hun rol en de te volgen procedures. De middelen waarmee deze verschillende diensten moeten werken zijn volgens GREVIO ruim onvoldoende. In combinatie met een personeelsverloop ten gevolge van de hoge werklast en lagere salarissen zijn zij niet in staat om gepaste steun te verlenen aan slachtoffers van huiselijk geweld, aldus GREVIO. Daarnaast zijn veel sociale diensten sinds de oorlog in Oekraïne belast

³⁰¹ Voice Amplified, 09/2023, pp. 4-5, [url](#)

³⁰² Expert Grup, 23/07/2024, p. 52, [url](#)

³⁰³ CoE -GREVIO, 13/11/2023, pp. 6-7, 13, [url](#)

³⁰⁴ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 6, 16, 19, [url](#)

³⁰⁵ UN Moldova, 08/04/2026, p. 16, [url](#)

met het verlenen van bijstand aan vluchtelingen.³⁰⁶ DE EC schrijft in 2025 dat de MDTs aanwezig zijn op nationaal en lokaal niveau, maar dat ze niet effectief functioneren en ook UN Moldova vermeldt in 2026 dat de MDTs geografisch ongelijk verdeeld zijn, ondergefinancierd zijn, personeelstekorten hebben, er te weinig toezicht op hun werking is en dat hun monitoring meer op activiteiten gericht is dan op de resultaten die deze bewerkstelligen.³⁰⁷

Het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken stelt op een website informatie ter beschikking voor slachtoffers van huiselijk geweld. De website bevat informatie over relevante wettelijke procedures en de toegang tot deze procedures, beschikbare sociale en gespecialiseerde diensten voor slachtoffers en behandelingstrajecten voor daders. Ook de ordediensten en de parketmagistraat zijn verplicht om het slachtoffer in een schriftelijke vorm te informeren over beschikbare ondersteunende diensten, de bevoegde wetshandavingsinstanties, procedurele rechten en beschikbare beschermingsmaatregelen. De politie informeert slachtoffers van huiselijk en seksueel geweld over hun rechten, waaronder het recht op gratis rechtsbijstand. GREVIO stelt vast dat het informeren van slachtoffers gebeurt in een technische taal waardoor zij onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten. Verder is er onvoldoende aandacht voor praktisch advies om deze rechten uit te oefenen of beroep te kunnen doen op ondersteunende diensten.³⁰⁸

Het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken voorziet in een telefonische hulplijn voor slachtoffers van huiselijk geweld die 24/7 bereikbaar is. Het ministerie doet dit via subcontracten aan een aantal ngo's, waaronder La Strada en Child's Phone, die deze dienstverlening verzekeren.³⁰⁹

De ngo Voice Amplified, die zich inzet voor vrouwenrechten, schrijft in een rapport van 2023 dat ondersteuningsmaatregelen en -instanties voor slachtoffers van huiselijk geweld nog tekorten vertonen. Zo is de toegang tot opvangtehuizen nog beperkt en geografisch geconcentreerd. Gespecialiseerde dienstverlening is gering in omvang en er is sprake van onderfinanciering van de diensten die de overheid aanbiedt. Het aanbod is niet aangepast voor het verlenen van hulp aan vrouwen met specifieke noden zoals mindervalide vrouwen, LGBTI-personen, Roma-vrouwen, sekswerkers, vluchtelingen en vrouwen met kleine kinderen.³¹⁰

In januari 2024 hebben de autoriteiten een nieuw National Agency for the Prevention and Combating of Violence against Women and Domestic Violence opgericht. En in juni 2024 is er een National Council for Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence in het leven geroepen dat de werking van het nationaal agentschap moet aanvullen. De EC schrijft eind 2025 dat deze instellingen werkzaam zijn, maar te weinig capaciteit hebben.³¹¹ Expert Grup en de ombudsman schrijven op hun beurt in 2025 dat de Agency en de Council een sterk mandaat hebben. De Council monitort en implementeert het National Programme on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence for 2023-2027. Dit programma heeft al sterke vooruitgang geboekt en voltooid in 2025 47 van de 53 geplande acties. Daarnaast merkt Expert Group op dat het Programme geen specifieke overheidsfinanciering heeft en sterk afhangt van externe donoren.³¹²

De ngo GS-Foundation heeft in samenwerking met de Duitse overheid een project opgestart voor de periode 2026 – 2027: Equalforce II: Preventing Domestic Violence. Het project heeft als doel om de positie van vrouwen binnen de Moldavische ordediensten te verbeteren, om de manier waarop

³⁰⁶ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 16-17, 31-32, 34, [url](#); UN Moldova, 08/04/2026, p. 92, [url](#)

³⁰⁷ EC, 04/11/2025, p. 38, [url](#); UN Moldova, 08/04/2026, pp. 36, 42, 59, [url](#)

³⁰⁸ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 32-33, [url](#)

³⁰⁹ Voice Amplified, 09/2023, p. 9, [url](#)

³¹⁰ Voice Amplified, 09/2023, p. 3, [url](#)

³¹¹ EC, 30/10/2024, p. 39, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 39, [url](#)

³¹² Expert Grup, 29/07/2025, pp. 53-54, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 41 - 42, [url](#)

instellingen reageren op huiselijk geweld te verstevigen en hulp voor slachtoffers van huiselijk geweld te coördineren.³¹³

3.2.3. Positie in de maatschappij

Huiselijk geweld, inclusief seksueel geweld, is een wijdverspreid probleem in Moldavië.³¹⁴ Volgens het Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) en UN Moldova is dit onder andere het gevolg van een patriarchale mentaliteit en diepgewortelde stereotypes wat betreft de rol en verantwoordelijkheden van vrouwen en mannen binnen het gezin en in de maatschappij, met name de ondergeschiktheid van de vrouw. Dit versterkt ook de perceptie dat huiselijk geweld een privézaak is waarbij publiek toezicht of institutionele tussenkomst niet gewenst is.³¹⁵ Volgens onderzoek van UN Moldova van 2026 komt psychologisch geweld het vaakst voor ten aanzien van vrouwen, maar wordt het minder gerapporteerd. Daarnaast is ook fysiek geweld ten aanzien van vrouwen wijdverspreid en vaak genormaliseerd.³¹⁶

Moldavië zet in op bewustmakingscampagnes om stereotypes over de rol van mannen en vrouwen in de maatschappij te veranderen, meer aandacht te geven aan seksuele misdrijven en in te zetten op de preventie van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen. GREVIO, UN Moldova en EC zijn positief over tal van initiatieven, maar moedigen tegelijk bijkomende acties aan om risicogroepen, inclusief op het platteland waar genderstereotypes nog meer zijn verankerd, op regelmatige basis te blijven informeren over beschermingsmogelijkheden, ondersteunende diensten en juridisch advies. UN Moldova voegt er aan toe dat er bijkomend onderzoek nodig is om te bepalen welk type acties het meeste impact hebben.³¹⁷

Volgens een studie van UN Moldova van 2026 aanziet 55 % van de vrouwen huiselijk geweld als een privéaangelegenheid, een percentage dat vier keer hoger ligt dan het EU-gemiddelde. Daarnaast verklaren een op de vier vrouwen tussen de 15 en 19 jaar dat ze geweld ondervinden in hun relaties.³¹⁸ Onderzoek van 2023 toont volgens UN Moldova aan dat geweld vaker voorkomt bij kwetsbare groepen, voornamelijk bij vrouwen met een beperking, Roma-vrouwen en vrouwen die bijna de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. Het aantal aangiftes van huiselijk geweld bij kwetsbare groepen blijft volgens UN Moldova over het algemeen laag.³¹⁹

GREVIO merkt op dat slachtoffers van huiselijk geweld niet altijd geneigd zijn om hulp te zoeken, uit schrik dat er zonder hun toestemming een formele procedure zou worden opgestart, iets wat wettelijk mogelijk is indien maatschappelijk werkers bijvoorbeeld een gevaarlijke situatie identificeren. Slachtoffers zijn volgens GREVIO bang voor de mogelijke gevolgen van het indienen van een klacht, voor zichzelf of voor de kinderen. Naast financiële onzekerheid, is er ook de angst voor vergelding door de dader of het weghalen van de kinderen. GREVIO wijst erop dat slachtoffers van huiselijk geweld omwille van hun economische afhankelijkheid en een gebrek aan alternatieve huisvesting vaak in hun gewelddadige relatie blijven vastzitten.³²⁰

Data over situaties van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen worden in Moldavië niet collectief verzameld op een centrale plaats, waardoor het niet mogelijk is een compleet beeld te geven van het

³¹³ GS Foundation, 03/04/2025, [url](#)

³¹⁴ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); UN Moldova, 08/04/2026, pp. 17, 80, [url](#)

³¹⁵ EEAS, 07/09/2021, p. 13, [url](#); Voice Amplified, 28/07/2023, p. 23, [url](#); UN Moldova, 08/04/2026, p. 22, [url](#)

³¹⁶ UN Moldova, 08/04/2026, p. 17, [url](#)

³¹⁷ CoE-GREVIO, 13/11/2023, p. 24, [url](#); EC, 30/10/2024, pp. 38-39, [url](#); UN Women Moldova, 29/12/2022, pp. 30-31, [url](#)

³¹⁸ UN Moldova, 08/04/2026, p. 7, [url](#)

³¹⁹ UN Moldova (Simion O.), 05/12/2023, [url](#)

³²⁰ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 34, 41, [url](#)

aantal gerapporteerde zaken. Niet alle diensten verzamelen volgens GREVIO data op basis van de band tussen het slachtoffer en de dader en deze gegevens zijn niet altijd publiek. Hierdoor is het volgens GREVIO onmogelijk om een vergelijking te maken tussen gegevens van de ordediensten en die van het rechtswezen. Er is geen systeem om elke fase van een strafrechtelijke aanklacht op te volgen en te achterhalen of er een rechterlijke uitspraak is en wat deze inhoudt. De Algemene Inspectiedienst van de politie (General Police Inspectorate) houdt wel gegevens bij en publiceert statistieken over het aantal strafrechtelijke klachten en het type misdrijven en noteert hierbij verschillende parameters over het slachtoffer en de dader. Het rechtswezen houdt eveneens statistieken bij over rechtszaken, maar heeft geen afzonderlijke categorieën om de band aan te duiden, waardoor er in de statistieken geen onderscheid is tussen partnergeweld of geweld tussen generaties (zoals kindermisbruik). Ook het Centrum voor Forensische Geneeskunde houdt bij hoeveel zaken van huiselijk en seksueel geweld zijn onderzocht en duidt sinds 2023 aan wat de band is tussen het slachtoffer en de dader.³²¹

Volgens EC is er sinds 2023 meer bewustzijn over het feit dat gendergerelateerd geweld strafbaar is. Toch blijft het doorgaans ondergerapporteerd. De EC wijst op de noodzaak aan een meer slachtoffergerichte aanpak, waarbij de rechten en waardigheid van het slachtoffer, inclusief het welzijn en de veiligheid van het slachtoffer, op de eerste plaats komen.³²²

UNHRC schrijft in 2026 dat de overheid maatregelen genomen heeft om huiselijk geweld aan te pakken. Dit onder meer door een aantal wetsaanpassingen. Desondanks blijft huiselijk geweld een wijdverspreid fenomeen in Moldavië zeker bij vrouwen die met verschillende kwetsbaarheden te maken hebben. Al is er een toename merkbaar van rapportering van huiselijk geweld, toch is er volgens UNHRC nog sprake van onderrapportering omwille van stereotypen, sociale stigmatisering en wantrouwen ten aanzien van de ordediensten.³²³

3.2.4. Beschermingsmaatregelen

Huiselijk geweld wordt volgens GREVIO voornamelijk geïdentificeerd dankzij noodoproepen op het telefoonnummer 112. Ter plaatse vult de politie een vragenlijst in om een risicoanalyse te maken en verzamelt ze relevante bewijzen. Volgens vrouwenrechtenorganisaties gaat de politie wel ter plaatse, maar voert ze voornamelijk gesprekken in plaats van over te gaan tot effectieve acties. De oorzaak hiervan ligt volgens GREVIO bij culturele opvattingen bij de politie en in de maatschappij over de positie van vrouwen. Een andere vaststelling is dat de politie zaken van huiselijk geweld vaak kwalificeert als een overtreding in plaats van als een misdrijf onder de Strafwet. Het is mogelijk om deze kwalificatie te betwisten voor de rechtbank, maar dat vergt kennis van het rechtssysteem en financiële middelen.³²⁴

Lokale politiekantoren houden individueel bij hoeveel noodbeschermingsbevelen de politie heeft uitgevaardigd, of de dader reeds gelijkaardige misdrijven heeft gepleegd, of de dader al dan niet in het bezit is van een wapen en of er andere risicofactoren zijn. Dit stelt de politie in staat om gepaste voorzorgsmaatregelen te nemen wanneer er een klacht wordt ingediend. Deze informatie is in 2025 echter nog niet gecentraliseerd in één database, waardoor andere politiediensten niet over alle informatie beschikken. Het opvragen van informatie over een dader bij een ander politiekantoor, duurt meestal enkele dagen. In 2025 is het concept voor een eengemaakte database goedgekeurd.³²⁵ Expert

³²¹ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 20-21, [url](#)

³²² EC, 08/11/2023, p. 40, [url](#)

³²³ UNHRC, 02/04/2026, p. 6, [url](#)

³²⁴ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 56-57, [url](#)

³²⁵ CoE-GREVIO, 13/11/2023, p. 20, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 39, [url](#)

Grup schrijft in 2025 dat het activeren van een eengemaakte database een uitdaging blijft ondanks dat de overheid het als een prioriteit aanmerkt.³²⁶

Volgens gegevens van de politie registreerden ze in 2023 zo'n 15.224 meldingen van wantoestanden binnen gezinscontext. In 2024 waren het er 15.976 en in 2025 steeg het tot 23.727, een toename van 48% ten opzichte van het voorgaande jaar. Van de meldingen in 2025 waren er 1.235 gevallen waarbij de politie op eigen initiatief wantoestanden binnen gezinscontext rapporteerde. Van deze meldingen in 2025 kwalificeerde de politie 1.336 gevallen als misdaden binnen de gezinscontext waarvoor het een strafrechtelijk onderzoek opstartte. In 2024 opende de politie nog 1.512 onderzoeken hiervoor. Van deze onderzoeken zijn er in 2024 en 2025 respectievelijk 967 en 850 gecategoriseerd als huiselijk geweld volgens de Strafwet. De andere onderzoeken betroffen onder andere moord binnen het gezin (14 in 2025 en 15 in 2024), moordpoging binnen het gezin (13 in 2025 en 18 in 2024), verkrachting binnen het gezin (24 in 2025 en 22 in 2024) en seksuele daden zonder instemming (11 in 2025 en 18 in 2024).³²⁷

Daarnaast zijn er van de 23.727 in 2025 gemelde wantoestanden binnen gezinscontext 1.872 gekwalificeerd als gevallen van huiselijk geweld volgens het wetboek voor overtredingen. In 2024 waren er 1.741 van dergelijke gevallen.³²⁸

In 2025 stelde de politie 25 overlijdens vast door toedoen van huiselijk geweld, in 2024 waren dat er 33. In totaal registreerde de politie in 2025 1.341 slachtoffers van huiselijk geweld waarvan 960 vrouwen, 127 kinderen en 254 mannen. Daarnaast identificeerde de politie in 2025 1.336 mannelijke daders van huiselijk geweld tegenover 1.396 in 2024. In 2025 identificeerde de politie verder 127 vrouwelijke plegers van huiselijk geweld tegenover 177 in 2024.³²⁹

De Trust Hotline ontving in 2024 zo'n 2.024 oproepen betreffende huiselijk geweld. Dit leidde tot 450 onderzoeken inzake huiselijk geweld en 82 zaken van seksueel geweld. De National Council for Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence wijst op het hiaat tussen het aantal meldingen en het aantal geopende onderzoeken en roept de overheid op om de oorzaak hiervan te onderzoeken en maatregelen te treffen.³³⁰

Volgens Voice Amplified zal de politie meestal alleen operationeel reageren op een klacht van huiselijk geweld wanneer er sprake is van fysiek geweld. Gevallen van psychologisch of economisch geweld leiden veelal niet tot een reactie door de politie.³³¹

Bij een bevraging door UNDP in 2024 geven respondenten vaak aan dat de houding van de politie een hindernis vormt bij het zoeken van bescherming. Volgens de respondenten toont de politie geregeld een afwijzende of vernederende houding ten aanzien van slachtoffers van huiselijk geweld. Hierbij is er ook sprake van trage reacties. Deze ervaring leidt er bij een aantal slachtoffers toe dat ze geen verdere stappen ondernemen om naar het gerecht te stappen. Bij dit laatste spelen ook financiële overwegingen en een beperkte kennis van justitie een rol.³³²

Als de politie vaststelt dat er sprake is van een gematigd of hoog risico in een situatie van huiselijk geweld, is de politie verplicht om een noodcontactverbod uit te vaardigen, ongeacht de wensen van het slachtoffer. Een noodcontactverbod is tien dagen geldig. Tijdens de geldigheid ervan kan het slachtoffer bij de rechtbank een beschermingsbevel aanvragen, wat kan resulteren in een verlenging

³²⁶ Expert Grup, 29/07/2025, p. 55, [url](#)

³²⁷ Police of the Republic of Moldova, 29/01/2026, p. 2, [url](#)

³²⁸ Police of the Republic of Moldova, 29/01/2026, p. 4, [url](#)

³²⁹ Police of the Republic of Moldova, 29/01/2026, p. 3, [url](#)

³³⁰ Expert Grup, 29/07/2025, p. 55, [url](#)

³³¹ Voice Amplified, 09/2023, p. 30, [url](#)

³³² UNDP, 25/03/2025, pp. 100-102, [url](#)

van het contactverbod, al dan niet in combinatie met bijkomende beschermingsmaatregelen. Het overtreden van een contactverbod is strafbaar met gemeenschapsdienst of een gevangenisstraf van maximum drie jaar.³³³ In de periode 2020 – 2023 heeft de politie in totaal 15.817 dringende contactverboden uitgevaardigd: 4.250 in 2020, 3.157 in 2021, 2.634 in 2022 en 4.879 in 2023.³³⁴ In 2024 waren het er 5.826 en in 2025 6.218. In 2024 stelde de politie 874 schendingen vast van het noodcontactverbod, in 2025 waren het er 985.³³⁵ Expert Grup stelt in 2024 dat contactverboden op een inconsistente manier toegepast worden en de daders ze niet altijd respecteren.³³⁶

De risicoanalyse van de politie wordt ook gebruikt als bewijsmateriaal door procureurs en rechters in strafzaken en speelt een rol bij de beslissing over het uitvaardigen van een beschermingsbevel. Een strafrechter kan hierover beslissen indien er een crimineel onderzoek is opgestart. Beschermingsmaatregelen opgelegd door een strafrechter zijn tot drie maanden geldig en kunnen worden verlengd. Ook een civiele rechtbank kan op verzoek van het slachtoffer, de politie of een maatschappelijk werker een aanvraag indienen. Binnen de 24 uur na de aanvraag moet een civiele rechtbank hierover een beslissing nemen.³³⁷ Rechtbanken hebben in 2022 in totaal 758 beschermingsbevelen uitgevaardigd en in 2023 798. In 2024 waren het er 1.104 en in 2025 zo'n 1.117. Van de in 2025 opgelegde beschermingsmaatregelen hebben de rechtbanken er 842 bevolen op vraag van een slachtoffer, 176 op vraag van de politie, 8 op vraag van een ander onderzoekorgaan, 4 op vraag van een sociaal assistent, 4 op vraag van een procureur en 83 op vraag van andere instellingen.³³⁸

UN Moldova schrijft in 2026 dat de noodcontactverboden en beschermingsmaatregelen een positieve impact hebben en dat ze effectief bijdragen tot de veiligheid van slachtoffers.³³⁹

GREVIO noemt de introductie van elektronische enkelbanden om personen die zijn aangeklaagd voor huiselijk geweld te monitoren een sterk mechanisme dat leidt tot een aanzienlijke daling van het aantal recidivisten.³⁴⁰ Volgens officiële gegevens van het nationale reclasseringsbureau (National Probation Inspectorate, NPI) zijn er tussen januari en juni 2022 in totaal 394 beschermingsmaatregelen uitgevaardigd waarbij de beklaagde (380 mannen en 14 vrouwen) verplicht werd om een elektronische enkelband te dragen. Uit gegevens van augustus 2022 blijkt volgens het NPI dat de kans op recidivisme na het invoeren van het systeem van de elektronische enkelband 19 % bedraagt, in tegenstelling tot 70 % kans op recidivisme voor het invoeren van deze beschermingsmaatregel. In 2025 zijn 838 daders die veroordeeld zijn tot beschermingsmaatregelen verplicht om een enkelband te dragen en in 2024 waren het er 878.³⁴¹

Volgens cijfers van de politie hebben in 2024 zo'n 498 daders de opgelegde beschermingsmaatregelen geschonden, zo'n 45 % van het totale aantal van dat jaar. In 2025 hebben 418 daders de maatregelen geschonden, een aandeel van 37 %.³⁴²

Expert Grup schrijft in 2025 dat het gerecht gebrekkig betrokken is met vertraagde onderzoeken, hervictimisatie en een lage veroordelingsgraad. Daarnaast werden in 2024 zo'n 45 % van de

³³³ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 60-62, [url](#); UN Women Moldova, 29/12/2022, p. 46, [url](#)

³³⁴ CEDAW, 07/06/2024, p. 22, [url](#); Expert Grup, 23/07/2024, p. 53, [url](#)

³³⁵ Police of the Republic of Moldova, 29/01/2026, p. 6, [url](#)

³³⁶ Expert Grup, 23/07/2024, p. 54, [url](#)

³³⁷ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 60, 62, [url](#)

³³⁸ Police of the Republic of Moldova, 29/01/2026, p. 5, [url](#)

³³⁹ UN Women Moldova, 29/12/2022, p. 48, [url](#)

³⁴⁰ CoE-GREVIO, 13/11/2023, p. 63, [url](#)

³⁴¹ USDOS, 30/03/2023, pp. 34-35, [url](#); Police of the Republic of Moldova, 29/01/2026, p. 6, [url](#)

³⁴² Police of the Republic of Moldova, 29/01/2026, p. 5, [url](#)

restrictiemaatregelen en 17 % van de dringende contactverboden geschonden. Dit wijst volgens Expert Grup op een lage efficiëntie van het toezicht.³⁴³

In het geval van een voorwaardelijke veroordeling kan een rechter, naast andere maatregelen, de veroordeelde verplichten om deel te nemen aan een probatietraject. De bedoeling daarvan is om het gevaar op recidivisme te beperken. Het is ook mogelijk om hieraan vrijwillig deel te nemen, maar dat komt nauwelijks voor volgens GREVIO. Er is geen evaluatieproces om de concrete impact van het traject op de veiligheid van het slachtoffer of een gedragswijziging bij de daders te meten. Daarnaast bestaan er ook in de gevangenissen psychosociale programma's voor daders van huiselijk geweld. Ook voor daders van seksueel geweld zijn er verplichte programma's in de gevangenissen.³⁴⁴ UN Moldova schrijft in 2026 dat er op nationaal niveau een gebrek is aan rehabilitatieprogramma's voor plegers van huiselijk geweld. Rechtbanken kunnen probatietrajecten opleggen, maar er zijn er weinige die effectief operationeel zijn en de probatiebegeleiders missen vaak de specifieke vaardigheden om degelijke risicoanalyses te maken.³⁴⁵

GREVIO stelt vast dat rechters geneigd zijn om de laagst mogelijke straf toe te passen in situaties van huiselijk geweld, wat de indruk geeft dat de ernst ervan niet wordt erkend. GREVIO licht nog toe dat fysiek geweld binnen het kader van huiselijk geweld zowel onder de Strafwet als onder het wetboek voor overtredingen kan vallen en dat de toepassing hiervan zonder duidelijke richtlijnen gebeurt en louter gebaseerd is op de ernst van de verwondingen. Bovendien is een detentie niet mogelijk onder het wetboek inzake overtredingen als de beschuldigde de enige broodwinner van het gezin is. Nog volgens GREVIO is het aantal strafzaken inzake fysiek geweld in het kader van huiselijk geweld de voorbije jaren gehalveerd, tegenover een verdubbeling van het aantal zaken volgens het wetboek inzake overtredingen.³⁴⁶ Expert Grup vult in 2024 aan dat rechters niet altijd de nodige aandacht geven aan het onderzoeken van de voorgeschiedenis van geweld dat het slachtoffer reeds onderging. In geval van femicide houden rechtbanken en procureurs niet altijd rekening met gendermotieven wat een goed begrip van deze misdaden in de weg staat.³⁴⁷

Verkrachting binnen het huwelijk wordt zelden gemeld, aangezien de helft van de vrouwen vindt dat geslachtsgemeenschap binnen de huwelijkse verplichtingen valt. Slachtoffers van huiselijk geweld krijgen volgens het USDOS-rapport over 2023 vaak te maken met hertraumatisering door het systeem en worden onderworpen aan sociale stigma's. Deze zaken dragen, samen met lacunes in de wet, bij tot een cultuur van straffeloosheid van daders van seksueel geweld. Volgens vrouwenrechtenadvocaten is dit de verklaring voor het weinige aantal aangiftes door slachtoffers van seksuele misdrijven.³⁴⁸

Volgens GREVIO hebben de autoriteiten inspanningen geleverd om situaties van seksueel geweld beter te vervolgen, inclusief verkrachting. Toch zijn er geen cijfergegevens bekend over het aantal interventies, vervolgingen en veroordelingen waardoor het niet mogelijk is om de doeltreffendheid van het systeem te beoordelen. GREVIO noteert dat rechtszaken in situaties van huiselijk geweld vaak jarenlang aanslepen volgens vrouwenrechtenorganisaties. GREVIO concludeert op basis van cijfergegevens dat een beperkt percentage van het aantal gerapporteerde situaties van huiselijk geweld resulteert in een straf voor de dader.³⁴⁹

³⁴³ Expert Grup, 29/07/2025, p. 54, [url](#)

³⁴⁴ CoE-GREVIO, 13/11/2023, p. 28, [url](#)

³⁴⁵ UN Women Moldova, 29/12/2022, p. 34, [url](#)

³⁴⁶ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 48, 53, [url](#)

³⁴⁷ Expert Grup, 23/07/2024, p. 54, [url](#)

³⁴⁸ USDOS, 30/03/2023, p. 34, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#); Expert Grup, 23/07/2024, p. 53, [url](#)

³⁴⁹ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 58-59, [url](#)

Sinds juni 2022 is de politie bij wet verplicht om slachtoffers van huiselijk geweld te informeren wanneer de betreffende dader wordt vrijgelaten, wanneer zijn detentie eindigt en indien de rechtbank weigert de voorhechtenis te verlengen. Ook de gevangenisadministratie is verplicht om slachtoffers van huiselijk geweld op de hoogte te brengen van een naderende vrijlating van hun dader uit de gevangenis.³⁵⁰

Slachtoffers van huiselijk geweld kunnen terecht in een van de tien publieke vluchthuizen of een van de twaalf vluchthuizen die worden uitgebaat door ngo's. Vluchthuizen van de overheid hebben in totaal een capaciteit van 200 bedden, wat onvoldoende is om te voldoen aan het internationaal vastgelegde minimum van ongeveer 260 op basis van het Moldavische bevolkingsaantal. Ook slachtoffers van mensenhandel en alleenstaande moeders die noodopvang nodig hebben kunnen hier terecht. Na een verblijf van drie maanden is het mogelijk om dit te verlengen tot zes maanden. Vluchthuizen van ngo's worden onvoldoende gefinancierd door de Moldavische autoriteiten en kunnen niet de nodige gespecialiseerde diensten bieden. Zij zijn voornamelijk afhankelijk van internationale donoren. GREVIO en Voice Amplified stellen vast dat verschillende vluchthuizen enkel vrouwen met kinderen opvangen en dat vrouwen zonder kinderen noodgedwongen in andere steden op zoek moeten naar een opvangplaats. Ook vrouwen met een handicap, vrouwen met een verstandelijke beperking of psychische problemen en vrouwen met een verslaving die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld ondervinden problemen om toegelaten te worden in een vluchthuis.³⁵¹

Sinds oktober 2023 zijn er door het ministerie van Volksgezondheid in elf ziekenhuizen afdelingen van het Network of Support Units geopend. Deze zorgen er voor dat slachtoffers van huiselijk geweld er 24/7 medische zorg, psychologische bijstand en doorverwijzing naar andere diensten verkrijgen in een veilige omgeving om zo hervictimisering door forensische artsen of politieagenten te voorkomen.³⁵²

Via een gratis hulplijn genaamd Trust Line for Women and Girls, die 24/7 beschikbaar is en wordt bemand door de ngo La Strada, kunnen slachtoffers van huiselijk geweld of geweld tegen vrouwen anoniem relatieadvies of juridisch advies vragen, psychologische ondersteuning krijgen of worden doorverwezen naar gespecialiseerde diensten. In 2024 heeft deze hulplijn 2.024 oproepen ontvangen, in 2022 gaat het over 1.530 oproepen, vergelijkbaar met 2020. Deze hulplijn is enkel beschikbaar in het Roemeens en in het Russisch.³⁵³

Slachtoffers van huiselijk geweld hebben recht op gratis rechtsbijstand, maar deze diensten zijn voornamelijk beschikbaar in het noorden en centrum van het land en in mindere mate in het zuiden. Dit heeft volgens GREVIO een impact op de toegankelijkheid van justitie voor slachtoffers van huiselijk geweld. Een positieve praktijk volgens GREVIO is het bestaan van mobiele teams in landelijke gebieden die oudere slachtoffers van huiselijk geweld en de Roma-bevolking bijstaan.³⁵⁴ Ook Voice Amplified stelt in 2023 dat de gratis rechtsbijstand voor slachtoffers van huiselijk of seksueel geweld beperkt is.³⁵⁵ UN Women Moldova schrijft in 2025 dat 60 % van de advocaten die bij huiselijk geweld gratis rechtsbijstand verlenen in Chisinau kantoor hebben terwijl er voor de rest van het land 21 zijn.³⁵⁶

³⁵⁰ USDOS, 30/03/2023, p. 35, [url](#)

³⁵¹ CoE-GREVIO, 13/11/2023, p. 37, [url](#); Voice Amplified, 09/2023, p. 11, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 39, [url](#)

³⁵² CEDAW, 07/06/2024, p. 7, [url](#)

³⁵³ CoE-GREVIO, 13/11/2023, p. 38, [url](#); UNFPA Moldova, 10/07/2025, [url](#);

³⁵⁴ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 64, 66, [url](#)

³⁵⁵ Voice Amplified, 09/2023, p. 31, [url](#)

³⁵⁶ UN Women Moldova, 09/2025, [url](#)

3.2.5. Bijstand ngo's

Er zijn verschillende ngo's actief in Moldavië die zich toespitsen op slachtoffers van huiselijk geweld. Zo bestaat er een coalitie van ngo's genaamd Life without Domestic Violence, het Platform for Gender Equality en de Alliance of NGO's active in the field of Child and Family Social Protection. Ngo's die speciale diensten voor vrouwelijke slachtoffers van geweld aanbieden zijn volgens GREVIO van vitaal belang. Deze ngo's hebben een slachtoffergerichte en feministische aanpak, beheren opvangtehuizen en noodlijnen, geven advies, psychologische ondersteuning en rechtshulp. Zij zijn voornamelijk afhankelijk van internationale donoren en werken vaak op projectmatige basis. GREVIO benadrukt de nood aan extra financiële middelen voor vrouwenrechtenorganisaties zodat zij op een duurzame manier hun diensten kunnen blijven aanbieden.³⁵⁷ Expert Grup schrijft in 2025 en UN Moldova in 2026 dat ze een sleutelrol spelen in de strijd tegen huiselijk geweld. Ze spelen een dubbele rol als enerzijds dienstverleners voor slachtoffers en anderzijds pleitbezorgers bij de overheid om huiselijk geweld te bestrijden. UN Moldova vermeldt specifiek La Strada, Casa Marioarei en Women's Law Centre als instellingen die psychologische steun, opvang en juridische bijstand leveren.³⁵⁸

3.3. LGBTI+

3.3.1. Wettelijk kader

Sinds 2019 is haattaal op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit strafbaar.³⁵⁹

De wet inzake het garanderen van gelijke kansen van mei 2012 is in 2022 en 2023 aangepast en vermeldt sindsdien expliciet de bescherming van LGBTI-personen. De wet vermeldt hierbij zowel seksuele oriëntatie als genderidentiteit als gronden waarvoor een verbod op discriminatie bestaat.³⁶⁰

Aanpassingen aan de Strafwet in 2022 zorgen ervoor dat misdrijven op grond van seksuele oriëntatie of genderidentiteit strafbaar zijn. Sinds juni 2022 is deze wet in voege.³⁶¹

Een huwelijk tussen twee personen van hetzelfde geslacht wordt in Moldavië niet wettelijk erkend. Ook andere samenlevingsvormen voor mensen van hetzelfde geslacht zijn niet opgenomen in de wetgeving. Buitenlandse huwelijken van personen van hetzelfde geslacht worden niet erkend in Moldavië. Koppels van hetzelfde geslacht kunnen geen kinderen adopteren.³⁶²

Er bestaan geen wettelijke procedures om officieel van geslacht te veranderen.³⁶³ De enige manier om dit te doen is via de rechtbank.³⁶⁴

In juli 2025 nam Moldavië een wetswijziging aan die het wettelijk kader versterkt inzake de preventie en strijd tegen geweld. De aanpassing voegt het element "beledigende digitale gegevens" toe aan de wet wat volgens GenderDoc-M, een Moldavische ngo die zich inzet voor LGBTI-rechten, een belangrijke stap is in het beschermen van LGBTI-personen die disproportioneel getroffen worden door online geweld en haattaal.³⁶⁵

³⁵⁷ CoE-GREVIO, 13/11/2023, pp. 6, 17-18, [url](#); Voice Amplified, 09/2023, p. 6, [url](#)

³⁵⁸ Expert Grup, 29/07/2025, p. 55, [url](#); UN Women Moldova, 29/12/2022, p. 46, [url](#)

³⁵⁹ ILGA Europe, 2026, [url](#)

³⁶⁰ RFE/RL (Ticudean M.), 14/05/2023, [url](#); ILGA Europe, 2026, [url](#)

³⁶¹ ILGA, 14/02/2023, [url](#)

³⁶² Freedom House, 09/03/2023, [url](#); ECRI, 12/11/2024, p. 32, [url](#); ILGA Europe, 2026, [url](#)

³⁶³ ILGA, 14/02/2023, [url](#)

³⁶⁴ TGEU, 22/04/2022, p. 52, [url](#); ILGA Europe, 2026, [url](#)

³⁶⁵ GenderDoc-M, 02/2026, p. 25, [url](#)

Wat betreft de rechten van LGBTI-personen in Moldavië stelt de EC in november 2025 dat de wettelijke bescherming van hun rechten adequaat is, maar dat ze discriminatie ondervinden.³⁶⁶ ECRI stelt in 2024 aanvullend dat het toepassen van wetgeving inzake haatspraak een moeizaam proces blijft. Dit mede door inconsistente terminologie en definities in de wetgeving. Sinds een wetswijziging van 2022 kunnen politieagenten rechtstreeks ingrijpen bij gevallen van haatspraak, maar deze hebben te weinig expertise hier rond wat de implementatie van de wetgeving verder bemoeilijkt.³⁶⁷

Moldavië heeft volgens de International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans & Intersex Association in Europe (ILGA Europe) in 2022 in Europa de meeste vooruitgang gemaakt wat betreft het verbeteren van de wettelijke normen ter bescherming van de rechten van LGBTI-personen. Met een score van 39 % scoort het land beter dan alle andere voormalige communistische landen, met uitzondering van Montenegro, maar nog steeds minder goed dan andere Europese landen. Enkel Italië heeft een lagere score. ILGA Europe wijst erop dat dit niet automatisch betekent dat er ook meer tolerantie is tegenover de LGBTI-gemeenschap.³⁶⁸ In 2023 schrijft ILGA-Europe dat de score behouden blijft op 39 %. ILGA roept Moldavië op om wetgeving te voorzien die huwelijksgelijkheid verzekert en eveneens wetgeving die gendererkenning op basis van eigen keuze mogelijk maakt.³⁶⁹

3.3.2. Positie in de maatschappij

ECRI schrijft dat er geen officiële gegevens beschikbaar zijn over de omvang van de LGBTI-gemeenschap in Moldavië en dat de autoriteiten geen stappen ondernemen om de gemeenschap in kaart te brengen.³⁷⁰

Negatieve standpunten ten opzichte van LGBTI-personen en discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit zijn volgens de EC verankerd in de maatschappij in Moldavië. In Chisinau zijn negatieve stereotypen ten aanzien van LGBTI-personen minder aanwezig dan in de rest van het land. Zowel politici als politieke partijen, waaronder pro-Russische politieke partijen en groepen, vallen de LGBTI-gemeenschap regelmatig aan en beschuldigen hen ervan de traditionele waarden te vernietigen. Ook de invloedrijke Moldavisch Orthodoxe Kerk, sterk beïnvloed door de Russisch Orthodoxe Kerk, verspreidt regelmatig opruiende boodschappen over de LGBTI-gemeenschap. Daarnaast worden initiatieven van ngo's om meer bewustzijn te creëren aangevallen. Het gaat onder meer over een campagne tegen pesten op school, georganiseerd door GenderDoc-M, een ngo die zich inzet voor LGBTI-rechten, in samenwerking met het ministerie van Onderwijs. Nog volgens de EC is er geen werkelijke vooruitgang om komaf te maken met deze negatieve stereotypen over LGBTI-personen.³⁷¹ De EC schrijft in 2024 dat de bewustmakingscampagnes om komaf te maken met negatieve stereotypen rond LGBTI-personen enkel uitgevoerd worden door de LGBTI-gemeenschap zelf.³⁷²

Een studie van de Moldavische ngo Partnership for Development Center van 2024 over niveaus van sociale acceptatie vermeldt dat 84,9 % van de respondenten een LGBTI-persoon niet zou aanvaarden als een familielid en 73,4 % zou hen niet als vriend accepteren. Daarnaast antwoordt 64,7 % dat ze een LGBTI-persoon niet als buur zouden aanvaarden en voor 61,3 % is dit het geval voor een LGBTI-persoon als collega. Dit maakt van LGBTI-personen de groep die het minst sociaal aanvaard is in de Moldavische maatschappij met een score van 3,8 op een schaal van 6 waarbij dit laatste de hoogste

³⁶⁶ EC, 04/11/2025, p. 40, [url](#)

³⁶⁷ ECRI, 12/11/2024, p. 18, [url](#)

³⁶⁸ RFE/RL (Ticudean M.), 14/05/2023, [url](#)

³⁶⁹ ILGA, 29/02/2024, [url](#)

³⁷⁰ ECRI, 12/11/2024, p. 12, [url](#)

³⁷¹ EC, 08/11/2023, p. 42, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 40, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 40, [url](#); DW, 18/10/2025, [url](#)

³⁷² EC, 30/10/2024, p. 40, [url](#)

sociale afstand weergeeft. De studie voegt er aan toe dat er over de laatste jaren wel een positieve evolutie waar te nemen is in de sociale acceptatie van LGBTI-personen. In 2023 stond de score op 5 en in 2022 was het 5,7. In die jaren verklaarden de respondenten nog dat ze LGBTI-personen niet aanvaardden als bezoekers van Moldavië, wat in 2024 niet meer het geval is.³⁷³ Dit loopt gelijk met voorgaande studies van de Equality Council en GenderDoc-M van 2022 die ook wijzen op een traag toenemende aanvaarding van LGBTI-personen.³⁷⁴

GenderDoc-M schrijft in een rapport van 2026 dat hun bevindingen aangeven dat LGBTI-personen nog steeds systematische discriminatie ondervinden, geweld omwille van hun geaardheid en sociale uitsluiting. Dit ondanks een wettelijk kader dat dergelijke discriminatie verbiedt. De sociale attitude ten aanzien van LGBTI-personen blijft grotendeels negatief.³⁷⁵

De Rainbowmap van International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans & Intersex Association in Europe (ILGA-Europe) geeft Moldavië in 2026 een score van 38,41 % en plaatst het op de 26ste plaats van 42 landen. In 2025 haalde Moldavië eveneens 38,41 % en in 2024 39,34 %³⁷⁶

Equaldex, een organisatie die LGBT-rechten opvolgt, plaats Moldavië op zijn Equality Index op plaats 104 van 197 landen met een score van 36 op een schaal van 100. Equaldex geeft eveneens een rangschikking betreffende het verschil tussen de score van het wettelijk kader en de publieke perceptie ten aanzien van de LGBTI-gemeenschap. Moldavië staat op de eerste plaats in deze rangschikking met een wettelijk kader dat 68 scoort op een schaal van 100 en een publieke opinie die 8 scoort.³⁷⁷

ECRI meldt in 2024 dat haatspraak ten aanzien van LGBTI-personen een wederkerend fenomeen is in Moldavië. Ze worden hierbij vaak geportretteerd als een gevaar voor de traditionele orthodoxe waarden van het land. LGBTI-personen zijn ook het slachtoffer van stigmatisering en aanstootgevende uitspraken vanwege politici en leden van de orthodoxe kerk. Vooral in verkiezingsperiodes is er sprake van haatspraak ten aanzien van de LGBTI-gemeenschap.³⁷⁸ Zo stelde ILGA het vast tijdens de lokale verkiezingen van 2023, registreerde de OSCE tijdens de presidentsverkiezingen van oktober 2024 meermaals het gebruik van anti-LGBTI-retoriek en was er ook sprake van een piek van haattaal ten aanzien van LGBTI-personen in de aanloop van de parlementsverkiezingen van 2025.³⁷⁹

Daarnaast merkt ook Bertelsmann Stiftung in het jaarrapport van 2026 op dat haatspraak tegen de LGBTI-gemeenschap gebruikelijk is in Moldavië en dat ze gestigmatiseerd worden. Niet alleen religieuze leiders, maar ook invloedrijke politici maken zich hieraan schuldig. Haatmisdrijven zijn ondergerapporteerd en vaak inadequaat onderzocht.³⁸⁰

UNHRC drukt in 2026 zijn bezorgdheid uit over meldingen van haattaal en haatmisdrijven ten aanzien van leden van de LGBT-gemeenschap die zich nog voordoen. Het merkt daarbij op dat de overheid nog steeds geen cijfermateriaal over dergelijke incidenten apart verzamelt en beschikbaar stelt wat een efficiënte respons door de ordediensten hindert.³⁸¹

GenderDoc-M Schrijft dat bij een bevraging in 2025 van 116 LGBTI-personen 90 % verklaarde dat ze geregeld geseksualiseerde opmerkingen en commentaren te horen kregen, terwijl 70 % seksueel

³⁷³ Partnership for Development Center, 01/2025, pp. 6-7, [url](#)

³⁷⁴ ILGA, 14/02/2023, [url](#)

³⁷⁵ GenderDoc-M, 02/2026, p. 3, [url](#)

³⁷⁶ ILGA Europe, 12/05/2026, [url](#)

³⁷⁷ Equaldex, 2026, [url](#)

³⁷⁸ ECRI, 12/11/2024, p. 15, [url](#)

³⁷⁹ ILGA, 29/02/2024, p. 1, [url](#); OSCE, 21/10/2024, p. 2, [url](#); Context, 26/09/2025, [url](#)

³⁸⁰ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, pp. 13, 27, [url](#)

³⁸¹ UNHRC, 02/04/2026, p. 4, [url](#)

getinte aanrakingen zonder instemming meldt en een kwart een fysieke seksuele dwang hebben ondergaan. Dit laatste vind bij een groot deel plaats in de kindertijd of adolescentie.³⁸²

De bestaande wetgeving legt geen duidelijke regels vast om wettelijk een geslachtswissel te registreren en er is geen administratieve procedure die transgenderpersonen de mogelijkheid geeft om deze verandering verkrijgen. Dit dient via een rechtbank te gebeuren, die veelal deze aanvragen positief beoordelen wanneer de vereiste medische bewijzen voorgelegd worden.³⁸³

De EC schrijft in 2024 dat er weinig vooruitgang geboekt is om negatieve stereotypen in de maatschappij ten aanzien van de LGBTI-gemeenschap aan te pakken.³⁸⁴

3.3.3. Houding van de autoriteiten

ECRI schrijft dat de autoriteiten erkennen dat er intolerantie en discriminatie ten aanzien van de LGBTI-gemeenschap bestaat in het land. ECRI spreekt zich hierbij positief uit over een aantal wetwijzigingen die de positie van de LGBTI-gemeenschap moet verbeteren, maar merkt anderzijds op dat de overheid geen enkel actieplan ontwikkelde om de maatschappelijke positie van LGBTI-personen te verbeteren.³⁸⁵

Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat de LGBTI-gemeenschap formeel het recht op vereniging geniet, maar dat hun parades en demonstraties steeds te maken hebben met agressieve tegenbetogingen. De politie treedt hierbij wel op om de veiligheid van de deelnemers te verzekeren. Haatmisdrijven zijn veelal ondergerapporteerd en worden onvoldoende onderzocht.³⁸⁶ ECRI merkt hierbij op dat haatspraak ten aanzien van de LGBTI-gemeenschap slechts zeer zelden publiek veroordeeld wordt. Wanneer het wel gebeurt, dan zijn het vooral mensenrechtenorganisaties en –instellingen zoals de Equality Council die het doen.³⁸⁷

In juni 2022 heeft het Pride festival ter promotie van de rechten van LGBTI-personen voor de achtste keer plaatsgevonden in de hoofdstad Chisinau.³⁸⁸ Hieraan hebben eveneens zes parlementsleden deelgenomen. Hoewel er geen aanvallen hebben plaatsgevonden, zijn wel enkele deelnemers verbaal lastiggevallen door politieagenten, zo schrijft ILGA.³⁸⁹ Freedom House merkt hierover op dat de politie, inclusief speciale diensten, in grote getalen aanwezig was als reactie op een reeks verbale bedreigingen. De orthodoxe kerk had de autoriteiten verzocht om het evenement te verbieden en ook de burgemeester van de hoofdstad was openlijk gekant tegen het evenement. Een parlements lid heeft openlijk verklaard dat LGBTI-personen net zoals andere staatsburgers van Moldavië het recht hebben om vreedzaam te protesteren.³⁹⁰ In 2023 vond er opnieuw een Pride festival plaats. Er namen 500 personen aan deel waaronder een aantal parlementsleden. Er zijn geen incidenten gemeld en de organisatoren hebben de politie geloofd voor hun professionalisme. De burgemeester van Chisinau probeerde een tweede jaar op rij om de betoging te verbieden, maar slaagde hier niet in.³⁹¹ Ook in mei 2025 verbood de burgemeester van Chisinau, Ion Ceban, alle Pride evenementen in de stad. Er vond uiteindelijk toch een evenement plaats op 15 juni 2025. Er namen enkele duizenden personen aan deel. Er vond een tegenbetoging plaats, maar de twee werden gescheiden gehouden door de

³⁸² GenderDoc-M, 02/2026, p. 4, [url](#)

³⁸³ ECRI, 12/11/2024, pp. 13-14 [url](#); Equaldex, 2026, [url](#)

³⁸⁴ EC, 30/10/2024, p. 40, [url](#)

³⁸⁵ ECRI, 12/11/2024, p. 13, [url](#)

³⁸⁶ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, pp. 10, 13, [url](#)

³⁸⁷ ECRI, 12/11/2024, p. 16, [url](#)

³⁸⁸ EC, 08/11/2023, p. 42, [url](#)

³⁸⁹ ILGA, 14/02/2023, [url](#)

³⁹⁰ Freedom House, 24/05/2023, [url](#)

³⁹¹ ECRI, 12/11/2024, p. 12, [url](#); Promo-Lex, 12/12/2023, p. 24, [url](#); ILGA, 29/02/2024, p. 2, [url](#)

ordediensten. De ombudsman veroordeelde het verbod op de Pride. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft nadien het geweld ten aanzien van de Pride publiekelijk veroordeeld.³⁹² De Equality Council verklaarde op haar beurt in 2026 dat de beslissing van de gemeenteraad van Chisinau van mei 2025 om in de praktijk de Pride te verbieden in strijd is met nationale en internationale standaarden voor niet-discriminatie.³⁹³

In april 2025 verwierp een rechtbank een klacht gericht tegen een beslissing van de Equality Council die stelde dat het verzet van de orthodoxe kerk in 2022 tegen de Pride in Chisinau een daad van aanzetten van discriminatie op basis van seksuele geaardheid was. De voormalige president en leider van de Socialistische partij, Igor Dodon, beschuldigde hierop de PAS-partij van het bevorderen van LGBTI-rechten ten koste van traditionele waarden.³⁹⁴ In april 2026 veroordeelde een rechtbank een man tot een administratieve boete wegens discriminatie omwille van uitspraken die hij deed tijdens een verkiezingsbijeenkomst in september 2025. Hij stelde er aan een politicus de vraag of leden van de LGBTI-gemeenschap vernietigd of gedood moeten worden.³⁹⁵

ECRI schrijft in 2024 dat er meldingen zijn van fysiek geweld tegen LGBTI-persoonen die de ordediensten niet altijd gepast opvolgen. Klachten van LGBTI-persoonen worden vaak behandeld als "hooliganisme". ECRI geeft geen duiding over het aantal van dergelijke incidenten.³⁹⁶ ILGA vermeldt in haar rapport van 2024, dat over gebeurtenissen in 2023 handelt, twee incidenten van fysiek geweld ten aanzien van LGBTI-persoonen.³⁹⁷ Voor 2025 vermeldt ILGA een incident van fysiek geweld en meldt het dat de ordediensten volgens het slachtoffer niet adequaat reageerden.³⁹⁸ Ook GenderDoc-M documenteert voor 2025 een incident van fysiek geweld vanwege de seksuele geaardheid van een persoon. Daarnaast stelt het 12 incidenten vast van discriminatie en/of intimidatie omwille van iemands seksuele geaardheid of genderidentificatie.³⁹⁹

GenderDoc-M schrijft in zijn rapport van 2026 dat haattaal en het aanzetten tot discriminatie ten aanzien van LGBTI-persoonen zelden door de politie of de openbare aanklager onderzocht wordt. Wanneer dit toch gebeurt, dan zijn de onderzoeken vaak ontoereikend. Meldingen ervan worden vaak geklasseerd als kleine misdrijven of genegeerd en slachtoffers worden ontraden om formele aanklachten in te dienen. Er zou volgens GenderDoc-M dan ook sprake zijn van onderrapportering, niet alleen inzake haattaal, maar ook voor incidenten van fysiek geweld ten aanzien van LGBTI-persoonen. Dit ook door een gebrek aan vertrouwen in de ordediensten, vrees voor stigmatisering en een risico op secundair slachtofferschap.⁴⁰⁰

In 2023 zijn er 15 strafzaken geopend inzake veroordelen omwille van seksuele geaardheid of genderidentiteit. In juni 2024 waren er twee veroordelingen in eerste aanleg voor zaken van bevooroordeeldheid ten aanzien van LGBTI-persoonen. De veroordeelden kregen geldstraffen opgelegd.⁴⁰¹

UNDP schrijft in 2025 dat LGBTI-persoonen sterke moeilijkheden ondervinden om toegang te hebben tot justitie omwille van diepgewortelde maatschappelijke veroordelen en systematische discriminatie

³⁹² DW, 18/10/2025, [url](#); ILGA Europe, 02/2026, pp. 1, 2, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 152, [url](#)

³⁹³ Equality Council, 16/03/2026, p. 11, [url](#)

³⁹⁴ ILGA Europe, 02/2026, p. 1, [url](#)

³⁹⁵ Gazeta SP, 15/04/2026, [url](#)

³⁹⁶ ECRI, 12/11/2024, pp. 20-21, [url](#)

³⁹⁷ ILGA, 29/02/2024, p. 1, [url](#)

³⁹⁸ ILGA Europe, 02/2026, p. 1, [url](#)

³⁹⁹ GenderDoc-M, 02/2026, pp. 3, 26-27, 36-28, [url](#)

⁴⁰⁰ GenderDoc-M, 02/2026, pp. 7, 25, [url](#)

⁴⁰¹ EC, 30/10/2024, p. 40, [url](#)

binnen justitie en bij de politie. Daarnaast leidt UNDP uit een bevraging van 2024 af dat LGBTI-personen een matige kennis hebben van hun wettelijke rechten en van de juridische procedures.⁴⁰²

In een bevraging van 2025 door GenderDoc-M van 116 LGBTI-personen verklaart 70 % dat ze zich niet veilig voelen om geweldsincidenten vanwege hun geaardheid te melden aan de ordediensten. Twee derde zeggen dat in hun opinie openbare instellingen niet over de expertise beschikken om adequaat op dergelijke incidenten te reageren. Degenen die hiervoor toch contact hebben met de autoriteiten beoordelen die ervaring vaker negatief dan positief.⁴⁰³

UNDP schrijft in 2025 dat LGBTI-personen ervaren dat wetten en regels inconsistent toegepast worden voor hen. Sommige functionarissen zijn openlijk vijandig terwijl anderen meer neutraal of steunend handelen. Dit veroorzaakt onzekerheid bij leden van de LGBTI-gemeenschap omdat ze niet kunnen inschatten of ze eerlijk behandeld zullen worden.⁴⁰⁴

Een andere vaststelling van GenderDoc-M is dat situaties van huiselijk geweld bij koppels van hetzelfde geslacht, niet worden behandeld als zaken van huiselijk geweld. De slachtoffers, voornamelijk mannen, kunnen volgens de ngo niet genieten van dezelfde beschermingsmechanismen als personen in een heteroseksuele relatie.⁴⁰⁵

In de loop van 2025 hebben oppositiepartijen minstens twee maal een wetsvoorstel ingediend dat er op gericht was om kinderen en traditionele familiewaarden van Moldavië te beschermen tegen wat het omschrijft als "LGBTI propaganda". De meerderheid heeft deze voorstellen telkens verworpen.⁴⁰⁶

Promo-Lex schrijft in 2025 dat anti-LGBTI-retoriek systematisch gebruikt wordt als een politiek instrument, vooral tijdens verkiezingen. Dergelijke haattaal omvat onder meer het promoten van homofobe stereotypen, narratieven van sociale exclusie en het rechtvaardigen van discriminatie. In de loop van 2025 hebben verschillende politici, zowat allen uit het oppositiekamp, zich negatief of discriminerend uitgelaten ten aanzien van de LGBTI-gemeenschap. Daarnaast hebben verschillende oppositiepolitici ook haatdragende en/of intimiderende uitspraken gedaan ten aanzien van organisaties en mensenrechtenactivisten die zich inzetten voor de LGBTI-gemeenschap. In de aanloop naar de parlementsverkiezingen van 2025 was er een toename waarneembaar van dergelijke uitspraken.⁴⁰⁷

3.4. Vrijheid van meningsuiting

USDOS schrijft dat de wetgeving vrijheid van meningsuiting voorziet, waaronder voor de media, en dat de autoriteiten deze rechten in het algemeen respecteren. Beperkingen hierop gelden enkel wanneer het een bedreiging van de nationale veiligheid betreft of van de territoriale integriteit, openbare orde of veiligheid. Er zijn gevallen waarbij journalisten het slachtoffer zijn van intimidatie, pesterijen en aanklachten voor de rechtbank vanwege hun werk. Hierbij zijn er geen aanwijzingen van betrokkenheid van de autoriteiten.⁴⁰⁸

LRCM voert in 2024 onderzoek uit om na te gaan of zogenaamde *strategic lawsuits against public participation SLAPPs*) aanwezig zijn in Moldavië. Hiermee duidt men het fenomeen aan waarbij critici worden afgeschrikt en/of het zwijgen opgelegd via het aanspannen van rechtszaken die hen veel geld en tijd kosten voor hun verdediging voor de rechtbank. Volgens LRCM garandeert de wet vrijheid van

⁴⁰² UNDP, 25/03/2025, pp. 71-72, [url](#)

⁴⁰³ GenderDoc-M, 02/2026, p. 5, [url](#)

⁴⁰⁴ UNDP, 25/03/2025, p. 74, [url](#)

⁴⁰⁵ USDOS, 21/02/2023, pp. 42-43, [url](#)

⁴⁰⁶ ILGA Europe, 02/2026, p. 1, [url](#)

⁴⁰⁷ GenderDoc-M, 02/2026, pp. 7, 8-16, 17-20, 21-24, [url](#)

⁴⁰⁸ USDOS, 22/04/2024, [url](#); USDOS, 12/08/2025, [url](#)

meningsuiting, maar wordt de media vaak geconfronteerd met rechtszaken die als *SLAPPs* aanzien kunnen worden. Meer dan de helft van dergelijke rechtszaken worden geopend door politici of openbare functionarissen en zijn vooral gericht tegen online nieuwsportalen en tv-zenders. Gemiddeld duren deze rechtszaken meer dan drie jaar, wat meer dan driemaal zo lang is als een gemiddelde civiele rechtszaak en 70 % van deze sinds 2019 ingediende aanklachten worden uiteindelijk verworpen. De gemiddelde geëiste schadeclaim was 95.000 Moldavische leu (MDL) of ongeveer 4.865 euro,⁴⁰⁹ terwijl er gemiddeld 15.000 MDL of 768 euro toegekend werd. Volgens LCRM passen de rechtbanken de wetgeving op een uniforme en correcte manier toe. Tegelijk kosten deze strafzaken de beklaagden geld en tijd en leiden ze tot periodes van onzekerheid voor hen.⁴¹⁰

Expert Grup schrijft dat er zich in de periode juli 2024 – juni 2025 incidenten voordeden van intimidatie, het lastig vallen en fysiek en verbaal geweld tegen journalisten. In een aantal gevallen ging het verbaal geweld ten aanzien van journalisten uit van politici. Er deden zich in februari – maart 2025 een aantal incidenten voor waarbij journalisten fysiek aangevallen werden door betogers. Middenveldorganisaties veroordeelden de aanvallen op de media, maar de reacties van de overheid bleven beperkt. Volgens de groep zijn journalisten nog steeds te weinig beschermd tegen geweld, bedreigingen en politieke en economische druk.⁴¹¹

LCRM vermeldt dat er zich in 2024 incidenten voorgedaan hebben waarbij politici of derden lasterlijke uitspraken deden over bepaalde media of hen beschuldigden van pro-overheid berichtgeving. Het gaat hierbij over media die als onafhankelijk beschouwd wordt volgens LCRM zoals Ziarul de Garda, Nokta.md, TV8, Jurnal TV en Independent Journalism Center. De uitspraken kwamen voornamelijk van pro-Russische politici zoals Igor Dodon, Vlad Filat en Ion Ceban. Het Independent Journalism Center verklaarde naar aanleiding hiervan dat een gebrek aan effectieve tegenmaatregelen een klimaat van straffeloosheid creëerde. In 2026 schrijft LCRM dat dergelijke aanvallen op de media in 2025 op hetzelfde niveau bleven. Informatie om journalisten of bepaalde mediakanalen in diskrediet te brengen werd voornamelijk verspreid via sociale mediaplatformen zoals Facebook en Telegram. Een nieuw fenomeen hierbij in 2025 was het nabootsen van Tiktok-profielen van journalisten. In 2025 was er ook sprake van rechtstreekse bedreigingen ten aanzien van journalisten.⁴¹²

Inzake de vrijheid van meningsuiting uit de ombudsman in zijn rapport van 2024 zijn ongerustheid over bedreigingen tegen journalisten en roept de overheid op om in te staan voor de bescherming van journalisten.⁴¹³ Daarnaast schrijft de ombudsman ook dat het intimideren van journalisten door strafzaken tegen hen aan te spannen zeer verontrustend is. De ombudsman stelt hierbij dat de vrijheid van meningsuiting en maatregelen voor openbare orde in balans moeten zijn en dat journalisten hun werk moeten kunnen doen zonder angst voor represailles.⁴¹⁴ In 2025 is er volgens de ombudsman een toename waarneembaar van gevallen van intimidatie of bedreiging van journalisten, deels in het kader van de verkiezingen. Dit geeft een gevaarlijke tendens weer naar het systematisch in diskrediet brengen van de rol van de media in een democratisch systeem en het kan de mogelijkheden beperken voor journalisten om objectief te rapporteren over het politiek bestel.⁴¹⁵

De Raad van Europa stelt dat de belangrijkste media in Moldavië gekleurd zijn in hun berichtgeving omwille van hun banden met politieke partijen.⁴¹⁶ En ook Freedom House schrijft in 2023 en 2024 dat een groot aantal sectoren van de media-industrie nog steeds gedomineerd worden door uitgaves

⁴⁰⁹ 1 euro is ongeveer 20 Moldavische leu (MDL) in: Wisselkoers.be, s.d., [url](#)

⁴¹⁰ LCRM (Nasu A., Mereuta V.), 29/07/2024, p. 3, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 35, [url](#)

⁴¹¹ Expert Grup, 29/07/2025, p. 69, [url](#)

⁴¹² LCRM, 18/03/2025, p. 8, [url](#); LCRM, 27/02/2026, pp. 8-10, [url](#)

⁴¹³ The People's Advocate, 07/05/2024, p. 33, [url](#)

⁴¹⁴ The People's Advocate, 23/10/2023, p. 15, [url](#)

⁴¹⁵ The People's Advocate, 08/05/2026, pp. 152-154, [url](#)

⁴¹⁶ CoE- Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 29, [url](#)

die verbonden zijn met politieke partijen en oligarchen. Specifiek de nationale televisiekanalen zijn zowat allemaal eigendom van personen met banden met politieke partijen, wat er volgens USDOS toe leidt dat journalisten zelfcensuur toepassen. Het kan voor journalisten moeilijk zijn toegang te krijgen tot informatie en er is steeds een latente dreiging van rechtszaken tegen hen vanwege politici of andere publieke figuren.⁴¹⁷ De OSCE voegt hier aan toe dat de rechtbanken veelal vonnissen vellen in het voordeel van vrijheid van meningsuiting maar dat langdurige en kostelijke rechtszaken in de praktijk druk kunnen uitoefenen op mediahuizen. Nog volgens de OSCE steunt onafhankelijke media en onderzoeksjournalistiek in Moldavië grotendeels op buitenlandse financiering.⁴¹⁸

Expert Grup stelt in 2024 dat de bestaande wetgeving en procedures onvoldoende en inefficiënt zijn om transparantie over het eigenaarschap van media te garanderen. Ook in 2025 zijn er geen wetswijzigingen doorgevoerd om hier een antwoord op te geven. Eind 2024 hield een werkgroep wel discussies over mogelijke wetsaanpassingen hierrond, maar dat leidde niet tot concrete wetsvoorstellen. Een aantal mediakanalen worden volgens Expert Grup door de eigenaars gebruikt om de publieke opinie te manipuleren en desinformatie te verspreiden. Een gebrek aan wettelijk gegarandeerde transparantie leidt er toe dat burgers zich niet over eigenaarschap van media kunnen informeren.⁴¹⁹

Daarnaast vermeldt Expert Grup als een positieve evolutie de creatie in november 2023 van de Press Council of the Republic of Moldova die als een zelfregulerende structuur de kwaliteit en de aansprakelijkheid en naleving van ethische normen van de media moet bevorderen. In de periode juli 2024 – juni 2025 behandelde de Council 39 klachten over de media van instellingen en burgers.⁴²⁰

Reporters without Borders schrijft in 2023 en 2024 dat het medialandschap in Moldavië sterk gepolariseerd is en dat voornamelijk mediakanalen banden hebben met politieke actoren. In 2025 stelt Reporters Without Borders dat het medialandschap nog steeds gepolariseerd is tussen pro-Russische en pro-Westerse kampen, maar dat oligarchen en politieke leiders er minder controle over uitoefenen. De meerderheid van de media volgt de politieke lijn van de partij waarmee ze banden hebben en slechts een beperkt deel van de media behandelt zaken die de autoriteiten in verlegenheid kunnen brengen. Persvrijheid en het recht op informatie zijn wel gegarandeerd door de wet, maar toegang tot informatie wordt soms ondermijnd en er doen zich arbitraire rechtszaken tegen de media voor. In 2023 zijn de licenties van enkele mediakanalen ingetrokken waarop ze hun werking verplaatsen naar sociale media-platformen.⁴²¹

Moldavië steeg op de World Press Freedom Index van Reporters without Borders van de 89ste plaats in 2021 naar de 40ste plaats in 2022 en de 28ste plaats in 2023. In 2024 zakte ze terug naar de 31ste plaats waarna ze in 2025 daalde naar de 35ste plaats om in 2026 terug naar de 31ste te gaan.⁴²²

De EC schrijft in 2025 dat in Moldavië in het algemeen de wettelijke garanties voor de vrijheid van meningsuiting en voor een stimulerende omgeving voor vrije, onafhankelijke en professionele media verder versterkt moet worden. De vrije meningsuiting is in het algemeen verzekerd, maar de wettelijke normen moeten nog in lijn gebracht worden met het EU-acquis, de aanbevelingen van de Venetië Commissie en Europese standaarden. In 2025 vonden er aanpassingen plaats aan de wet voor audiovisuele mediadiensten die een antwoord moeten bieden op problemen rond marktconcentratie

⁴¹⁷ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); USDOS, 30/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

⁴¹⁸ OSCE, 05/11/2023, p. 13, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 35, [url](#)

⁴¹⁹ Expert Grup, 29/07/2025, p. 71, [url](#)

⁴²⁰ Expert Grup, 29/07/2025, p. 72, [url](#)

⁴²¹ Reporters without Borders, 2023, [url](#); Reporters Without Borders, 2024, [url](#); Reporters without Borders, 2026, [url](#)

⁴²² EC, 08/11/2023, p. 35, [url](#); Reporters without Borders, 2023, [url](#); Reporters without Borders, 2026, [url](#)

en de benoemings- en ontslagprocedure van het management van de mediaregulator en de nationale zender. Verder uit de EC bezorgdheid over de wet over strategische investeringen die toestaat om zendlicenties in te trekken op basis van onregelmatige investeringen of nationale veiligheid. Er zijn volgens de EC ook nog lacunes in het regelgevend kader voor online en gedrukte media. Daarnaast merkt de EC op dat de editoriale onafhankelijkheid van private mediaondernemingen in het algemeen verzekerd is.⁴²³

In 2024 en 2025 merkt EC op dat er zich nog gevallen van intimidatie van journalisten voordoen, waaronder verbale aanvallen door politici en overheidsfunctionarissen. De autoriteiten veroordelen dergelijke incidenten. De ordediensten komen hierbij zelden actief tussen om journalisten te beschermen, waardoor de meeste van dergelijke incidenten zonder gevolg voor de daders blijven.⁴²⁴ Aanvullend schrijft Expert Grup in 2024 dat wanneer gevallen van intimidatie, verbaal en/of fysiek geweld ten aanzien van journalisten plaatsvinden de relevante autoriteiten meestal niet reageren en evenmin een onderzoek opstarten. Expert Grup vermeldt wel een geval waarbij een minister na het gebruik van obscene taal zich op sociale media verontschuldigde nadat de PAS-partij zich publiekelijk negatief over zijn taalgebruik uitgelaten had.⁴²⁵ In juli 2025 versterkten aanpassingen aan de Strafwet de bescherming van journalisten door strengere straffen te voorzien bij intimidatie, ook online, en bij gevallen van geweld of bedreigingen tegen hen.⁴²⁶

De Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat de vrijheid van meningsuiting ingeschreven is in de Grondwet en dat de wetgeving inzake media de laatste jaren verbeterd is. Sinds het aantreden van de PAS-regering in 2021 doen er zich geen gevallen van intimidatie of belagen van journalisten door de overheid meer voor. De overheid geeft ook meer gevolg aan resultaten van onderzoeksjournalistiek. Daarnaast doen er zich volgens de Bertelsmann Stiftung en UNHRC in 2026 nog gevallen voor waarbij journalisten geïntimideerd worden door belangengroepen of zakenmannen. Verder getuigen journalisten dat ze moeilijk toegang krijgen tot overheidsgegevens.⁴²⁷

Na de Russische invasie in Oekraïne in februari 2022 beperkten de autoriteiten via nieuwe wetgeving van juni 2022 de toegang tot Russische media in Moldavië. Russische televisie kan er niet meer uitgezonden worden. In de wetgeving is nu opgenomen dat enkel media van EU-landen, de VS, Canada en landen die de European Convention on Transfrontier Television ratificeerden, toegelaten is. De OSCE merkt hierover op dat het verbieden van uitzendingen van bepaalde landen niet strookt met het proportionaliteitsprincipe.⁴²⁸ De Venetië Commissie van de Raad Europa stelt in een eerste advies over deze wetgeving dat beperkingen op mediavrijheid in lijn moeten zijn met drie vereisten, namelijk wettelijkheid, legitimiteit en proportionaliteit. De Commissie stelt dat de wet "pursues a legitimate aim and that its adoption responds to a pressing social need" omdat Moldavië is "heavily exposed to external sources of information and a constant target of disinformation activities from external sources".⁴²⁹ In december 2023 is er een Center for Strategic Communication and Combatting Disinformation opgericht dat de interinstitutionele strijd tegen desinformatie moet ondersteunen en coördineren.⁴³⁰

Na de Russische invasie in Oekraïne zijn er minstens 32 nieuwssites geblokkeerd in de strijd tegen Russische propaganda. Een groot deel van deze media zijn sindsdien gemigreerd naar sociale media,

⁴²³ EC, 04/11/2025, pp. 35-36, [url](#)

⁴²⁴ EC, 30/10/2024, p. 35, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 35, [url](#)

⁴²⁵ Expert Grup, 23/07/2024, p. 65, [url](#)

⁴²⁶ EC, 04/11/2025, p. 35, [url](#)

⁴²⁷ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 11, [url](#); UNHRC, 02/04/2026, p. 10, [url](#)

⁴²⁸ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); USDOS, 30/03/2023, [url](#); OSCE, 05/11/2023, p. 13, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴²⁹ CoE- Parliamentary Assembly, 08/01/2023, p. 30, [url](#)

⁴³⁰ EC, 30/10/2024, p. 37, [url](#)

voornamelijk Telegram, waar ze wel actief kunnen blijven. Om deze propaganda het hoofd te bieden zet Moldavië in op campagnes rond media-educatie.⁴³¹

Er bestaat, volgens Freedom House en de Raad van Europa, enige ongerustheid over de onafhankelijkheid van de Moldavische mediaregulator, de Audiovisual Council (AVC). Wetswijzigingen van 2021 maken dat het parlement sterkere controle heeft over de Council en ook over de staatszender Teleradio-Moldova.⁴³² Sinds mei 2025 werkt het parlement aan amendementen aan de mediawetgeving die onder meer de bevoegdheid voor het aanstellen van het hoofd van de AVC en van de staatszender weg zou halen bij het parlement en bij een onafhankelijke instelling zou plaatsvinden. Op het moment van schrijven van deze COI Focus is dit wetsontwerp nog in behandeling.⁴³³

In 2024 schrijft de Bertelsmann Stiftung dat de onafhankelijkheid en de efficiëntie van de AVC toegenomen is.⁴³⁴ De EC schrijft in haar rapport van 2025 dat de AVC de bepalingen van de wet voor audiovisuele mediadiensten consistent en robuust toepast. De AVC legt hierbij boetes op aan media voor een gebrek aan lokaal geproduceerd materiaal of materiaal in het Roemeens, het niet respecteren van pluralisme en gebruik van manipulatieve praktijken en het verspreiden van haatberichten, discriminatie en desinformatie.⁴³⁵

De Raad van Europa vermeldt in april 2024 dat de AVC een nieuw online mediaregister lanceerde dat de transparantie over eigenaars van mediaondernemingen vergroot.⁴³⁶

In december 2022 zijn de licenties van zes televisiezenders ingetrokken nadat de AVC stelde dat ze desinformatie verspreidden en onjuiste informatie over de oorlog in Oekraïne gaven. De zes zenders waren allen eigendom van de oligarch Ilan Shor. De OSCE schrijft dat deze maatregel als disproportioneel gezien kan worden, maar voegt er aan toe dat verschillende lokale contacten van de OSCE de maatregel legitiem en proportioneel achtten omdat de zenders een bedreiging voor de nationale veiligheid zijn. De contacten merken wel op dat de AVC de beslissing niet voldoende onderbouwd heeft.⁴³⁷ In 2023 schortte de Council for the Promotion of Investment Projects of National Importance de licenties op van twaalf tv-kanalen. Dit omwille van vermeende banden met oligarchen die op een sanctielijst staan. Deze maatregel is in januari 2024 verlengd en in augustus 2024 trok de Council de licenties in van negen tv-kanalen en twee radiokanalen omwille van "financiering door ongepaste bronnen".⁴³⁸

In de autonome deelrepubliek Gagaoezië zijn er meldingen van intimidatie van onafhankelijke journalisten door de autoriteiten.⁴³⁹

3.5. Vrijheid van vergadering en vereniging

Volgens Freedom House, de EC, Promo-Lex en Bertelsmann Stiftung is de vrijheid van samenkomst en vereniging vervat in de Grondwet en wetgeving en worden ze in de praktijk in het algemeen gerespecteerd. Manifestaties, waaronder antiregeringsbetogingen, worden in de regel niet

⁴³¹ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 11, [url](#)

⁴³² Freedom House, 09/03/2023, [url](#); CoE- Parliamentary Assembly, 08/01/2023, pp. 29-30, [url](#)

⁴³³ Expert Grup, 29/07/2025, p. 73, [url](#)

⁴³⁴ Bertelsmann Stiftung, 19/03/2024, p. 11, [url](#)

⁴³⁵ EC, 04/11/2025, p. 36, [url](#)

⁴³⁶ CoE, 02/04/2024, [url](#)

⁴³⁷ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); USDOS, 30/03/2023, [url](#); OSCE, 05/11/2023, pp. 13-14, [url](#); LRCM, 15/06/2023, p. 7, [url](#)

⁴³⁸ EC, 30/10/2024, p. 36, [url](#)

⁴³⁹ Expert Grup, 29/07/2025, p. 69, [url](#)

tegengehouden door de autoriteiten. De ordediensten treden correct op en beschermen vreedzame betogingen in lijn met de wetgeving.⁴⁴⁰

In januari 2025 zijn er zo'n 17.400 ngo's actief in Moldavië tegenover 14.300 in 2020.⁴⁴¹

Er is een ngo-middenveld actief in Moldavië en deze kunnen hun werkzaamheden ontplooiën zonder oneigenlijke beperkingen. Volgens Bertelsmann Stiftung is het merendeel van de actieve ngo's geconcentreerd in de hoofdstad Chisinau en in de steden Balti en Comrat. Het aantal ngo's is eerder klein in Moldavië en op het platteland bijna onbestaande. Sociale zelforganisatie is beperkt, wat volgens Bertelsmann mogelijk een erfenis is van het Sovjetverleden. Sociale bewegingen die zich inzetten voor specifieke groepen zoals vrouwen en seksuele minderheden staan relatief zwak. Zowat 80 à 90 % van de financiering van middenveldorganisaties komt uit het buitenland, wat hen kwetsbaar maakt.⁴⁴²

Freedom House schrijft op zijn beurt in 2024 dat de ngo-sector actief is en grotendeels zonder restricties kan werken. Tegelijk zijn er zeer weinig bronnen voor financiële steun voor ngo's, die daardoor voornamelijk afhankelijk blijven van buitenlandse fondsen.⁴⁴³

Expert Grup merkt in 2024 op dat het Civil Society Development Programme op een correcte manier opgesteld is met inspraak van het middenveld. Het ziet evenwel enige pijnpunten, zo is de financiering van het programma volgens Expert Grup ontoereikend en is er onvoldoende permanente samenwerking tussen de overheid en het middenveld voorzien om het op te volgen.⁴⁴⁴

De EC schrijft in 2025 dat maatschappelijke middenveldorganisaties in het algemeen in een stimulerende omgeving kunnen werken. Het regelgevend kader voor het oprichten en voor de werking van middenveldorganisaties is volledig in lijn met EU-standaarden. Het middenveld is actief betrokken bij beslissingsprocessen van de overheid en bij de technische fase van het EU-toetredingsproces. Sinds eind 2024 hebben alle ministeries overlegplatformen met het middenveld al zijn ze niet allemaal even actief. Daarnaast moeten er volgens de EC nog stappen ondernomen worden om tekortkomingen in de effectieve bescherming van middenveldorganisaties en mensenrechtenactivisten aan te pakken. Het wegvallen van subsidies van USAID in 2025 toont aan dat het middenveld steunt op buitenlandse fondsen wat een uitdaging kan zijn voor hun duurzame werking op lange termijn.⁴⁴⁵

De ombudsman vermeldt in 2026 dat vrijheid van vereniging in het algemeen gerespecteerd wordt in Moldavië. De ombudsman merkt daarbij op dat er wel een aantal elementen zijn die leiden tot bezorgdheid. Zo vonden er volgens de ombudsman in 2025 enkele incidenten plaats waarbij de ordediensten op een disproportionele manier de toegang tot de publieke ruimte verboden en tussenkwamen bij samenkomsten. De ombudsman stelt dat het geïsoleerde incidenten waren, maar dat het steeds politieke samenkomsten betrof.⁴⁴⁶

UNHRC stelt in 2026 dat het wettelijk kader voor ngo's hervormd is waardoor voorgaande restricties op hun registratie en werking niet meer gelden. Daarbij merken ze wel op dat er nog meldingen zijn van intimidatie door publieke figuren ten aanzien van ngo's en mensenrechtenactivisten.⁴⁴⁷

⁴⁴⁰ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); EC, 30/10/2024, p. 37, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#); Promo-Lex, 12/12/2023, pp. 22-23, [url](#); EC, 04/11/2025, p. 37, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 10, [url](#)

⁴⁴¹ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 32, [url](#)

⁴⁴² Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 03/2026, pp. 16, 32, [url](#)

⁴⁴³ Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁴⁴ Expert Grup, 23/07/2024, pp. 29-31, [url](#)

⁴⁴⁵ EC, 04/11/2025, p. 22, [url](#)

⁴⁴⁶ The People's Advocate 16/01/2026, pp. 22-23, [url](#)

⁴⁴⁷ UNHRC, 02/04/2026, p. 11, [url](#)

De onafhankelijke monitoringsorganisatie CSO Meter gaf in 2025 een score van 4,8 op 7 voor het algemene werkingsklimaat voor het sociale middenveld in Moldavië. Dit was dezelfde score als in 2024. Volgens CSO Meter kende het middenveld een crisis begin 2025 toen USAID een groot deel van zijn financiering introk. De winst van de pro-Europese partijen in de parlementsverkiezingen van september 2025 zorgt er dan weer voor dat hervormingen die het middenveld ten goede komen verder uitgerold worden. Daarnaast zag CSO Meter positieve evoluties voor het middenveld in de categorieën recht op privacy, samenwerking tussen overheid en het maatschappelijk middenveld en het recht op deelname in het beslissingsproces van de overheid.⁴⁴⁸

Door een gebrek aan financiering is het voor ngo's vaak moeilijk om hun werking in stand te houden volgens Bertelsmann Stiftung. Buitenlandse actoren subsidiëren 80 % tot 90 % van het maatschappelijk middenveld, vooral de EU, UNDP en de VS. Dit maakt hen kwetsbaar voor aanvallen door sommige politici die hen aanduiden als "buitenlandse actoren", wat het vertrouwen van de bevolking in het maatschappelijk middenveld schaadt.⁴⁴⁹

LRCM publiceerde in 2023 en 2024 een jaarrapport over aanvallen op middenveldorganisaties in Moldavië in het voorgaande jaar. Met "aanvallen" duidt LRCM verklaringen en acties van politici en media aan die "present nonprofits as organizations that promote the interests of foreign countries, serve the interests of political parties, or waste millions on useless reforms" en "contribute to the deterioration of the working environment of these actors".⁴⁵⁰ In 2022 neemt LRCM een daling waar van het aantal van dergelijke aanvallen ten aanzien van 2021. LRCM meent dat dit veroorzaakt kan zijn door de verkiezing van de PAS-regering in 2021. De aanvallen die zich nog wel voordeden waren voornamelijk gericht tegen de justitiehervormingen die plaats vinden. In 2023 bleef het aantal aanvallen volgens LRCM op hetzelfde niveau als in 2022. Wel nam het een verschuiving waar van incidenten die gebruik maakten van traditionele media zoals televisie en kranten naar incidenten die uitgevoerd werden via sociale media. Een aanzienlijk aantal van de aanvallen viseerden de justitiehervormingen, de LGBTI-gemeenschap en anticorruptieonderzoeken. De aanvallen namen verschillende vormen aan waaronder: valse publieke verklaringen, haatopruisende speeches, stigmatisering, beledigingen, intimidatie, bedreiging, juridische procedures en verordeningen die het werk van middenveldorganisaties hinderen.⁴⁵¹

Vakbonden ondervinden geen hinder in hun werking, maar in de praktijk blijkt dat ze enkel een beperkte rol spelen in het beschermen van de rechten van werknemers. Volgens Bertelsmann Stiftung omdat ze geen invloed kunnen uitoefenen op de wetgeving of op werkgevers. Mede door de zwakke positie van vakbonden zijn er meldingen van uitbuiting van werknemers.⁴⁵²

4. Transnistrië

4.1. Algemene politieke situatie

Transnistrië wordt internationaal erkend als deel van Moldavië maar is de facto onafhankelijk sinds een kort militair conflict in 1992 waarbij het zich met Russische steun afscheurde van Moldavië. De bevolking van Transnistrië is multi-etnisch en overwegend Russischsprekend. Tot op heden blijft de

⁴⁴⁸ CSO Meter, 03/2026, p. 10, [url](#)

⁴⁴⁹ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 32, [url](#)

⁴⁵⁰ LRCM, 15/06/2023, pp. 3, 6, [url](#); LRCM, 31/05/2024, pp. 4, 6, [url](#)

⁴⁵¹ LRCM, 15/06/2023, pp. 3, 6, [url](#); LRCM, 31/05/2024, pp. 4, 6, [url](#)

⁴⁵² Freedom House, 09/03/2023, [url](#); USDOS, 30/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 16, [url](#)

situatie een bevroren conflict waarbij overleg binnen de OSCE in een "5+2" overlegformaat voornamelijk geen uitweg biedt. Sinds 2022 ligt dit overleg stil en vindt er enkel nog bilateraal overleg tussen Moldavië en Transnistrië plaats via de OVSE.⁴⁵³

De Russische Federatie oefent nog steeds sterke controle uit over de lokale regering via politieke, economische en militaire steun, zonder welke de entiteit Transnistrië niet kan overleven. De Bertelsmann Stiftung stelt dat de entiteit als een soort van Russisch protectoraat aanzien kan worden. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelt dat de Russische controle over de regio van die grootte is dat ze Rusland verantwoordelijk acht voor de mensenrechtensituatie in de entiteit.⁴⁵⁴

Rusland heeft tot heden een militaire aanwezigheid in Transnistrië in de vorm van een Operative Group of Russian Forces (GOTR) en Russische militairen van de Joint Peacekeeping Forces. De eerste zijn er om een oud Sovjet wapendepot te bewaken en de laatste zijn officieel vredestroepen om het staakt-het-vuren van 1992 te behouden. Volgens Promo-Lex zijn ze officieel gescheiden eenheden, maar in de praktijk één militaire groep. De meerderheid van de militairen zijn lokaal geronseld, waarna ze bij intrede het Russisch staatsburgerschap verkrijgen. Er is geen duidelijkheid over de troepensterkte, maar die zou minstens 1.500 man bedragen.⁴⁵⁵

Volgens Bertelsmann Stiftung is er geen expliciete vijandigheid tussen Moldaviërs en inwoners van Transnistrië. De Moldavische autoriteiten voeren geen documentcontroles uit langs de administratieve scheidinglijn en een aanzienlijk aantal inwoners van de entiteit werken en studeren in Moldavië. De verhouding tussen de Moldavische autoriteiten en de de facto autoriteiten in de entiteit kent wel een zekere mate van spanning en wantrouwen.⁴⁵⁶

Na de Russische invasie in Oekraïne in februari 2022 was er een acute vrees dat de Russische overheid het Russisch militair contingent in Transnistrië zou gebruiken om de oorlog ook vanuit deze regio te voeren. Dit heeft echter tot bij het afsluiten van deze COI Focus niet plaatsgevonden. Moldavië roept geregeld op tot de terugtrekking van de Russische troepen uit Transnistrië. Sinds de invasie is er een "code geel terrorisme alarm" van kracht in de entiteit.⁴⁵⁷ Sinds de Russische invasie in 2022 heeft Oekraïne de grens met Transnistrië afgesloten waardoor alle transport naar de entiteit via Moldavië moet verlopen. Dit versterkt de invloed van Moldavië op Transnistrië waar lokale bedrijven sinds 2024 in- en uitvoertaksen aan Moldavië moeten betalen.⁴⁵⁸

Politieke vrijheid is beperkt in Transnistrië en de heersende politieke groep is nauw verweven met lokale economische belangen. Volgens Freedom House steunt heel het politieke establishment de separatistische agenda en de rol van Rusland als buitenlands beschermheer. Promo-Lex merkt daarbij op dat de lokale regering ook apart haar eigen belangen nastreeft, dit is zeker het geval inzake economisch gewin.⁴⁵⁹ Het politieke bestel in Transnistrië is gebaseerd op persoonlijke zakenbelangen, nepotisme en favoritisme en er zijn weinig beveiligingen tegen corruptie zichtbaar.⁴⁶⁰

⁴⁵³ CRS, 23/08/2024, p. 2, [url](#)

⁴⁵⁴ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Promo-Lex, 07/12/2023, p. 12, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 6, [url](#)

⁴⁵⁵ Promo-Lex, 08/12/2022, pp. 5, 7-8, 16-17, [url](#); CRS, 23/08/2024, p. 2, [url](#); Promo-Lex, 07/12/2023, p. 12, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 6, [url](#)

⁴⁵⁶ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, pp. 32-33, [url](#)

⁴⁵⁷ Promo-Lex, 07/12/2023, pp. 12-13, [url](#); Promo-Lex, 06/03/2026, p. 35, [url](#)

⁴⁵⁸ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 6, [url](#)

⁴⁵⁹ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Promo-Lex, 08/12/2022, p. 5, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁶⁰ Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

Het systeem in Transnistrië verleent in de praktijk geen ruimte voor onafhankelijke politieke activiteiten. Oppositiepartijen hebben formeel het recht actief te zijn, maar hebben geen realistische mogelijkheid om aan de macht te komen.⁴⁶¹

De president van de entiteit kan tweemaal na elkaar verkozen worden voor een termijn van vijf jaar. Het parlement, de Supreme Council, is samengesteld uit 33 leden die voor een termijn van vijf jaar zetelen.⁴⁶² Op 30 november 2025 vonden er parlementsverkiezingen plaats in de entiteit waarbij 29 zetels gewonnen werden door de overheidsgetrouwe partij Obnovlenie en vier andere door overheidsgetrouwe kandidaten. Volgens officiële cijfers was er een opkomst van 26 %. Tegelijkertijd werden er ook 76 burgemeesters verkozen die eveneens allen lid zijn van Obnovlenie.⁴⁶³

In december 2021 is Vadim Krasnoselskiy verkozen voor een tweede termijn als president met 79 % van de stemmen. De verkiezingen zijn niet correct verlopen volgens Freedom House. De voornaamste oppositiekandidaten konden zich niet registreren.⁴⁶⁴ Krasnoselskiy wordt gesteund door de politieke partij Obnovlenie, die gefinancierd wordt door Sheriff Enterprises, het zakenimperium dat zowat de volledige economie van Transnistrië domineert.⁴⁶⁵

Gezien Transnistrië internationaal niet erkend is, vinden er geen verkiezingswaarnemingsmissies plaats. De Centrale Kiescommissie wordt door tal van politieke actoren in de entiteit beschuldigd van partijdigheid en een gebrek aan onafhankelijkheid. In 2021 weigerde het klachten over de stembusgang te behandelen.⁴⁶⁶

4.2. Mensenrechtensituatie

De Moldavische ombudsman schrijft in 2026 dat er in Transnistrië sprake is van een mensenrechtencrisis die de negatieve trend van de voorgaande jaren voortzet. Ook in 2025 en 2024 omschreef de ombudsman mensenrechtenschendingen als een ernstig en verontrustend probleem in de entiteit. Inwoners hebben er te maken met grote en kleinere mensenrechtenschendingen waaronder arbitraire arrestaties en detentie, beperkingen op vrijheid van vergadering en expressie, ernstige bedreigingen van de fysieke integriteit en leven.⁴⁶⁷

Promo-Lex schrijft dat mensenrechten in Transnistrië op een systematische manier geschonden worden en dat er tal van hindernissen in het leven geroepen zijn voor het aanklagen hiervan. Volgens de ngo is er sprake van een zeer repressieve omgeving. Dit vindt plaats in een klimaat van zowat totale straffeloosheid voor de daders van repressie. In 2025 stelde de ngo een verder afglijden van de mensenrechtensituatie in de entiteit vast mede door toedoen van toenemende repressie omwille van een economische crisis veroorzaakt door de stopzetting van Russische gasleveringen sinds januari 2025.⁴⁶⁸

In 2025 schrijft Promo-Lex dat de autoriteiten alle dissidente stemmen in de entiteit het zwijgen opleggen. Hierbij beperken ze de vrijheid van media en het maatschappelijke middenveld en moedigen ze een op militaire leest geschoeid schoolsysteem aan. De autoriteiten zetten hierbij in op geïnstitutionaliseerde propaganda om een nationale identiteit te creëren, en het steeds verder

⁴⁶¹ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁶² Freedom House, 09/03/2023, [url](#)

⁴⁶³ Moldova Matters, 11/12/2025, [url](#); Odessa Journal, 02/12/2025, [url](#)

⁴⁶⁴ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁶⁵ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁶⁶ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁶⁷ The People's Advocate, 07/05/2024, p. 63, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, p. 72, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 166, [url](#)

⁴⁶⁸ Promo-Lex, 06/03/2026, pp. 5, 7, [url](#)

uitbreiden van de censuurwetgeving en –maatregelen. Dit laatste zeker inzake onlinemediën. Verder voeren ze maximale controle uit over alle actoren die een alternatief narratief kunnen formuleren zoals journalisten, leerkrachten en onderwijsinstellingen. De wetgeving voor de strijd tegen extremisme is hierbij door de jaren heen geleidelijk aangepast. De doelstelling van deze wetten is volgens Promo-Lex om de positie van de leidende structuren van de entiteit te behouden.⁴⁶⁹ UNHRC schrijft in 2026 dat er in Transnistrië nog steeds meldingen zijn van het intimideren en lastig vallen van journalisten en dat er middenveldorganisaties te maken krijgen met beschuldigingen van extremisme en moeten werken in een uiterst restrictief klimaat.⁴⁷⁰

LRCM schrijft in 2026 dat monitoring van de vrijheid van meningsuiting in Transnistrië aangeeft dat er sprake is van een systematische beperking van de vrijheid van meningsuiting en het onderdrukken van de werking van onafhankelijke journalisten en mensenrechtenactivisten. De de facto autoriteiten maken hiervoor gebruik van verschillende repressieve methodes. Vrij journalistiek werk wordt gecriminaliseerd en/of gebrandmerkt als *fake news*. Mensenrechtenactivisten lopen een ernstig risico om veroordeeld te worden in gefabriceerde rechtszaken. Dit alles creëert een sfeer van intimidatie en ondermijnt de fundamentele vrijheden. Gezien er geen effectieve mechanismen zijn om de vrijheid van meningsuiting te beschermen heerst er een vorm van straffeloosheid in de entiteit.⁴⁷¹

USDOS en de ombudsman stellen dat in Transnistrië de vrijheid van meningsuiting onderdrukt wordt. De autoriteiten voeren er verder het programma 2020 - 2026 Strategie voor de Strijd Tegen Extremisme uit wat hen bijkomende bevoegdheden geeft om oppositiestemmen het zwijgen op te leggen, waarbij ze gebruik maken van valse voorwendselen zoals “veiligheid” en “extremisme”⁴⁷². Tegen verschillende personen is een rechtszaak geopend wegens het uiten van kritiek tegen de autoriteiten. Het publiek beledigen van de leider van de entiteit kan bestraft worden met gevangenisstraffen van maximaal vijf jaar. Daarnaast censureren de autoriteiten van de entiteit de media, onder meer via de controle van licenties en accreditaties. Journalisten passen daardoor vaak zelfcensuur toe.⁴⁷³

USDOS schrijft in 2024 en 2025 dat arbitraire arrestaties een ernstig probleem blijven in Transnistrië, zeker voor personen die de autoriteiten van de entiteit bekritisieren. Volgens USDOS zitten verschillende politieke gevangenen een straf uit in Transnistrië, de meeste van hen omwille van het uiten van kritiek op de autoriteiten. Daarnaast doen er zich in Transnistrië gevallen voor van personen die lang in voorhechtenis gehouden worden zonder dat de wetgeving hierrond gerespecteerd wordt.⁴⁷⁴

Promo-Lex stelt dat het juridisch systeem in Transnistrië onafhankelijkheid ontbeert en dat lokale wetgeving in strijd is met internationale standaarden. In 2025 heeft de entiteit een aantal aanpassingen aan de gerechtelijke procedures doorgevoerd. Deze leiden tot een vermindering van de procedurele garanties tegen misbruiken, bemoeilijken sterk de toegang tot vrije juridische bijstand en creëren onduidelijkheid over de rol van lokale overheidsactoren binnen de procedures van justitie.⁴⁷⁵

USDOS schrijft op zijn beurt dat de lokale autoriteiten in Transnistrië het principe van een eerlijk proces niet respecteren en dat rechtszaken vaak achter gesloten deuren plaatsvinden zonder dat er publieke informatie is over de aanklacht en zonder voorafgaande aankondiging. Beklaagden wordt vaak het recht op een eigen advocaat ontnomen.⁴⁷⁶ Freedom House stelt hierover dat het gerecht enkel

⁴⁶⁹ Promo-Lex, 06/06/2024, [url](#); Promo-Lex, 06/03/2026, pp. 17-21, 25-26, [url](#)

⁴⁷⁰ UNHRC, 02/04/2026, pp. 10, 11, [url](#)

⁴⁷¹ LRCM, 27/02/2026, p. 43, [url](#)

⁴⁷² USDOS, 12/08/2025, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 174, [url](#)

⁴⁷³ USDOS, 22/04/2024, [url](#); USDOS, 12/08/2025, [url](#)

⁴⁷⁴ USDOS, 22/04/2024, [url](#); USDOS, 12/08/2025, [url](#)

⁴⁷⁵ Promo-Lex, 07/12/2023, p. 14, [url](#); Promo-Lex, 06/03/2026, p. 39, [url](#)

⁴⁷⁶ USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

de belangen van de politieke autoriteiten en van Sheriff Enterprises dient. Rechtszaken worden vaak gehouden zonder enig respect voor de procedures of mogelijkheid van toezicht.⁴⁷⁷

Er is in de praktijk geen echte vrije media in Transnistrië volgens Freedom House en de ombudsman. De bestaande regelgeving heeft als doel elke vorm van oppositie te onderdrukken en de toegang tot alternatieve informatie te censureren. De bestaande mediakanalen worden sterk gecontroleerd door de overheid. Sheriff Enterprises domineert de lokale zenders, waardoor zelfcensuur alomtegenwoordig is. De weinige onafhankelijke kranten die er bestaan hebben een beperkte oplage. Kritische berichtgeving kan leiden tot strafrechtelijke vervolging. Er bestaat ook een zogenaamde lijst van extremistisch materiaal die de autoriteiten gebruiken om materiaal dat ze als bedreigend ervaren te verbieden. Het verspreiden van dergelijke inhoud kan tot zware straffen leiden.⁴⁷⁸ De autoriteiten censureren volgens USDOS de lokale media en daarnaast passen journalisten in de entiteit zelfcensuur toe voor een zeer breed gamma aan onderwerpen, zoals bijvoorbeeld de lokale autoriteiten en onafhankelijkheid van de entiteit.⁴⁷⁹ Promo-Lex schrijft dat de autoriteiten sinds 2022 het opgelegde "code geel terrorisme alarm" gebruiken om de persvrijheid in te perken.⁴⁸⁰

De autoriteiten oefenen een strikte controle uit over het maatschappelijke middenveld en vrijheid van vereniging is sterk gelimiteerd. Ngo's opereren in een zeer vijandige omgeving. Groepen die rond mensenrechten of andere gevoelige onderwerpen werken worden strikt opgevolgd of systematisch lastig gevallen.⁴⁸¹ Promo-Lex stelt dat het beperkte aantal ngo's die in Transnistrië actief zijn systematisch onderdrukt worden door de autoriteiten. Van de 645 ngo's in de entiteit zouden er zo'n 18 actief zijn rond mensenrechten.⁴⁸² Bertelsmann Stiftung schrijft in 2026 dat ngo's in Transnistrië slechts een beperkte activiteit kunnen ontplooien en ze er geen opvolging van mensenrechten of democratische processen kunnen uitvoeren. Ze kunnen er het slachtoffer worden van politiek gemotiveerde vervolging door de autoriteiten.⁴⁸³ Er is geen onafhankelijke vakbond in de entiteit.⁴⁸⁴

Op 15 februari 2022 voerden de Transnistrische autoriteiten de zogenaamde Guretski-wet in die het strafbaar maakt om bij internationale of Moldavische instellingen een klacht in te dienen over wandaden begaan door de lokale autoriteiten. Iemand die hierover een klacht indient bij bijvoorbeeld de Moldavische ordediensten kan hiervoor bestraft worden met een gevangenisstraf van maximaal acht jaar.⁴⁸⁵

USDOS schrijft in 2025 dat er meldingen zijn van foltering en vernederende behandeling in detentieplaatsen in Transnistrië. Hierbij onder meer het ontfangen van medische bijstand en langdurige eenzame opsluiting. Volgens hun bronnen wordt foltering vaak toegepast door de ordediensten om bekentenissen af te dwingen. Er bestaat in Transnistrië geen mogelijkheid om deze praktijken aan te klagen. Plaatsen voor voorhechtenis hebben vaak geen bedden of toiletten.⁴⁸⁶

Ook Promo-Lex stelt dat er in Transnistrië sprake is van onmenselijke omstandigheden in detentieplaatsen en dat gevangenen er mishandeld worden. Er zijn geen garanties voor toegang tot basisvoorzieningen zoals voedsel, water en sanitair en verder lopen gedetineerden het risico om

⁴⁷⁷ Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁷⁸ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 79-80, [url](#)

⁴⁷⁹ USDOS, 30/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#)

⁴⁸⁰ Promo-Lex, 06/03/2026, p. 35, [url](#)

⁴⁸¹ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁸² Promo-Lex, 23/11/2023, p. 15, [url](#); Promo-Lex, 06/03/2026, pp. 31-32, [url](#)

⁴⁸³ Bertelsmann Stiftung, 03/2026, p. 32, [url](#)

⁴⁸⁴ Freedom House, 09/03/2023, [url](#)

⁴⁸⁵ Freedom House, 09/03/2023, [url](#); LRCM, 15/06/2023, p. 8, [url](#); Promo-Lex, 08/12/2022, pp. 22-23, [url](#); Promo-Lex, 23/11/2023, p. 11, [url](#)

⁴⁸⁶ USDOS, 22/04/2024, [url](#); USDOS, 12/08/2025, [url](#)

verplicht te worden dwangarbeid uit te voeren. Bijkomend vermeldt Promo-Lex dat de wetgeving in de entiteit geen regelgeving rond foltering of mishandeling bevat en er geen strafmaat voor voorziet. Hierdoor is er zowat volledige straffeloosheid voor mishandeling en foltering door de ordediensten en vindt er evenmin monitoring van plaats. Promo-Lex voegt er nog aan toe dat de entiteit de hoogste ratio in Europa heeft van gevangenen ten aanzien van het bevolkingsaantal: 451 gevangenen per 100.000 inwoners. Zowat viermaal hoger dan het Europees gemiddelde. Volgens Promo-Lex is dit illustratief voor het repressieve karakter van het Transnistrische bestuur.⁴⁸⁷

Freedom House schrijft dat het bij de ordediensten een courante praktijk is om verdachten van een misdrijf te mishandelen en fysiek geweld te gebruiken om bekentenissen af te dwingen. Detentieomstandigheden zijn zeer slecht en er zijn meldingen van het onthouden van medische zorg.⁴⁸⁸

In 2024 schrijft de ombudsman dat de toegang tot detentieplaatsen in Transnistrië beperkt is. Deze situatie blijft ongewijzigd in 2026, maar de ombudsman voegt er aan toe dat ze nog steeds meldingen krijgen over daden van foltering en mishandeling bij detenties in Transnistrië.⁴⁸⁹

Volgens Promo-Lex, de Moldavische ombudsman en Freedom House wordt de vrijheid van religie sterk ingeperkt in Transnistrië. Hierbij worden onder meer de Getuigen van Jehova als extremistisch bestempeld en kunnen ze zich er niet registreren als religieuze groep.⁴⁹⁰

Een bijdrage van verschillende Moldavische ngo's aan het Universal Review van 2021 van UNHRC vermeldt dat er een gebrek van diensten is voor slachtoffers van huiselijk geweld. Slachtoffers verkrijgen enkel bijstand van ngo's en er zijn geen preventieprogramma's voor daders.⁴⁹¹ USDOS schrijft dat de Transnistrische wetgeving geen definitie van huiselijk geweld bevat en ze dus als andere misdrijven behandeld moet worden. De lokale autoriteiten ondernemen vaak geen actie wanneer een man zijn vrouw fysiek mishandelt.⁴⁹² Het wordt niet als een strafrechtelijke misdaad aanzien wanneer er "geen ernstige fysieke verwondingen zijn".⁴⁹³

Freedom House vermeldt dat vooral de etnische Roma als minderheidsgroep discriminatie ondervinden en lastig gevallen worden.⁴⁹⁴

Seksuele betrekkingen tussen personen van hetzelfde geslacht zijn illegaal in Transnistrië en er is geen wetgeving van kracht die leden van de LGBTI-gemeenschap beschermt tegen discriminatie. Er zijn meldingen van intimidatie van leden van de LGBTI-gemeenschap in de publieke ruimte en ze worden als groep gestigmatiseerd.⁴⁹⁵ Volgens GenderDoc-M is de situatie inzake LGBTI-rechten in de entiteit in 2025 extreem kwetsbaar en bovendien slecht gedocumenteerd omwille van de politieke en wettelijke context.⁴⁹⁶ Sinds 2024 ingevoerde wetgeving legt boetes van 260 euro en administratieve detentie op voor zogenaamde "propaganda voor niet-traditionele seksuele betrekkingen".⁴⁹⁷ In april 2025 heeft de regering in Transnistrië een wetsvoorstel ingediend dat aanpassingen in bestaande

⁴⁸⁷ Promo-Lex, 23/11/2023, p. 12, [url](#); Promo-Lex, 07/12/2023, p. 14, [url](#); Promo-Lex, 07/12/2023, p. 77, [url](#); Promo-Lex, 06/03/2026, pp. 40-42, [url](#)

⁴⁸⁸ Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁸⁹ The People's Advocate, 07/05/2024, p. 105, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 271, [url](#)

⁴⁹⁰ Promo-Lex, 23/11/2023, p. 11, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#); The People's Advocate, 24/10/2025, pp. 41 - 42, [url](#); The People's Advocate, 08/05/2026, p. 176, [url](#)

⁴⁹¹ UNHRC, 01/11/2021, p. 9, [url](#)

⁴⁹² USDOS, 22/04/2024, [url](#)

⁴⁹³ Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁹⁴ Freedom House, 29/02/2024, [url](#)

⁴⁹⁵ USDOS, 22/04/2024, [url](#); Freedom House, 29/02/2024, [url](#); GenderDoc-M, 02/2026, p. 40, [url](#)

⁴⁹⁶ GenderDoc-M, 02/2026, p. 40, [url](#)

⁴⁹⁷ LRCM, 18/03/2025, p. 32 [url](#)

wetgeving aanbrengt om zo een verbod op te leggen voor het verspreiden van informatie over niet-traditionele seksuele relaties, geslachtswijzigingen en de keuze van het niet krijgen van kinderen. Deze in juli 2025 goedgekeurde wet voorziet administratieve straffen en het tijdelijk ontbinden van organisaties die zich er aan schuldig maken.⁴⁹⁸

Sinds de Russische invasie in Oekraïne in 2022 is de bewegingsvrijheid van inwoners van Transnistrië ingeperkt volgens de Moldavische ombudsman, Promo-Lex en USDOS. Er zijn bijkomende controleposten geplaatst in de entiteit en aan de grenzen. De regels voor het controleren van personen zijn verstrengd en de ombudsman ontving berichten over hindernissen voor personen die de entiteit willen verlaten.⁴⁹⁹

⁴⁹⁸ ILGA Europe, 02/2026, p. 2, [url](#); GenderDoc-M, 02/2026, p. 41, [url](#); Promo-Lex, 06/03/2026, p. 5, [url](#)

⁴⁹⁹ The People's Advocate, 23/10/2023, p. 34, [url](#); USDOS, 22/04/2024, [url](#); The People's Advocate, 07/05/2024, p. 63, [url](#); Promo-Lex, 06/03/2026, p. 35, [url](#)

Bibliografie

Geschreven en audiovisuele bronnen

- Amnesty International (AI), *Amnesty International Report 2023/24*, 23/04/2024, <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/eastern-europe-and-central-asia/moldova/report-moldova/> [geraadpleegd 04/11/2024]
- Amnesty International (AI), *Human rights in Moldova Amnesty International*, 21/04/2026, <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/eastern-europe-and-central-asia/moldova/report-moldova/> [geraadpleegd op 28/05/2026]
- Amnesty International (AI), *Moldova submission to the un committee on the elimination of discrimination against women 93rd pre-sessional working group, 7-11 July 2025, list of issues*, 06/2025, <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2025/06/EUR5994042025ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 06/05/2026]
- Anticoruptie Procureur Bureau (APO), *RAPORT ANUAL cu privire la activitatea Procuraturii Anticoruptie în anul 2025 [Jaarverslag over de activiteit van het Openbaar Ministerie in 2025]*, 02/2026, https://www.procuratura.md/anticoruptie/sites/procuratura.md.anticoruptie/files/2026-02/raportul-procuraturii-anticoruptie-2025_0.pdf [geraadpleegd op 28/05/2026]
- BBC, *Moldovan oligarch jailed in \$1bn 'theft of the century' fraud case*, 22/04/2026, <https://www.bbc.com/news/articles/cwykz04e4ndo> [geraadpleegd op 04/05/2026]
- BBC, *Transnistria profile*, 22/05/2023, <https://www.bbc.com/news/world-europe-18284837> [geraadpleegd 27/11/2023]
- Bertelsmann Stiftung, *BTI 2022 Country Report Moldova*, 02/02/2022, https://bti-project.org/fileadmin/api/content/en/downloads/reports/country_report_2022_MDA.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]
- Bertelsmann Stiftung, *BTI 2024 Country Report Moldova*, 19/03/2024, <https://bti-project.org/en/reports/country-report/MDA> [geraadpleegd 4/11/2024]
- Bertelsmann Stiftung, *BTI 2026 Moldova Country Report: BTI 2026*, 03/2026, <https://bti-project.org/en/reports/country-report/MDA> [geraadpleegd op 04/05/2026]
- Clingendael Institute, *Moldova's vulnerabilities amid war in Ukraine*, 30/09/2022, <https://www.clingendael.org/pub/2022/walking-the-tightrope-towards-the-eu/2-domestic-political-vulnerabilities-and-the-russia-factor/> [geraadpleegd 26/11/2023]
- Comisia Pre-Vetting, *Three SCP candidates failed the resumed evaluation completed by the Pre-Vetting*, 08/12/2023, <https://vetting.md/en/three-scp-candidates-failed-the-resumed-evaluation-completed-by-the-pre-vetting/> [geraadpleegd 12/12/2023]
- Congressional Research Service (CRS), *Moldova: An Overview*, 23/08/2024, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10894https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10894/17> [geraadpleegd 23/08/2024]
- Consentmo, *Understanding Moldova's New Personal Data Protection Law: Implications for Shopify Merchants*, 04/09/2024, <https://www.consentmo.com/blog-posts/new-data-protection-law-in-moldova> [geraadpleegd 04/11/2024]
- Context, *Before Moldova vote, anti-LGBTQ+ content spikes online*, 26/09/2025, <https://www.context.news/big-tech/before-moldova-vote-anti-lgbtq-content-spikes-online> [geraadpleegd op 01/06/2026]
- Council of Europe (CoE) – European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), *ECRI report on the republic of Moldova (sixth monitoring cycle)*, 12/11/2024, <https://rm.coe.int/sixth-report-on-the-republic-of-moldova/1680b2097e> [geraadpleegd 18/11/2024]

Council of Europe (CoE) - European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), *Visit report Moldova, June 2025*, 04/12/2025, <https://rm.coe.int/4880299ae1> [geraadpleegd op 29/04/2026]

Council of Europe (CoE) - Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO), *GREVIO Baseline Evaluation Report Republic of Moldova*, 13/11/2023, <https://rm.coe.int/grevio-s-baseline-evaluation-report-on-legislative-and-other-measures-/1680ad46a1> [geraadpleegd op 08/12/2023]

Council of Europe (CoE) - Group of States against Corruption (GRECO), *Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies*, 04/2026, <https://rm.coe.int/grecorc5-2026-4-final-eng-compliance-report-moldova-pub/48802b4122> [geraadpleegd op 29/04/2026]

Council of Europe (CoE) - Parliamentary Assembly, *The honouring of obligations and commitments by the Republic of Moldova*, doc. 15680, 08/01/2023, <https://pace.coe.int/pdf/3bb00c0932c5643b382edf2403ccaa9bc1a7de0fd7a4c6019f29c45fe8c7cfbd/doc.%2015680.pdf> [geraadpleegd 27/11/2023]

Council of Europe (CoE) - Venice Commission, *Republic of Moldova - Final Opinion on limiting excessive economic and political influence in public life (de-oligarchisation)*, adopted by the Venice Commission at its 135th Plenary Session (Venice, 9-10 June 2023), 13/06/2023, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)019-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)019-e) [geraadpleegd 07/12/2023]

Council of Europe (CoE) - Venice Commission, *Republic of Moldova - Joint follow-up opinion of the Venice commission and the Directorate General of Human Rights and Rule of Law (DGI) of the Council of Europe to the joint opinion on the draft law on the external assessment of judges and prosecutors (CDL-AD(2023)023) Adopted by the Venice Commission at its 136 th Plenary Session (Venice, 6-7 October 2023)*, 09/10/2023, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)035-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)035-e) [geraadpleegd 27/11/2023]

Council of Europe (CoE) - Venice Commission, *Republic of Moldova - Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General of Human Rights and Rule of Law (DGI) of the Council of Europe on the draft law on the Prosecution Office for Anticorruption and Combatting Organised Crime*, 13/12/2025, [https://docs-venice.coe.int/api/Document?pdf=CDL-AD\(2025\)054-e](https://docs-venice.coe.int/api/Document?pdf=CDL-AD(2025)054-e) [geraadpleegd op 28/05/2026]

Council of Europe (CoE), *Barriers, remedies and good practices for women's access to justice in the republic of Moldova*, 07/2023, <https://rm.coe.int/barriers-remedies-good-practices-republic-moldova-2748-8251-8536-1/1680ac9b82> [geraadpleegd 27/11/2023]

Council of Europe (CoE), *Transparency of media ownership in Moldova enhanced*, 02/04/2024, <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/-/transparency-of-media-ownership-in-moldova-enhanced> [geraadpleegd 04/11/2024]

Council of the European Union, *Conference on accession to the European Union – republic of Moldova*, 21/06/2024, <https://www.consilium.europa.eu/media/451lqaal/ad00011en24.pdf> [geraadpleegd 04/11/2024]

CSO Meter, *Moldova 2025 Country Report*, 03/2026, https://csometer.info/sites/default/files/2026-03/ENG_Moldova_2025_Country_Report_final_0.pdf [geraadpleegd op 22/04/2026]

CSO Meter, *Moldova: New law to transpose GDPR into national legislation*, 05/06/2024, <https://csometer.info/updates/moldova-new-law-transpose-gdpr-national-legislation> [geraadpleegd 04/11/2024]

Deutsche Welle (DW), *LGBTQ+ people in Moldova embrace hope amid homophobia*, 18/10/2025, <https://www.dw.com/en/lgbtq-people-in-moldova-embrace-hope-amid-homophobia/a-74357038> [geraadpleegd op 20/05/2026]

Equaldex, *LGBT Equality Index*, 2026, <https://www.equaldex.com/equality-index> [geraadpleegd op 20/05/2026]

Equality Council, *Discrimination in the Republic of Moldova 2022*, 29/05/2023, https://egalitate.md/wp-content/uploads/2021/01/Egalitate_raport_2022_en-1.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

Equality Council, *Raport general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în republica Moldova anul 2025* [General report year 2025 regarding the situation in the field of preventing and combating

discrimination in the republic of Moldova] [Google machine translation], 16/03/2026, https://egalitate.md/wp-content/uploads/2021/01/Consiliul_pentru_egalitate_Raport_2025-1.pdf [geraadpleegd op 19/05/2026]

Euronews, *EU greenlights accession talks with Ukraine but Orbán vetoes €50-billion aid package*, 14/12/2023, <https://www.euronews.com/my-europe/2023/12/14/eu-greenlights-accession-talks-with-ukraine-and-moldova> [geraadpleegd 14/12/2023]

European Commission (EC), *Commission staff working document Republic of Moldova 2023 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2023 Communication on EU Enlargement policy*, 08/11/2023, https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_698%20Moldova%20report.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

European Commission (EC), *Commission staff working document republic of Moldova 2024 report accompanying the document communication from the commission to the European parliament, the Council, the Economic and social committee and the committee of regions 2024 Communication on EU enlargement policy*, 30/10/2024, https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/858717b3-f8ef-4514-89fe-54a6aa15ef69_en?filename=Moldova%20Report%202024.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

European Commission (EC), *Commission staff working document republic of Moldova 2024 report accompanying the document communication from the commission to the European parliament, the Council, the Economic and social committee and the committee of regions 2025 Communication on EU enlargement policy*, 04/11/2025, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025SC0758> [geraadpleegd op 20/04/2026]

European Commission (EC), *Communication from the commission to the European parliament, the European council and the council, Commission opinion on the republic of Moldova's application for membership of the European Union*, 17/06/2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0406> [geraadpleegd 27/11/2023]

European External Action Service (EEAS), *Country Gender Profile Republic of Moldova*, 07/09/2021, https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/country_gender_profile.pdf [geraadpleegd op 18/12/2023]

European Forum for Democracy and Solidarity, *Election Overview – Moldova: Local Elections*, 09/11/2023, <https://europeanforum.net/election-overview-moldova-local-elections/> [geraadpleegd 27/11/2023]

European Implementation Network, *Domestic violence de facto decriminalised in Moldova — European Implementation Network*, 24/09/2018, <https://www.einnetwork.org/ein-voices/2018/9/21/domestic-violence-de-facto-decriminalised-in-moldova> [geraadpleegd op 06/05/2026]

Expert Grup, *Republic of Moldova 2022, State of the Country Report*, 23/12/2022, https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/RST_2022_EN_Final_-_23.12.22.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

Expert Grup, *Republic of Moldova 2023, State of the Country Report*, 12/12/2023, https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/State_of_the_Country_Report_2023_en.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Expert Grup, *Shadow Report no. 1 Evaluation of the progress of the Republic of Moldova regarding the implementation of the recommendations of the European Commission in the context of the accession process to the European Union*, 23/07/2024, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/moldau/21365.pdf> [geraadpleegd 04/11/2024]

Expert Grup, *Shadow Report No. 2: Assessment of the progress of the Republic of Moldova in implementing the European Commission's recommendations on the Fundamentals Cluster in the context of EU accession*, 29/07/2025, <https://www.euromonitor.md/en/raportul-de-monitorizare-independenta-nr-2-evaluarea-progresului-republicii-moldova-in-implementarea-recomandarilor-comisiei-europene-privind-clusterul-elementele-fundamentale-in-contextul-aderarii-l/> [geraadpleegd op 22/04/2026]

Freedom House, *Freedom in the World 2023, Moldova*, 09/03/2023, <https://freedomhouse.org/country/moldova/freedom-world/2023> [geraadpleegd 27/11/2023]

Freedom House, *Freedom in the World 2023, Transnistria*, 09/03/2023, <https://freedomhouse.org/country/transnistria/freedom-world/2023> [geraadpleegd 27/11/2023]

- Freedom House, *Freedom in the World 2023, Transnistria*, 2024, 29/02/2024, <https://freedomhouse.org/country/transnistria/freedom-world/2024> [geraadpleegd 04/11/2024]
- Freedom House, *Freedom in the World 2024, Moldova*, 29/02/2024, <https://freedomhouse.org/country/moldova/freedom-world/2024> [geraadpleegd 04/11/2024]
- Freedom House, *Moldova: Freedom in the World 2025 Country Report*, 26/02/2025, <https://freedomhouse.org/country/moldova/freedom-world/2025> [geraadpleegd op 22/04/2026]
- Freedom House, *Nations in Transit 2023, Moldova*, 23/05/2023, <https://freedomhouse.org/country/moldova/nations-transit/2023> [geraadpleegd 27/11/2023]
- Ganhri, *Membership - GANHRI*, 12/2025, <https://ganhri.org/membership/> [geraadpleegd op 01/06/2026]
- Gazeta SP, *В Молдове оштрафовали мужчину за призыв к насилию в адрес ЛГБТК+-сообщества [In Moldavië kreeg een man een boete omdat hij opriep tot geweld tegen de LGBTQ+ gemeenschap]*, 15/04/2026, <https://esp.md/ru/sobytiya/2026/04/15/v-moldove-oshtrafovali-muzhchinu-za-prizyv-k-nasiliyu-v-adres-lgbtk> [geraadpleegd op 20/05/2026]
- GenderDoc-M, *Report on the situation of LGBT+ rights in the republic of Moldova, year 2025*, 02/2026, https://gdm.md/wp-content/uploads/2026/02/Report_GENDERDOC-M-2025_english.pdf [geraadpleegd op 20/05/2026]
- GS Foundation, *Our projects in Moldova - Global Security Sector Reform Foundation*, 03/04/2025, <https://gs-foundation.com/our-projects-in-moldova/> [geraadpleegd op 19/05/2026]
- Hague Conference on Private International Law, *1996 Child Protection Convention enters into force for the Republic of Moldova*, 05/01/2026, <https://www.hcch.net/en/news-archive/details/> [geraadpleegd op 07/05/2026]
- Informational Portal on the Justice Sector, *Closing the Justice Gap in Moldova – Specialized Paralegal Services*, 16/12/2021, <https://www.justitietransparenta.md/en/11-para-juristii-specializati-solutie-pentru-grupurile-marginalizate/> [geraadpleegd 27/11/2023]
- Informational Portal on the Justice Sector, *How Does State-Guaranteed Legal Aid Work?*, 18/07/2021, <https://www.justitietransparenta.md/en/6-asistenta-juridica-garantata-de-stat-cine-cand-si-cum-o-poate-solicita/> [geraadpleegd 27/11/2023]
- Informational Portal on the Justice Sector, *NGOs that provide free legal aid*, s.d., <https://www.justitietransparenta.md/en/ong-uri-care-ofera-asistenta-juridica-gratuita/> [geraadpleegd 18/05/2026]
- Informational Portal on the Justice Sector, *Paralegals*, s.d., <https://www.justitietransparenta.md/en/para-juristi/> [geraadpleegd 27/11/2023]
- Informational Portal on the Justice Sector, *State-guaranteed legal aid*, s.d., <https://www.justitietransparenta.md/en/asistenta-juridica-garantata-de-stat/> [geraadpleegd 27/11/2023]
- Institut français des relations internationales (IFRI) (Parmentier F.), *Moldova, a Political System Under Pressure: Between European Aspirations and War in Ukraine*, in *Russie.Eurasie.Visions*, No. 128, 05/2023, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/parmentier_moldova_2023.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]
- International Lesbian and Gay Association Europe (ILGA Europe), *Annual review of the human rights situation of lesbian, gay, bisexual, trans, and intersex people covering the period of January to December 2025*, 02/2026, <https://www.ilga-europe.org/files/uploads/2026/02/Annual-Review-2026-Moldova.pdf> [geraadpleegd op 20/05/2026]
- International Lesbian and Gay Association Europe (ILGA Europe), *LGBTI Rights in Moldova*, 2026, <https://database.ilga.org/moldova-lgbti> [geraadpleegd op 20/05/2026]
- International Lesbian and Gay Association Europe (ILGA Europe), *Moldova - Rainbow Map*, 12/05/2026, <https://rainbowmap.ilga-europe.org/countries/moldova/> [geraadpleegd op 20/05/2026]
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans & Intersex Association in Europe (ILGA Europe), *Annual review of the human rights situation of lesbian, gay, bisexual, trans, and intersex people in Moldova covering the period of*

January to December 2022, 14/02/2023, <https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/2023/moldova.pdf> [geraadpleegd op 21/12/2023]

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans & Intersex Association in Europe (ILGA Europe), *Annual review of the human rights situation of lesbian, gay, bisexual, trans, and intersex people covering the period of January to December 2023, Moldova*, 29/02/2024, https://www.ilga-europe.org/files/uploads/2024/02/2024_moldova.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

International Monetary Fund (IMF), *Corruption and Economic Growth in Moldova: A Reexamination* (Markevych M., Marinov M.), 09/02/2024, <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/Selected-Issues-Papers/2024/English/sipea2024003-print-pdf.ashx> [geraadpleegd 04/11/2024]

International Monetary Fund (IMF), *Republic of Moldova poverty reduction and growth strategy*, 02/2023, <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/CR/2023/English/1MDAEA2023002.ashx> [geraadpleegd 27/11/2023]

IPN, *State guaranteed legal aid: who offers it and who benefits from it*, 06/03/2021, https://www.ipn.md/en/state-guaranteed-legal-aid-who-offers-it-and-who-benefits-7967_1080165.html [geraadpleegd 27/11/2023]

Legal Resources Centre for Moldova (LRCM), *Perception of judges, prosecutors and lawyers on justice and anticorruption (2025 edition)*, 30/05/2025, <https://crjm.org/en/perception-of-judges-prosecutors-and-lawyers-on-justice-and-anticorruption-2025-edition/27366/> [geraadpleegd op 04/05/2026]

Legal Resources Centre for Moldova (LRCM), *Radiografia atacurilor asupra organizațiilor societății civile și apărătorilor drepturilor omului din Republica Moldova în 2025* [Radiography of attacks on civil society organizations and human rights defenders in the Republic of Moldova in 2025] [Google machine translation], 27/02/2026, <https://crjm.org/radiografia-atacurilor-asupra-organizatiilor-societatii-civile-si-aparatorilor-drepturilor-omului-din-republica-moldova-in-2025/29073/> [geraadpleegd op 05/05/2026]

Legal Resources Centre for Moldova (LRCM), *Radiography of attacks on civil society organizations and human rights defenders in the Republic of Moldova in 2024*, 18/03/2025, <https://crjm.org/en/radiography-of-attacks-on-civil-society-organizations-and-human-rights-defenders-in-the-republic-of-moldova-in-2024/26486/> [geraadpleegd op 05/05/2026]

Legal Resources Centre for Moldova (LRCM), *Republica Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în anul 2025* [The Republic of Moldova at the European Court of Human Rights in 2025] [Google machine translation], 02/02/2026, <https://crjm.org/republica-moldova-la-curtea-europeana-a-drepturilor-omului-in-anul-2025/28698/> [geraadpleegd op 05/05/2026]

Legal Resources Centre for Moldova (LRCM), *Shadow Report No. 2: On the Action Plan for the implementation of the steps proposed by the European Commission in its Opinion on Moldova's EU membership application*, 18/07/2023, <https://crjm.org/en/shadow-report-no-2-on-the-action-plan-for-the-implementation-of-the-steps-proposed-by-the-european-commission-in-its-opinion-on-moldovas-eu-membership-application/> [geraadpleegd 27/11/2023]

Legal Resources Centre from Moldova (LRCM) (Goinic D., Gribincea V.), *Republic of Moldova at European Court of Human Rights in 2023*, 26/01/2024, https://crjm.org/wp-content/uploads/2024/02/NA-Republica-Moldova-la-CtEDO-in-anul-2023_EN.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Legal Resources Centre from Moldova (LRCM) (Nasu A., Mereuta V.), *Media freedom through the lenses of justice, How to counteract strategic lawsuits against public participation*, 29/07/2024, https://crjm.org/wp-content/uploads/2024/10/Libertatea-de-exprimare-a-mass-media-EN-Summary_final.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Legal Resources Centre from Moldova (LRCM), *Domestic violence in Moldova in the caselaw of the European court of human rights*, 12/2023, https://crjm.org/wp-content/uploads/2023/12/EN_Violenta-domestica-din-RM-la-CtEDO.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Legal Resources Centre from Moldova (LRCM), *Radiography of attacks on civil society organizations and human rights defenders in the republic of Moldova 1 January – 31 December 2022*, 15/06/2023, https://crjm.org/wp-content/uploads/2023/09/Radiografia-atacurilor-2022_ENG.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

Legal Resources Centre from Moldova (LRCM), *Radiography of attacks on civil society organizations and human rights defenders in the republic of Moldova*, 31/05/2024, <https://crjm.org/wp-content/uploads/2024/08/Radiografia-atacurilor-2023-EN-1.pdf> [geraadpleegd 04/11/2024]

Logos Press, *Veronica Mihailov-Moraru: We have tangible results in justice reform* - logos-pres.md, 28/06/2025, <https://logos-pres.md/en/article/veronica-mihailov-moraru-we-have-tangible-results-in-justice-reform/> [geraadpleegd op 28/05/2026]

Logos Press, *Women in Moldova earn 16% less than men on average*, 07/03/2026, <https://logos-pres.md/en/news/moldovan-women-are-still-catching-up-with-men/> [geraadpleegd op 28/05/2026]

Millenium DPI Partners, *Good practices in facilitating access to justice in Moldova*, 20/09/2022, <https://www.justitietransparenta.md/en/bune-practici-privind-facilitarea-accesului-la-justitie-moldova/> [geraadpleegd 27/11/2023]

Moldavisch parlement, *Womens representation in Parliament remains at record level: 40 female MPss*, 07/03/2026, <https://new.parlament.md/ns-newsarticle-womens-representation-in-parliament-remains-at-record-level-40-female-mpss.nspx> [geraadpleegd op 28/05/2026]

Moldova 1, *Judicial reform in Moldova: Fewer offices, better justice*, s.d., <https://moldova1.md/p/43112> [geraadpleegd op 28/05/2026]

Moldova 1, *Moldova stalls anti-corruption merger after Venice Commission warning*, 18/12/2025, <https://moldova1.md/p/64676/moldova-stalls-anti-corruption-merger-after-venice-commission-warning> [geraadpleegd op 28/05/2026]

Moldova Matters, *Transnistria's Last "Election?"*, 11/12/2025, <https://www.moldovamatters.md/p/transnistrias-last-election> [geraadpleegd op 20/05/2026]

Nationaal Agentschap voor de Strijd tegen Huiselijk Geweld, *Online harassment becomes a criminal offence in the Republic of Moldova*, 06/01/2026, <https://anpcv.gov.md/en/communication/comunicate-de-presa/online-harassment-becomes-criminal-offence-republic-moldova.html> [geraadpleegd op 06/05/2026]

National Anticorruption Center Moldova, *The NAC took stock of 2025: Over 790 corruption crimes detected and criminal assets identified worth over 723 million lei*, 2025, <https://cna.md/en/press-releases/nac-took-stock-2025-over-790-corruption-crimes-detected-and-criminal-assets> [geraadpleegd op 19/05/2026]

National Anticorruption Center Moldova, *The NAC took stock of 2025: Over 790 corruption crimes detected and criminal assets identified worth over 723 million lei*, 03/02/2026, <https://cna.md/en/press-releases/nac-took-stock-2025-over-790-corruption-crimes-detected-and-criminal-assets> [geraadpleegd op 28/05/2026]

National Legal Aid Council, *Raport anual de activitate 2025 [Annual report of Activity, 2025]* [Google machine translation], 26/02/2026, https://cnaigs.md/uploads/asset/file/ro/3232/Raport_anual_de_activitate_2025.pdf [geraadpleegd op 19/05/2026]

Odessa Journal, *Low-Turnout "Elections" in Transnistria Consolidate Renewal Party Control*, 02/12/2025, <https://odessa-journal.com/foreign-intelligence-service-transnistria-elections-mark-record-low-turnout-complete-control-by-sheriff-linked-party> [geraadpleegd op 20/05/2026]

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), *Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Moldova*, 14/03/2024, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/25fc47ac-en.pdf?expires=1732026932&id=id&accname=guest&checksum=7D4BA06047501065CCBCD0B11C3E21B1> [geraadpleegd 04/11/2024]

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), *Moldova Fifth Round of Anti-Corruption Monitoring Follow-Up Report*, 09/2025, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/09/moldova-fifth-round-of-anti-corruption-monitoring-follow-up-report_adb dabaf/007fdb43-en.pdf [geraadpleegd op 19/05/2026]

Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), *International election observation mission republic of Moldova – presidential election, second round, 3 November 2024 statement of preliminary findings and conclusions*, 04/11/2024, https://www.osce.org/files/f/documents/3/3/579775_1.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), *International election observation mission Republic of Moldova – Local Elections, 5 November 2023 Statement of preliminary findings and conclusions*, 05/11/2023, <https://www.osce.org/files/f/documents/a/6/556131.pdf> [geraadpleegd 27/11/2023]

Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), *Republic of Moldova Presidential Election and Constitutional Referendum, 20 October 2024 INTERIM REPORT 13 September –2 October 2024*, 04/10/2024, <https://www.osce.org/files/f/documents/a/b/577484.pdf> [geraadpleegd 04/11/2024]

Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), *Republic of Moldova – Presidential Election and Constitutional Referendum, 20 October 2024 Statement of preliminary findings and conclusions preliminary conclusions*, 21/10/2024, https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/578815_0.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), *Republic of Moldova Parliamentary Elections 28 September 2025 Final Report*, 08/02/2026, [https://odihr.osce.org/sites/default/files/documents/official_documents/2026/02/MLD Parliamentary 2025 Final Report 18.02.2025 ENG.pdf](https://odihr.osce.org/sites/default/files/documents/official_documents/2026/02/MLD%20Parliamentary%202025%20Final%20Report%2018.02.2025%20ENG.pdf) [geraadpleegd op 22/04/2026]

Partnership for Development Center, *Prejudice and marginalization in Moldova in 2023*, 02/2024, https://progen.md/wp-content/uploads/2024/02/CPD_Distanta-sociala_2023.pdf https://progen.md/wp-content/uploads/2023/01/CPD_Distanta-sociala_2022-1.pdf [geraadpleegd op 11/04/2024]

Partnership for Development Center, *Social acceptance in 2024: how is Moldova dealing with diversity?*, 01/2025, [https://progen.md/wp-content/uploads/2025/01/Acceptarea-sociala-2024 ROEN.pdf](https://progen.md/wp-content/uploads/2025/01/Acceptarea-sociala-2024_ROEN.pdf) [geraadpleegd op 20/05/2026]

Police of the Republic of Moldova, *Notă informativă. Privind fenomenul violenței în familie pe parcursul a xii luni ale anului 2025 [Information note on the phenomenon of domestic violence during the 12 months of 2025]*, 29/01/2026, <https://politia.md/sites/default/files/media/documents/2026-01/SCVD%20Nota%2012%20luni%202025%20publicare.docx> [geraadpleegd op 06/05/2026]

Promo-Lex, *2023 Moldova CSO Meter Country Report*, 12/12/2023, [https://promolex.md/wp-content/uploads/2023/12/Moldova-2023-CSO-Meter-Country-Report- EN.pdf](https://promolex.md/wp-content/uploads/2023/12/Moldova-2023-CSO-Meter-Country-Report-EN.pdf) [geraadpleegd 04/11/2024]

Promo-Lex, *Conference report Human rights and Impunity in the temporarily occupied territories of Moldova, Ukraine and Georgia*, 23/11/2023, <https://promolex.md/wp-content/uploads/2023/11/Conference-Report-Human-rights-and-Impunity-in-the-temporarily-occupied-territories-of-Moldova-Ukraine-and-Georgia.pdf> [geraadpleegd 27/11/2023]

Promo-Lex, *Human rights in the Transnistrian region of the Republic of Moldova*, 08/12/2022, <https://promolex.md/wp-content/uploads/2022/12/Report-Human-rights-in-the-Transnistrian-region-of-the-Republic-of-Moldova.pdf> [geraadpleegd 27/11/2023]

Promo-Lex, *Human rights in the Transnistrian region of the republic of Moldova Retrospective of 2025*, 06/03/2026, https://promolex.md/wp-content/uploads/2026/02/raport-dort_2026_eng.pdf [geraadpleegd op 01/06/2026]

Promo-Lex, *Human Rights in the Transnistrian region the Republic of Moldova. 2023 Retrospective*, 07/12/2023, https://promolex.md/wp-content/uploads/2023/12/Report-HRT_2023.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Promo-Lex, *Observation Mission: presidential elections and republican constitutional referendum October 20, 2024*, 06/11/2024, https://promolex.md/wp-content/uploads/2024/11/report-no.-5_promo-lex-2024.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Promo-Lex, *Opinion Paper (Summary) "Anti-extremism" Measures in the Transnistrian Region of Moldova*, 06/06/2024, https://promolex.md/wp-content/uploads/2024/07/Opinion-Paper_Extremism_summary.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL) (Ticudean M.), *While Problems Remain, Moldova Makes Big Gains On LGBT Rights*, 14/05/2023, <https://www.rferl.org/a/moldova-gains-lgbt-rights/32411055.html> [geraadpleegd op 21/12/2023]

Regering van Moldavië, *Moldovan government approves judicial map review*, 03/04/2024, <https://old.gov.md/en/content/moldovan-government-approves-judicial-map-review> [geraadpleegd op 28/05/2026]

Reporters without Borders, *Moldova*, 2023, <https://rsf.org/en/country/moldova> [geraadpleegd 27/11/2023]

Reporters Without Borders, *Moldova*, 2024, <https://rsf.org/en/country/moldova> [geraadpleegd 04/11/2024]

Reporters Without Borders, *Moldova*, 2026, <https://rsf.org/en/country/moldova> [geraadpleegd op 19/05/2026]

The People's Advocate (Ombudsman), *Alternative report on measures giving effect to the provisions of Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (initial assessment)*, 30/03/2023, <https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/10/alternative-report-on-measures-giving-effect-to-the-provisions-of-council-of-europe-convention-on-preventing-and-combating-violence-against-women-and-domestic-violence.pdf> [geraadpleegd op 08/12/2023]

The People's Advocate (Ombudsman), *Annual report on the observance of human rights and freedoms in the Republic of Moldova in 2024*, 24/10/2025, <https://ombudsman.md/en/post-document/annual-report-on-the-observance-of-human-rights-and-freedoms-in-the-republic-of-moldova-in-2024/> [geraadpleegd op 29/04/2026]

The People's Advocate (Ombudsman), *Raport anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023* [Annual report on respect for human rights and freedoms in the Republic of Moldova in 2023], 07/05/2024, <https://ombudsman.md/post-document/raport-anual-privind-respectarea-drepturilor-si-libertatilor-omului-in-republica-moldova-in-anul-2023/> [geraadpleegd 04/11/2024]

The People's Advocate (Ombudsman), *Report on human rights and freedoms in the Republic of Moldova in 2022*, 23/10/2023, <https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/10/raport-anual-privind-respectarea-drepturilor-omului-en-1.pdf> [geraadpleegd 27/11/2023]

The People's Advocate (Ombudsman), *Shadow report submitted by the People's Advocate Office of the Republic of Moldova to the UN Human Rights Committee under the International Covenant on Civil and Political Rights for the 145th session*, 16/01/2026, <https://ombudsman.md/en/post-document/shadow-report-submitted-by-the-peoples-advocate-office-of-the-republic-of-moldova-to-the-un-human-rights-committee-under-the-international-covenant-on-civil-and-political-rights-for-the-145th-sessio-2/> [geraadpleegd op 30/04/2026]

The People's Advocate (Ombudsman), *Submission of the People's Advocate Office for the 138th session (26 June - 28 July 2023) of the UN Human Rights Committee on the Suggested List of Issues prior to reporting to be adopted on the Republic of Moldova*, 23/10/2023, https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/10/submission-civil-political-rights_ombudsman_moldova.semnat.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

The People's Advocate (Ombudsman), *Raport anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2025* [Annual report on the observance of human rights and freedoms in the Republic of Moldova in 2025], 08/05/2026, <https://ombudsman.md/post-document/raport-anual-privind-respectarea-drepturilor-si-libertatilor-omului-in-republica-moldova-in-anul-2025/> [geraadpleegd op 20/05/2026]

Transparency International (TI), *Corruption Perception Index, Moldova*, 2023, <https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/mda> [geraadpleegd 27/11/202304/11/2024]

Transparency International (TI), *Corruption Perception Index, Moldova*, 2025, <https://www.transparency.org/en/countries/moldova> [geraadpleegd op 19/05/2026]

United Nations Women Moldova (UN Women Moldova), *Violence survivors' lawyer: "No woman should suffer in silence. Everyone deserves support and the chance to live a life of dignity and without fear"*, 09/2025, <https://moldova.unwomen.org/en/stories/reportaj/2025/09/avocata-pentru-supravietuitoarele-violentei-nicio-femeie-nu-trebuie-sa-sufere-in-tacere-oricine-poate-primi-ajutor-si-trai-o-viata-demna-si-fara-frica> [geraadpleegd op 06/05/2026]

United Nations Population Fund (UNFPA) Moldova, *UNFPA Moldova*, 10/07/2025, <https://moldova.unfpa.org/en/news/women-republic-moldova-will-be-better-protected-and-abuse-behind-screens-will-no-longer-go> [geraadpleegd op 01/06/2026]

United Nations Development Programme (UNDP) - Moldova, *Project Document Republic of Moldova Project Title: Strengthening the Police Training Capacities in the Republic of Moldova*, 19/09/2022, https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-10/undp_police_academy_project_final.docx.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

United Nations Development Programme (UNDP), *Free legal services are becoming more accessible in four regions of the Republic of Moldova*, 06/09/2021, <https://www.undp.org/moldova/press-releases/free-legal-services-are-becoming-more-accessible-four-regions-republic-moldova> [geraadpleegd 27/11/2023]

United Nations Development Programme (UNDP), *PROJECT DOCUMENT Country: Republic of Moldova Project Title: Resilient Democracy through Anti-Corruption (REDACT)*, 01/07/2025, https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-07/1-project_document_redact-for_signature.docx.pdf [geraadpleegd op 19/05/2026]

United Nations Development Programme (UNDP), *Survey on access to justice in the Republic of Moldova*, 25/03/2025, https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-03/undp_web_eng_27.03.pdf [geraadpleegd op 27/05/2026]

United Nations Human Rights Council (UNHRC), *Human Rights Committee, Concluding observations on the fourth periodic report of the Republic of Moldova*, 02/04/2026, <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=MX%2B3Vp7IIe4Y0YDPCZiF%2B3tAsBHqz1AGSzqW9oE%2BN6uecX0kIWTgNcMND7YnetOsOyBQ6mjiHyniAW%2F0%2BVBkA%3D%3D> [geraadpleegd op 19/05/2026]

United Nations Human Rights Council (UNHRC), *Human Rights Council Working Group on the Universal Periodic Review Fortieth session 24 January–4 February 2022 Summary of Stakeholders' submissions on the Republic of Moldova**, 01/11/2021, https://upr-info.org/sites/default/files/documents/2022-01/a_hrc_wg.6_40_mda_3_e.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

United Nations Moldova (Simion O.), *Roma women speak up and vow to take action against gender-based violence*, 05/12/2023, <https://moldova.un.org/en/254869-roma-women-speak-and-vow-take-action-against-gender-based-violence> [geraadpleegd op 08/12/2023]

United Nations Moldova (UN Moldova), *Enhanced protection against gender-based violence, including online: Moldova aligns national legislation with international standards*, 15/07/2025, <https://moldova.un.org/en/299357-enhanced-protection-against-gender-based-violence-including-online-moldova-aligns-national> [geraadpleegd op 06/05/2026]

United Nations Moldova (UN Moldova), *National study "The intersection of violence against children and women in the Republic of Moldova"*, 08/04/2026, https://moldova.un.org/sites/default/files/2026-04/National_study_The_intersection_of_violence_against_children_and_women_in_the_Republic_of_Moldova.pdf [geraadpleegd op 05/05/2026]

United Nations Moldova (UN Moldova), *Recent crises have revived gender bias: stereotypes about women's role in society increased by over 14% in 2025*, 19/12/2025, <https://moldova.un.org/en/307549-recent-crises-have-revived-gender-bias-stereotypes-about-women-s-role-society-increased-over> [geraadpleegd op 28/05/2026]

United Nations Moldova (UN Moldova), *UN Women Moldova - Strategic Priorities 2023-2027*, 29/12/2022, https://moldova.un.org/sites/default/files/2023-01/UN%20Women_eng.pdf [geraadpleegd op 08/12/2023]

United Nations Population Fund (UNFPA), *Progress Report on the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development in the Republic of Moldova 2023*, 07/08/2023, https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/raport_de_progres_odd_2023_vf_07_08_2023_en_final.pdf [geraadpleegd 27/11/2023]

United Nations, Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW), *Seventh periodic report submitted by the Republic of Moldova under article 18 of the Convention, due in 2024*, 07/06/2024, https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/DownloadDraft.aspx?key=Rs+1G+n2INQrKy0TJfbs8nA/8zQPLlwDc9X9dJkL1CIfCh22xR/zHMxqtP5S5TKpyMz7cccR1+T9cP3YifdsEA [geraadpleegd 04/11/2024]

United Nations, Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW), *Seventh periodic report submitted by the Republic of Moldova under article 18 of the Convention, due in 2024*, Annexes,

- 07/06/2024,
https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/DownloadDraft.aspx?key=YT9VK9E6jAj6S4CPg6EyUqB0/tbrELgs5DUZ8GoKlxQ/1fq7s53132UNUEowqCXUaSSO3u/xGi49BvrtQ9vHnQ [geraadpleegd 04/11/2024]
- United States Department of State (USDOS), *2022 Country Reports on Human Rights Practices: Moldova*, 30/03/2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/moldova/> [geraadpleegd 27/11/2023]
- United States Department of State (USDOS), *2022 Report on International Religious Freedom: Moldova*, 15/05/2023, <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/moldova/> [geraadpleegd 27/11/2023]
- United States Department of State (USDOS), *2023 Country Reports on Human Rights Practices: Moldova*, 22/04/2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/moldova/> [geraadpleegd 04/11/2024]
- United States Department of State (USDOS), *2024 Country Reports on Human Rights Practices: Moldova*, 12/08/2025, <https://www.state.gov/reports/2024-country-reports-on-human-rights-practices/moldova/> [geraadpleegd op 07/05/2026]
- United States Department of State (USDOS), *2024 Trafficking in Persons Report: Moldova*, 23/08/2024, <https://www.state.gov/reports/2024-trafficking-in-persons-report/moldova/> [geraadpleegd 04/11/2024]
- United States Department of State (USDOS), *2025 Trafficking in Persons Report: Moldova*, 29/09/2025, <https://www.state.gov/reports/2025-trafficking-in-persons-report/moldova/> [geraadpleegd op 07/05/2026]
- Verfassungsblog, *A Bad Bet for Judicial Vetting*, 22/04/2026, <https://verfassungsblog.de/moldova-judicial-vetting/> [geraadpleegd op 28/05/2026]
- Voice Amplified, *Assessment Report - Gender-based violence in the Republic of Moldova in the context of the humanitarian crisis produced by the war in Ukraine*, 28/07/2023, https://voiceamplified.org/wp-content/uploads/2023/09/GBV-Assessment-Report_VOICE_HIAS_Moldova_Final.pdf [geraadpleegd op 08/12/2023]
- Voice Amplified, *GBV service mapping in the Republic of Moldova*, 09/2023, https://voiceamplified.org/wp-content/uploads/2023/09/Voice-Mapping_english.pdf [geraadpleegd 04/11/2024]
- Voice of the Roma, *Alternative report UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination submitted at the 112th session (April, 08 – April, 26 2024)*, 03/2024, https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/DownloadDraft.aspx?key=1cJsGKycqclvjImzvK3XZG0kv/FJ0TnOIvn+qUDH0Xw9b0S7bHVq5bzqW//PIDoXDW23b8aoNNSHmBodEf1fhq [geraadpleegd 04/11/2024]
- Wisselkoers.be, *Wisselkoers Moldavische Leu (MDL) - Moldavische Leu EURO, s.d.*, https://www.wisselkoers.be/moldavische_leu [geraadpleegd op 19/02/2025]
- Women's Law Center, *Newsletter Stop Violence, July to September 2025*, 12/2025, <https://cdf.md/wp-content/uploads/2025/12/newsletter-july-to-september-2025-1.pdf> [geraadpleegd op 06/05/2026]
- World Organisation against torture (OMCT), *Fact sheet Moldova 2025*, 2025, <https://www.omct.org/site-resources/files/factsheets/Factsheet-Moldova-EN.pdf> [geraadpleegd op 28/05/2026]